



ศาลรัฐธรรมนูญ

รายงานประจำปี ๒๕๕๕





ศาลรัฐธรรมนูญ

รายงานประจำปี ๒๕๕๕





คำนำ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้มีศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อทำหน้าที่พิทักษ์ความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ ปฏิบัติภารกิจตามรัฐธรรมนูญ และบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนธำรงไว้ซึ่งระบบนิติรัฐของประเทศภายใต้ การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ในการนี้ เพื่อให้สาธารณชนเกิดความเข้าใจและตระหนักถึงบทบาท สถานะ และหน้าที่ ของศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญในฐานะหน่วยธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ มีภารกิจ หลักในการสนับสนุนการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญและการปฏิบัติหน้าที่ของคณะตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ ในทุกๆด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนกระบวนการพิจารณาคดี การศึกษา วิเคราะห์ รวบรวมข้อมูลคำสั่งและคำวินิจฉัยต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการ ศาลรัฐธรรมนูญ รวมทั้งสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการต่างๆ ของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๑๔ บัญญัติให้สำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญจัดทำรายงานประจำปีของศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อรายงานผลการปฏิบัติราชการ และตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงาน ศาลรัฐธรรมนูญ ให้สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และคณะรัฐมนตรี ได้ทราบ

ศาลรัฐธรรมนูญ จึงได้จัดทำรายงานประจำปี ๒๕๕๕ โดยได้รวบรวมและประมวลผล การดำเนินงานในด้านต่างๆ ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อรายงาน ต่อสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา คณะรัฐมนตรี และเผยแพร่ผลการดำเนินงานดังกล่าว ให้ประชาชนได้รับทราบและนำไปใช้ในประโยชน์ต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	๓
ตราสัญลักษณ์และความหมาย	๖
ภาพคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ	๗ - ๘
ภาพผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	๙ - ๑๔

ส่วนที่ ๑ โครงสร้างและอำนาจหน้าที่

๑. ศาลรัฐธรรมนูญ	๑๗ - ๔๓
๑.๑ องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ	
๑.๒ อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ	
๑.๓ วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ	
๑.๔ แผนยุทธศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๙	
๒. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	๔๔ - ๔๘
๒.๑ อำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	
๒.๒ พันธกิจสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	
๒.๓ โครงสร้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	
๒.๔ อัตรากำลังของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	

ส่วนที่ ๒ ผลการปฏิบัตินิติราชการปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕

๑. ผลการปฏิบัตินิติราชการตามแผนยุทธศาสตร์	๕๓ - ๖๕
ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การสร้างองค์กรและบุคลากรให้มีความเข้มแข็ง มีจริยธรรมและคุณธรรม	
ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การประชาสัมพันธ์เชิงรุก	
ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การส่งเสริมเครือข่ายด้านการพัฒนาประชาธิปไตย	
ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การสร้างบรรทัดฐานการปกครองแบบประชาธิปไตย	
ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้ก้าวหน้าและทันสมัย	
๒. ผลการปฏิบัตินิติราชการด้านคดี	๖๗ - ๑๑๐
๒.๑ การพิจารณาวินิจฉัยคดีตามหลักนิติธรรม	๖๘ - ๗๘
๒.๑.๑ บทบาทด้านการพิทักษ์รัฐธรรมนูญ	
๒.๑.๒ บทบาทด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน	
๒.๑.๓ บทบาทการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการตรา พระราชกำหนดโดยคณะรัฐมนตรี	
๒.๑.๔ บทบาทเกี่ยวกับการตรวจสอบสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	

๒.๑.๕ บทบาทเกี่ยวกับการดำเนินงานของพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติ
ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

๒.๒ จำนวนคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

๗๙ - ๘๒

- ๒.๒.๑ คดีที่ค้างพิจารณาจากปี ๒๕๕๔
- ๒.๒.๒ คดีที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ระหว่างปี ๒๕๕๕
- ๒.๒.๓ คดีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเสร็จ ในปี ๒๕๕๕
- ๒.๒.๔ เรื่องร้องเรียนที่ยื่นเข้ามาในปี ๒๕๕๕
- ๒.๒.๕ ตารางจำแนกประเภทเรื่องพิจารณาตามองค์กรหรือบุคคลที่ส่งเรื่อง
ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
- ๒.๒.๖ ตารางจำแนกประเภทเรื่องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
ปี ๒๕๕๕
- ๒.๒.๗ ตารางจำแนกประเภทคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๕
ตามรัฐธรรมนูญ
- ๒.๒.๘ ตารางจำแนกคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๕ ตามรัฐธรรมนูญ

๒.๓ สรุปย่อคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

๘๓ - ๑๑๐

ส่วนที่ ๓ การมีส่วนร่วมในพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ

๑. การมีส่วนร่วมในพระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ ๑๑๑ - ๑๑๖

- ๑.๑ พระราชพิธีเกี่ยวกับพระบรมพุทธานุภาพ
- ๑.๒ พระราชพิธีและรัฐพิธีที่ทรงบำเพ็ญเพื่อเป็นการเทิดพระเกียรติคุณพระเกียรติ
สมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ที่ทรงมีพระคุณแก่บ้านเมืองในกาลก่อน
- ๑.๓ พระราชพิธีที่ทรงบำเพ็ญเพื่อความผาสุก และความเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง
- ๑.๔ การถวายพระพรชัยมงคลในโอกาสต่างๆ

๒. โครงการและกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ

๑๑๗ - ๑๑๘

- ๒.๑ โครงการและกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
- ๒.๒ โครงการและกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
- ๒.๓ โครงการและกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

๓. ภาพกิจกรรม

๑๑๙ - ๑๓๗

ส่วนที่ ๔ รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงิน

๑๓๙ - ๑๕๒

ภาคผนวก

๑๕๓ - ๑๖๗

- ๑. บทคัดย่อรายงานการศึกษาวิจัย
- ๒. ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. ๒๕๕๕



ตราสัญลักษณ์

ลักษณะของตราสัญลักษณ์

เป็นดวงตรารูปกลมมีขอบสองชั้น

องค์ประกอบของสัญลักษณ์

วงกลมชั้นใน ตรงกลางมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยประดิษฐานอยู่บนพานสองชั้น เบื้องบนมีพระศูลพาท (ซึ่งหมายถึงความสุจริตยุติธรรม และความเฉลียวฉลาดหลักแหลมในการปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบ) สถิตอยู่ เบื้องล่างมีช่อชัยพฤกษ์ (ซึ่งหมายถึงการบรรลุผลสำเร็จอันประกอบด้วยเกียรติศักดิ์) รองรับ และมีลายกนก ก้านชดประกอบอยู่สองข้าง

วงกลมชั้นนอก ได้ช่อชัยพฤกษ์ของวงกลมชั้นใน เป็นอักษรข้อความว่า “ศาลรัฐธรรมนูญ” และคั่นด้วยดอกประจายามหัวท้าย

สี

สีแดงชาด ใช้เป็นสีพื้น หมายถึง อำนาจอันชอบธรรมภายในพระปรมาภิไธย พระมหากษัตริยาธิราช อันทรงไว้ซึ่งพระบรมเดชานุภาพและทศพิธราชธรรม จริยา ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

สีทอง ใช้เป็นสีสำหรับองค์ประกอบของสัญลักษณ์ หมายถึง ความรุ่งเรือง มีศักดิ์ศรี สว่างามสูงส่ง

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ



นายวสันต์ สร้อยพิสุทธิ์
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ



นายเจริญ อินทจาร
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ



นายเจริญ รักธีรานกุล
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ



นายเฉลิมพล เอกอุรุ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

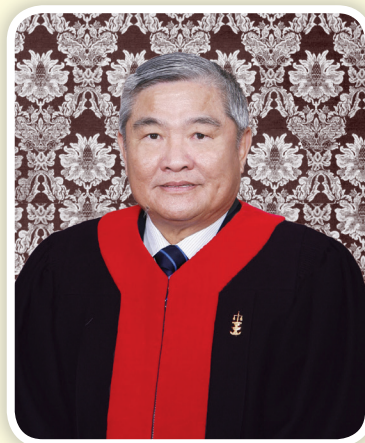


นายชัย ชลวร
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ



นายณรงค์ มาประณีต
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ



นายบุญส่ง กุลบุปผา
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ



นายสุพจน์ ไข่มุกด์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ



นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ



นายเชาวนะ ไตรมาศ
เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ



นายสนิท จรอนันต์
ที่ปรึกษาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ



นายปัญญา อุดชาชน
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ



นายพิมล ธรรมพิทักษ์พงษ์
รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ



ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ



นายณทล ช. สรพงษ์



นางพรทิภา ไสวสุวรรณวงศ์



นายสมฤทธิ์ ไชยวงศ์



นายสิทธิพร เสาภายน



พันโท ภาคภูมิ ศิลรัตน์



นายมนตรี กนกวารี



นายสาโรช โชติพันธุ์



นางชนิษฐา โตโพธิ์ไทย



นายกมล โสทธิโกศา

ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร



นายธีรพงษ์ ชิตรางกูร



นางจริยา อัครักษ์



นายสุทธิรักษ์ ทรงศิวิไล



นางวิภาวรรณ หะวานนท์



นางสาววราภรณ์ อมราพิทักษ์



ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ



นางฉัตรแก้ว เลิศไพฑูรย์
ผู้อำนวยการสำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ



นายพนธ์นิพัทธ์ โพธิ์เดชำรง
ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง



นายบุญเสริม นาคสาร
ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบบริหาร



นายชาญฉกรรจ์ วีระขจร
ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ
และประชาสัมพันธ์



นายมนตรี กนกวาริ
ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ รักษาการแทน
ผู้อำนวยการสถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา

ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ



นางนันทน์ภัส ปิณฑวนันท์
ผู้อำนวยการสำนักคดี ๑



นายสำราญ นابطร
ผู้อำนวยการสำนักคดี ๒



นางสาววนิดา ไชยเชนตรติ
ผู้อำนวยการสำนักคดี ๓



นายชวลิต ศรีโหมงาม
ผู้อำนวยการสำนักคดี ๔



นายกาญจน์ วรกุล
ผู้อำนวยการสำนักคดี ๕



ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ



นางอัจฉรียา อนันตพงศ์
ผู้อำนวยการกลุ่มงานผู้เสียหาย



นางจินตนาพร คงธนะศ
ผู้อำนวยการกลุ่มงานตรวจสอบภายใน



ส่วนที่ ๑

โครงสร้างและอำนาจหน้าที่





๑. ศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่บัญญัติให้มีศาลรัฐธรรมนูญเป็นองค์กรตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย โดยมีสถานะเป็นองค์กรศาล ต่อมาเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้สิ้นสุดลงอันเนื่องมาจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ สิ้นสุดลงโดยประกาศคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ฉบับที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ และได้มีการจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่อีกครั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๑.๑ องค์ประกอบของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญประกอบด้วยประธานศาลรัฐธรรมนูญ ๑ คน และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญอื่นอีก ๘ คน รวมเป็น ๙ คน ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งตามคำแนะนำของวุฒิสภา

๑.๑.๑ ที่มาของตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

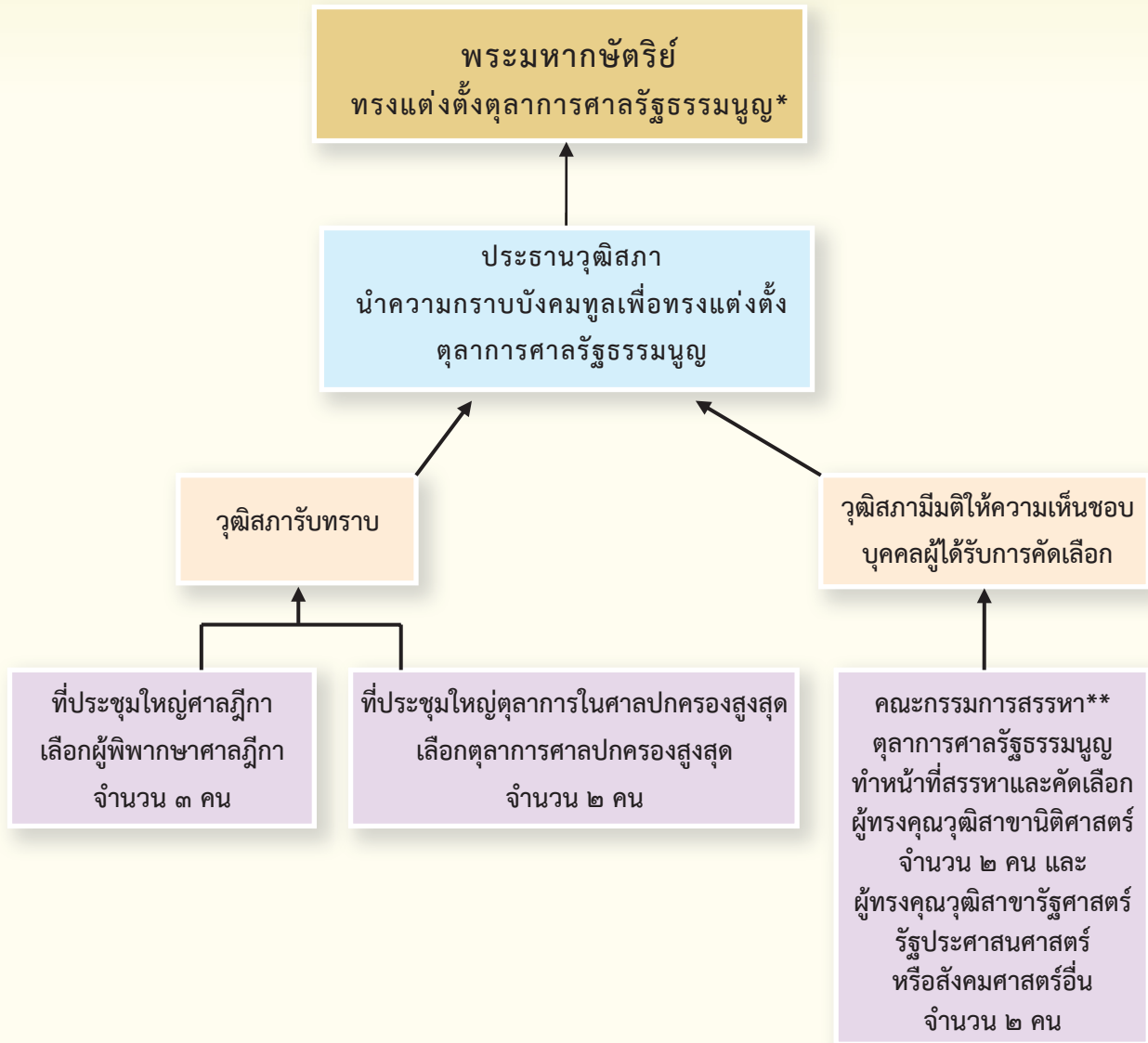
(๑) ผู้พิพากษาในศาลฎีกา ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาโดยวิธีลงคะแนนลับจำนวน ๓ คน

(๒) ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด ซึ่งได้รับเลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุดโดยวิธีลงคะแนนลับ จำนวน ๒ คน

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาษานิติศาสตร์ ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านนิติศาสตร์อย่างแท้จริง จำนวน ๒ คน

(๔) ผู้ทรงคุณวุฒิสถาษารัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ หรือสังคมศาสตร์อื่น ซึ่งมีความรู้ความเชี่ยวชาญทางการบริหารราชการแผ่นดินอย่างแท้จริง จำนวน ๒ คน

ในกรณีที่ไม่มีผู้พิพากษาในศาลฎีกาหรือตุลาการในศาลปกครองสูงสุดได้รับเลือกเป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ให้ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาหรือที่ประชุมใหญ่ตุลาการในศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณีเลือกบุคคลอื่นซึ่งมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามของการดำรงตำแหน่งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ในมาตรา ๒๐๕ และมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ทางด้านนิติศาสตร์ที่เหมาะสมจะปฏิบัติหน้าที่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตาม (๑) หรือ (๒) แล้วแต่กรณี



- * - ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวน ๙ คน ประชุมและคัดเลือกกันเองให้คนหนึ่งเป็นประธานศาลรัฐธรรมนูญ
- ประธานวุฒิสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการแต่งตั้งประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
- ประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ มีวาระการดำรงตำแหน่ง ๙ ปีนับแต่วันที่พระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งและดำรงตำแหน่งได้เพียงวาระเดียว

- ** - คณะกรรมการสรรหาจำนวน ๕ คน ประกอบด้วย
๑. ประธานศาลฎีกา
 ๒. ประธานศาลปกครองสูงสุด
 ๓. ประธานสภาผู้แทนราษฎร
 ๔. ผู้นำฝ่ายค้านในสภาผู้แทนราษฎร
 ๕. ประธานองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญซึ่งเลือกกันเองให้เหลือ ๑ คน



๑.๒ อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้กำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญและอำนาจหน้าที่อื่น ดังนี้

๑.๒.๑ การวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างกฎหมายและร่างข้อบังคับการประชุมของฝ่ายนิติบัญญัติก่อนที่จะประกาศใช้บังคับมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

๑) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๑๔๑)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติเกี่ยวกับการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญไว้แตกต่างจากการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติทั่วไป คือ ก่อนที่จะนำร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย รัฐธรรมนูญกำหนดเป็นบทบังคับว่าต้องส่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนั้นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญก่อน

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มี ๙ ฉบับ คือ

(๑) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา

(๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๓) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

(๔) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

(๕) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

(๖) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๗) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดิน

(๘) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๙) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน



๒) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติ

(มาตรา ๑๕๔)

ร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว ก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อพระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธย หรือร่างพระราชบัญญัติใดที่รัฐสภาลงมติยืนยันและก่อนที่นายกรัฐมนตรีจะนำร่างพระราชบัญญัตินี้ขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายอีกครั้งหนึ่งนั้น ถ้า

(๑) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ **มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ** หรือ **การตรากฎหมายไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ** ให้เสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้นายกรัฐมนตรีทราบโดยไม่ชักช้า

(๒) นายกรัฐมนตรีเห็นว่าร่างพระราชบัญญัตินี้ **มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ** หรือ **การตรากฎหมายไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ** ให้ส่งความเห็นเช่นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย และแจ้งให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภาทราบโดยไม่ชักช้า

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้น **มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ** หรือ **ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ** และข้อความดังกล่าวเป็นสาระสำคัญ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไปทั้งฉบับ

ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าร่างพระราชบัญญัตินั้น **มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ** แต่ไม่เป็นสาระสำคัญ ให้เฉพาะข้อความที่ขัดหรือแย้งนั้นเป็นอันตกไป ส่วนร่างพระราชบัญญัติฉบับนั้นยังสามารถประกาศใช้บังคับได้

๓) การพิจารณาวินิจฉัยร่างข้อบังคับการประชุมของฝ่ายนิติบัญญัติไม่ให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๑๕๕)

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาพิจารณาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างข้อบังคับการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ร่างข้อบังคับการประชุมวุฒิสภา และร่างข้อบังคับการประชุมรัฐสภา ซึ่งสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภา แล้วแต่กรณี ได้ให้ความเห็นชอบแล้ว แต่ยังมีได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ว่า **มีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ** หรือ **ตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ** หรือไม่ โดยผู้มีสิทธิเข้าชื่อเสนอได้แก่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือสมาชิกวุฒิสภา จำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของแต่ละสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกันจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของทั้งสองสภา



๔) การพิจารณาวินิจฉัยร่างพระราชบัญญัติว่ามีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้หรือไม่ (มาตรา ๑๔๙)

รัฐธรรมนูญได้กำหนดกระบวนการตราพระราชบัญญัติว่าต้องเริ่มต้นเสนอให้สภาผู้แทนราษฎรพิจารณาก่อน เมื่อสภาผู้แทนราษฎรเห็นชอบแล้วจึงเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อไปยังวุฒิสภาเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ อย่างไรก็ตามในขั้นตอนนี้หากวุฒิสภาไม่เห็นชอบด้วยกับสภาผู้แทนราษฎรถือว่าวุฒิสภาได้ยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อนและต้องส่งกลับคืนให้สภาผู้แทนราษฎร หรือหากวุฒิสภาแก้ไขเพิ่มเติมร่างพระราชบัญญัตินั้น แต่สภาผู้แทนราษฎรไม่เห็นด้วยกับการแก้ไข และต่อมาได้มีการตั้งคณะกรรมการร่วมกันเพื่อพิจารณาแล้ว แต่สภาใดสภาหนึ่งไม่เห็นชอบด้วยกับร่างของคณะกรรมการร่วมกัน ในกรณีเช่นนี้ถือว่ามีกรยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินั้นไว้ก่อน และระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัตินี้ สภาผู้แทนราษฎรจะยกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ต่อเมื่อระยะเวลา ๑๘๐ วันได้ล่วงพ้นไปแล้ว (เว้นแต่จะเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ซึ่งสภาผู้แทนราษฎรอายกขึ้นพิจารณาใหม่ได้ทันที) ดังนั้น ในระหว่างที่มีการยับยั้งร่างพระราชบัญญัติไว้นี้ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๙ ห้ามมิให้คณะรัฐมนตรีหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้

ในกรณีที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาเห็นว่าร่างพระราชบัญญัติที่เสนอหรือส่งให้พิจารณานั้น เป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ประธานสภาผู้แทนราษฎรหรือประธานวุฒิสภาส่งร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติที่มีหลักการอย่างเดียวกันหรือคล้ายกันกับหลักการของร่างพระราชบัญญัติที่ต้องยับยั้งไว้ ให้ร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นอันตกไป

๑.๒.๒ การวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ประกาศใช้บังคับแล้ว

กรณีที่พระราชบัญญัติได้ประกาศใช้บังคับแล้ว หากต่อมาปรากฏว่าบทบัญญัติของกฎหมายนั้นมีข้อความขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีการควบคุมกฎหมายที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้วมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญโดยกำหนดให้มีช่องทางการเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยได้ ๔ กรณี คือ

๑) การพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ (มาตรา ๒๑๑)

การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๑๑ ต้องเป็นกรณีที่มิเกิดขึ้นในศาลก่อน ไม่ว่าจะเกิดขึ้นในศาลยุติธรรม ศาลปกครอง หรือศาลทหาร หรือศาลอื่น และไม่ว่าคดีจะอยู่ระหว่างการพิจารณาในชั้นศาลใดก็ตาม หากศาลเห็นเองหรือคู่ความ (โจทก์-จำเลย หรือผู้ฟ้อง-ผู้ถูกฟ้อง) ในคดีนั้นโต้แย้งว่า



บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นดังกล่าวไปให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ (ในกรณีนี้ศาลสามารถพิจารณาต่อไปได้แต่ต้องรอการพิพากษาคดีไว้เป็นการชั่วคราวจนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ)

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยนี้ หมายถึง กฎหมายในระดับพระราชบัญญัติซึ่งตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติหรือรัฐสภา หรือกฎหมายที่ใช้บังคับดั่งเช่นพระราชบัญญัติ

๒) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตามที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอ (มาตรา ๒๔๕)

การควบคุมกฎหมายมิให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญโดยผู้ตรวจการแผ่นดินเป็นผู้เสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๔๕ ไม่จำเป็นต้องเป็นคดีในศาลก่อนเหมือนกับกรณีตาม ๑) การเสนอเรื่องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยผู้ตรวจการแผ่นดิน โดยหลักการแล้วเป็นกรณีที่มีผู้ร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินก่อน เว้นแต่เป็นกรณีที่ผู้ตรวจการแผ่นดินเห็นว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดินอาจพิจารณาและเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาได้โดยไม่ต้องมีการร้องเรียน

สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ตรวจการแผ่นดินจะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณานั้น มีความหมายเดียวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายตาม ๑) ซึ่งหมายถึงกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติซึ่งตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติหรือรัฐสภา หรือกฎหมายที่ใช้บังคับดั่งเช่นพระราชบัญญัติ

๓) การพิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นผู้เสนอ (มาตรา ๒๕๗)

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่เสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรก ที่บัญญัติให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการเสนอเรื่องพร้อมด้วยความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

สำหรับบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติจะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณานั้น มีความหมายเช่นเดียวกับที่ได้กล่าวมาแล้วตาม



๑) และ ๒) กล่าวคือเป็นกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติซึ่งตราขึ้นโดยองค์กรที่ใช้อำนาจอธิปไตยหรือรัฐสภา หรือกฎหมายที่ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติ

๔) การพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพ เพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ (มาตรา ๒๑๒)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่บัญญัติให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่ แต่ต้องเป็นกรณีที่ไม้อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์และวิธีการยื่นคำร้องให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

อย่างไรก็ดี ในระหว่างที่ยังไม่ได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญมาใช้บังคับ รัฐธรรมนูญได้กำหนดบทเฉพาะกาลให้ศาลรัฐธรรมนูญออกเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยได้

วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญในปัจจุบันเป็นไปตาม “ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐” ซึ่งตามข้อกำหนดฯ ข้อ ๒๑ และข้อ ๒๒ กำหนดว่า

“ข้อ ๒๑ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้

การใช้สิทธิตามวรรคหนึ่งต้องเป็นกรณีที่ไม้อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว ทั้งนี้ ตามมาตรา ๒๑๑ มาตรา ๒๔๕ (๑) และมาตรา ๒๕๗ วรรคหนึ่ง (๒) ของรัฐธรรมนูญ”

“ข้อ ๒๒ การยื่นคำร้องของบุคคลตามข้อ ๒๑ นอกจากต้องดำเนินการตามข้อ ๑๘ แล้ว ให้ระบุเหตุที่ไม้อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้วด้วย”

ผู้ที่จะใช้สิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญในกรณีนี้ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ดังนี้

(๑) ต้องเป็นบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้อันสืบเนื่องมาจากบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

(๒) บุคคลนั้นต้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และ

(๓) ต้องเป็นกรณีที่บุคคลนั้นไม้อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว

การใช้สิทธิของบุคคลในการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ต้องเป็นกรณีที่ไม้อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว หมายความว่า หากบุคคลใดสามารถใช้สิทธิทางศาลตาม ๑) หรือสามารถใช้สิทธิโดยการร้องเรียนต่อผู้ตรวจการแผ่นดินตาม ๒) หรือสามารถใช้สิทธิโดยการร้องเรียน



ต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตาม ๓) ได้ บุคคลนั้นจะต้องใช้สิทธิตามช่องทางนั้นก่อน เมื่อไม่สามารถใช้สิทธิตามช่องทางนั้นได้แล้ว จึงจะมีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ

๑.๒.๓ การวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด (มาตรา ๑๘๔)

การตราพระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัตินั้น รัฐธรรมนูญได้กำหนดเงื่อนไขไว้ ดังนี้

๑) ตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ

๒) การตราพระราชกำหนดตาม ๑) ให้กระทำได้เฉพาะเมื่อคณะรัฐมนตรีเห็นว่าเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้

เมื่อพระราชกำหนดมีผลใช้บังคับแล้ว คณะรัฐมนตรีจะต้องเสนอพระราชกำหนดนั้นต่อรัฐสภา เพื่อให้รัฐสภาพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติพระราชกำหนดนั้นต่อไป และในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภายังไม่ได้อนุมัติพระราชกำหนดนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภามีสิทธิเข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าพระราชกำหนดนั้นไม่เป็นไปตามเงื่อนไข ๑) หรือ ๒) และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งความเห็นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย

๑.๒.๔ การวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ การกระทำ การใดเพื่อให้ตนมีส่วนโดยตรงหรือโดยอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย หรือไม่ (มาตรา ๑๖๘)

รัฐธรรมนูญกำหนดมาตรการเพื่อตรวจสอบกระบวนการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย ว่ามีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใด ๆ ที่มีผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่ายหรือไม่ โดยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภาเสนอความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา และหากศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย จะทำให้การเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำดังกล่าวสิ้นผลไป

๑.๒.๕ การวินิจฉัยปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๑๔)



รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติให้ “องค์กรตามรัฐธรรมนูญ” มี ๒ ประเภท ดังนี้

๑) **องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ** มี ๔ องค์กร คือ คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ตรวจการแผ่นดิน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

๒) **องค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญ** มี ๓ องค์กร คือ องค์กรอัยการ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

ปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ที่จะเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยได้นั้น ต้องเป็นปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐสภา คณะรัฐมนตรี หรือองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และต้องเป็นความขัดแย้งระหว่างองค์กรต่างๆ ตั้งแต่สององค์กรขึ้นไปเท่านั้น มิใช่กรณีการมีปัญหาเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ขององค์กรใดองค์กรหนึ่งว่ามีอำนาจกระทำการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือไม่

๑.๒.๖ การวินิจฉัยมติหรือข้อบังคับของพรรคการเมือง การพิจารณาอุทธรณ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการวินิจฉัยกรณีบุคคลหรือพรรคการเมืองใช้สิทธิและเสรีภาพในทางการเมืองโดยมิชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

๑) การวินิจฉัยมติหรือข้อบังคับของพรรคการเมืองว่าขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือไม่ (มาตรา ๖๕)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรรมการบริหารของพรรคการเมือง หรือสมาชิกพรรคการเมืองมีสิทธิเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยมติหรือข้อบังคับของพรรคการเมืองว่าขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญหรือไม่ อันเป็นการคุ้มครองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้แทนปวงชนชาวไทยเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของปวงชนชาวไทยเหนือประโยชน์ของพรรคการเมืองที่ตนสังกัดอยู่

สำหรับการพิจารณาวินิจฉัยว่ามติหรือข้อบังคับของพรรคการเมืองขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขหรือไม่นั้น เป็นการคุ้มครองสมาชิกพรรคการเมืองและประชาชนโดยทั่วไป ทั้งนี้เนื่องจากพรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังนั้น การดำเนินกิจการของพรรคการเมือง หรือการกำหนดข้อบังคับของพรรคการเมืองจึงต้องไม่ขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๒) การพิจารณาอุทธรณ์ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคการเมืองมีมติให้พ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง (มาตรา ๑๐๖ (๗))

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถูกพรรคการเมืองมีมติให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง (ซึ่งมีผลให้ต้องสิ้นสุดการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วย) มีสิทธิอุทธรณ์ต่อ



ศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อคัดค้านว่ามติของพรรคการเมืองดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือขัดหรือแย้งกับหลักการพื้นฐานแห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข จึงถือว่าเป็นการคุ้มครองสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้แทนปวงชนชาวไทย

๓) การพิจารณาวินิจฉัยกรณีบุคคลหรือพรรคการเมืองใช้สิทธิและเสรีภาพในทางการเมืองโดยมิชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๖๘ และมาตรา ๒๓๗)

ผู้ที่ทราบว่าบุคคลใดหรือพรรคการเมืองใดกระทำการเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำเช่นนั้น หรืออาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าว

การใช้สิทธิต่อศาลรัฐธรรมนูญของผู้ที่ทราบการกระทำดังกล่าวข้างต้นนั้น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีวินิจฉัยที่ ๑๘ - ๒๒/๒๕๕๕ วางหลักการว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่ผู้ทราบการกระทำของบุคคลหรือพรรคการเมืองผู้กระทำการตามมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง มีสิทธิให้มีการตรวจสอบการกระทำดังกล่าวได้สองประการคือ หนึ่ง เสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริง และสอง ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าว โดยอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและวินิจฉัยสั่งการในกรณีที่ผู้ร้องใช้สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญตามมาตรา ๖๘ วรรคสองนี้ เป็นภาระหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ อัยการสูงสุดเพียงแต่มีหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นและยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้เท่านั้น หาได้ตัดสิทธิของผู้ร้องที่จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยตรงไม่

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓๗ ได้กำหนดมาตรการเพื่อปกป้องคุ้มครองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข โดยกำหนดให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ตลอดจนหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่มีส่วนรู้เห็นหรือปล่อยปละละเลย ให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และให้ถือว่าบุคคลหรือพรรคการเมืองนั้นกระทำการเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

๑.๒.๗ การวินิจฉัยสมาชิกภาพหรือคุณสมบัติของสมาชิกวุฒิสภา รัฐมนตรีและกรรมการการเลือกตั้ง

๑) การวินิจฉัยสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๙๑)



รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัย กรณีมีเหตุที่สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงดังต่อไปนี้ (มาตรา ๑๐๖)

(๑) ลาออก

(๒) ขาดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๑๐๑)

(๓) มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (มาตรา ๑๐๒)

(๔) กระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา ๒๖๕ หรือมาตรา ๒๖๖)

(๕) ลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก หรือพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกมีมติด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสามในสี่ของที่ประชุมร่วมของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองนั้น ให้พ้นจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก ในกรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันที่ลาออกหรือพรรคการเมืองมีมติ เว้นแต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นได้อุทธรณ์ต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พรรคการเมืองมีมติ คัดค้านว่ามติดังกล่าวจะขัดต่อสถานะและการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญนี้ ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติดังกล่าวมิได้มีลักษณะตามอุทธรณ์ ให้ถือว่าสมาชิกภาพสิ้นสุดลงนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย แต่ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ามติดังกล่าวมีลักษณะตามอุทธรณ์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นอาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

(๖) ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และไม่อาจเข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น

(๗) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุมที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานสภาผู้แทนราษฎร

(๘) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยกรณีมีเหตุที่สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงดังต่อไปนี้ (มาตรา ๑๑๙)

(๑) ลาออก

(๒) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งหรือมีสิทธิได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๑๑๕)



(๓) เป็นรัฐมนตรี เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอื่น หรือเป็นผู้ดำรงตำแหน่งในองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ (มาตรา ๑๑๖ หรือมาตรา ๒๖๕ หรือมาตรา ๒๖๖)

(๔) ขาดประชุมเกินจำนวนหนึ่งในสี่ของจำนวนวันประชุมในสมัยประชุม ที่มีกำหนดเวลาไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยยี่สิบวัน โดยไม่ได้รับอนุญาตจากประธานวุฒิสภา

(๕) ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก แม้จะมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

ในกรณีมีเหตุดังกล่าวข้างต้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิก และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนี้ไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่าสมาชิกภาพของสมาชิกผู้นั้นสิ้นสุดลงหรือไม่ หรือในกรณีที่คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่าสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงเพราะเหตุดังกล่าว ให้ส่งเรื่องไปยังประธานแห่งสภาที่ผู้นั้นเป็นสมาชิก และให้ประธานแห่งสภานั้นส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย

๒) การวินิจฉัยว่าความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงหรือไม่ (มาตรา ๑๘๒)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยความเป็นรัฐมนตรีสิ้นสุดลงเฉพาะตัว กรณีมีเหตุดังต่อไปนี้

(๑) ลาออก

(๒) ต้องคำพิพากษาให้จำคุก แม้คดีนั้นจะยังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษ เว้นแต่เป็นกรณีที่คดียังไม่ถึงที่สุดหรือมีการรอการลงโทษในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท ความผิดลหุโทษ หรือความผิดฐานหมิ่นประมาท

(๓) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามของผู้ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี (มาตรา ๑๗๔)

(๔) กระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ หรือกระทำการต้องห้ามในการเป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้น หรือคงไว้ซึ่งความเป็นหุ้นส่วน หรือผู้ถือหุ้นในห้างหุ้นส่วนหรือบริษัท (มาตรา ๒๖๗ มาตรา ๒๖๘ หรือมาตรา ๒๖๙)

(๕) ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงในกรณีที่นายกรัฐมนตรีดำรงตำแหน่งติดต่อกันเกินกว่าแปดปี (มาตรา ๑๗๑ วรรคสี่)

ในกรณีมีเหตุดังกล่าวข้างต้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภาจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของแต่ละสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องต่อประธานแห่งสภาที่ตนเป็นสมาชิกว่าความเป็นรัฐมนตรีของรัฐมนตรีคนใดคนหนึ่งสิ้นสุดลงหรือไม่ และให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับคำร้องส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยหรือหาก



คณะกรรมการการเลือกตั้งเห็นว่ามีเหตุดังกล่าว ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเป็นผู้ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ด้วย

๓) การวินิจฉัยว่ากรรมการการเลือกตั้งขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามหรือไม่

(มาตรา ๒๓๓)

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา มีสิทธิเข้าชื่อร้องขอต่อประธานรัฐสภาว่ากรรมการการเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้าม หรือกระทำการอันต้องห้ามตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดตามมาตรา ๒๓๐ และให้ประธานรัฐสภาส่งคำร้องนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญภายในสามวันนับแต่วันที่รับคำร้อง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

การขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้าม หรือการกระทำการอันต้องห้ามของกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นเหตุให้ต้องพ้นจากตำแหน่งมีดังนี้

- (๑) ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสี่สิบปีบริบูรณ์
- (๒) ต้องสำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีหรือเทียบเท่า
- (๓) ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๒๐๕ (๑) (๔) (๕)

และ (๖)

(๔) ต้องไม่เป็นตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ผู้ตรวจการแผ่นดิน กรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

(๕) ต้องไม่เป็นข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ

(๖) ต้องไม่เป็นพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของรัฐวิสาหกิจหรือของหน่วยงานของรัฐ

(๗) ต้องไม่ดำรงตำแหน่งใดในห้างหุ้นส่วน บริษัท หรือองค์การที่ดำเนินธุรกิจโดยมุ่งหาผลกำไรหรือรายได้มาแบ่งปันกัน หรือเป็นลูกจ้างของบุคคลใด

(๘) ต้องไม่ประกอบวิชาชีพอิสระอื่นใด

๑.๒.๘ การวินิจฉัยว่าหนังสือสัญญาใดต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาหรือไม่

(มาตรา ๑๙๐)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรก ที่บัญญัติให้อำนาจกับศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาวินิจฉัยกรณีที่มีปัญหาว่าหนังสือสัญญาใดที่ฝ่ายบริหารทำความตกลงกับนานาประเทศหรือกับองค์การระหว่างประเทศ ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาหรือไม่ หนังสือสัญญาดังกล่าวได้แก่

๑) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงอาณาเขตไทย

๒) หนังสือสัญญาที่มีบทเปลี่ยนแปลงเขตพื้นที่นอกอาณาเขตซึ่งประเทศไทยมีสิทธิอธิปไตยหรือมีเขตอำนาจตามหนังสือสัญญาหรือตามกฎหมายระหว่างประเทศ



๓) หนังสือสัญญาที่จะต้องออกพระราชบัญญัติเพื่อให้การเป็นไปตามหนังสือสัญญา

๔) หนังสือสัญญาที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจหรือสังคมของประเทศอย่างกว้างขวาง

๕) หนังสือสัญญาที่มีผลผูกพันด้านการค้า การลงทุน หรืองบประมาณของประเทศอย่างมีนัยสำคัญ

หากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกของทั้งสองสภารวมกัน มีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของทั้งสองสภา เห็นว่าหนังสือสัญญาใดเป็นหนังสือสัญญาที่ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา ก่อน ให้เสนอต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภา แล้วแต่กรณี แล้วให้ประธานแห่งสภาที่ได้รับความคิดเห็นดังกล่าวส่งความเห็นนั้นไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยชี้ขาดว่า หนังสือสัญญาดังกล่าวต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภาหรือไม่

๑.๒.๙ การวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐

อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มี ๖ ประการดังนี้

๑) การวินิจฉัยชี้ขาดคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมือง (มาตรา ๑๓ หรือมาตรา ๑๔)

ผู้ยื่นจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองที่ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองของนายทะเบียน อาจยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งของนายทะเบียนต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งดังกล่าว

๒) การวินิจฉัยชี้ขาดคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ไม่รับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง ข้อบังคับพรรคการเมือง การเปลี่ยนแปลงชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ได้จดทะเบียนไว้กับนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดในหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง (มาตรา ๔๑)

หัวหน้าพรรคการเมืองที่ไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของนายทะเบียนที่ไม่รับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมี ๓ กรณี คือ กรณีแรก การขอเปลี่ยนแปลงนโยบายพรรคการเมือง หรือข้อบังคับพรรคการเมือง กรณีที่สอง การขอเปลี่ยนแปลงชื่อ อาชีพ ที่อยู่ และลายมือชื่อของกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ได้จดทะเบียนไว้กับนายทะเบียน และกรณีที่สาม การขอเปลี่ยนแปลงรายละเอียดในหนังสือแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ในกรณีเช่นว่านี้ หัวหน้าพรรคการเมืองดังกล่าวอาจยื่นคำร้องคัดค้านคำสั่งของนายทะเบียนต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการเปลี่ยนแปลงนั้น



๓) การวินิจฉัยให้หัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ระงับหรือจัดการแก้ไขการกระทำใดๆ อันเป็นการฝ่าฝืน นโยบายพรรคการเมืองหรือข้อบังคับพรรคการเมือง หรือให้หัวหน้าพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองทั้งคณะหรือบางคนออกจากตำแหน่ง (มาตรา ๓๑)

เมื่อปรากฏว่าหัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง จัดให้พรรคการเมืองกระทำการใดๆ ฝ่าฝืนนโยบายพรรคการเมืองหรือข้อบังคับพรรคการเมือง นายทะเบียนมีอำนาจเตือนเป็นหนังสือให้หัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น ระงับหรือจัดการแก้ไขการกระทำนั้นภายในระยะเวลาที่นายทะเบียนกำหนด

ถ้าหัวหน้าพรรคการเมือง คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือกรรมการบริหารพรรคการเมือง ไม่ปฏิบัติตามคำเตือนของนายทะเบียน นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ระงับหรือจัดการแก้ไขการกระทำดังกล่าว หรือให้หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองทั้งคณะหรือบางคนออกจากตำแหน่งได้

๔) การวินิจฉัยเกี่ยวกับการสิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมือง (มาตรา ๔๑)

พรรคการเมืองย่อมสิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมืองด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(๑) ภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองนั้นไม่ดำเนินการรับสมัครสมาชิกให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคน ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา

(๒) ไม่ส่งผู้สมัครเข้ารับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในการเลือกตั้งทั่วไปสองครั้งติดต่อกัน หรือเป็นเวลาแปดปีติดต่อกัน สุดแต่ระยะเวลาใดจะยาวกว่ากัน

(๓) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงห้าพันคน เป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี

(๔) ไม่มีการเรียกประชุมใหญ่พรรคการเมือง หรือไม่มีการดำเนินกิจกรรมใดทางการเมือง เป็นระยะเวลาติดต่อกันหนึ่งปี โดยมีได้มีเหตุอันสมควรอันจะอ้างได้ตามกฎหมาย

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนหรือเมื่อมีผู้ยื่นคำร้องต่อนายทะเบียนว่ามีเหตุดังกล่าว ให้นายทะเบียนดำเนินการสอบสวนข้อเท็จจริง ถ้าเห็นว่ามีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองใดจริง ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งประกาศในราชกิจจานุเบกษาว่าพรรคการเมืองนั้นสิ้นสุดสภาพความเป็นพรรคการเมือง

ในกรณีที่หัวหน้าพรรคการเมืองที่ถูกประกาศว่าสิ้นสุดสภาพ เห็นว่าการประกาศของนายทะเบียนไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง



พ. ศ. ๒๕๕๐ หัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น อาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งเลิกการประกาศได้

๕) การวินิจฉัยยุบพรรคการเมือง (มาตรา ๙๓ หรือมาตรา ๙๔)

การพิจารณาวินิจฉัยยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ สามารถแยกได้เป็น ๒ กรณี คือ กรณีเกี่ยวกับการบริหารจัดการของพรรคการเมือง ตามมาตรา ๙๓ และกรณีเกี่ยวกับการกระทำของพรรคการเมืองที่มีผลกระทบต่อการปกครองหรือความมั่นคงของรัฐ ตามมาตรา ๙๔

เหตุของการยุบพรรคการเมือง กรณีการบริหารจัดการของพรรคการเมือง ตามมาตรา ๙๓ มีดังนี้

(๑) กรณีที่พรรคการเมืองมีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง แต่พรรคการเมืองนั้นยังมีสมาชิกเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอยู่

(๒) กรณีที่พรรคการเมืองใดไม่จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาแจ้งให้นายทะเบียนทราบ (มาตรา ๔๒ วรรคสอง)

(๓) กรณีที่พรรคการเมืองไม่จัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมืองให้ถูกต้องตามความเป็นจริงยื่นต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๘๒)

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุดังกล่าว ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความผิดดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

เหตุของการยุบพรรคการเมือง กรณีการกระทำของพรรคการเมือง มีผลกระทบต่อการปกครองและความมั่นคงของรัฐ ตามมาตรา ๙๔ มีดังนี้

(๑) กระทำการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือกระทำการตามที่รัฐธรรมนูญให้ถือว่าเป็นการกระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจโดยวิธีการดังกล่าว

(๒) กระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา หรือระเบียบหรือประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งมีผลทำให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม

(๓) กระทำการอันอาจเป็นปฏิปักษ์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ

(๔) กระทำการอันอาจเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร หรือขัดต่อกฎหมายหรือความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือ

(๕) กระทำการฝ่าฝืนโดยรับบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทยเข้าเป็นสมาชิกหรือดำรง



ตำแหน่งใด ๆ ในพรรคการเมือง หรือยอมให้กระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อประโยชน์ของพรรคการเมือง (มาตรา ๒๑) กระทำการฝ่าฝืนโดยช่วยเหลือหรือสนับสนุนผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกวุฒิสภาหรือผู้เข้ารับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภาเพื่อให้ได้รับเลือกตั้งหรือได้รับการสรรหาเป็นสมาชิกวุฒิสภา (มาตรา ๔๓) กระทำการฝ่าฝืนโดยรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้ โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย (มาตรา ๖๕) กระทำการฝ่าฝืนโดยรับบริจาคจากผู้ใดเพื่อกระทำการหรือสนับสนุนการกระทำอันเป็นการบ่อนทำลายความมั่นคงของราชอาณาจักร ราชบัลลังก์ เศรษฐกิจของประเทศหรือราชการแผ่นดินหรือกระทำการอันเป็นการก่อกวนหรือคุกคามความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือกระทำการอันเป็นการทำลายทรัพยากรธรรมชาติของประเทศ (มาตรา ๖๖) กระทำการฝ่าฝืนโดยรับบริจาคเพื่อดำเนินกิจการของพรรคการเมืองจากบุคคล องค์กร หรือนิติบุคคลตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ บัญญัติห้ามไว้ หรือตามที่กำหนดในประกาศของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (มาตรา ๖๙) กระทำการฝ่าฝืนโดยสมคบ รู้เห็นเป็นใจ หรือสนับสนุนให้บุคคลใดดำเนินการใด เพื่อให้บุคคลอื่นหรือคณะกรรมการการเลือกตั้งหลงเชื่อหรือเข้าใจว่าพรรคการเมืองอื่นหรือบุคคลใดกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยปราศจากมูลความจริง (มาตรา ๑๐๔)

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียน หรือเมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งจากคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองและได้ตรวจสอบแล้วเห็นว่าพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๙๔ ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งต่ออัยการสูงสุดพร้อมด้วยหลักฐานเมื่ออัยการสูงสุดได้รับแจ้งให้พิจารณาเรื่องดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ถ้าอัยการสูงสุดเห็นสมควร ก็ให้ยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าว ถ้าอัยการสูงสุดไม่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้นายทะเบียนตั้งคณะทำงานขึ้นคณะหนึ่งโดยมีผู้แทนจากนายทะเบียนและผู้แทนจากสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานแล้วส่งให้อัยการสูงสุดเพื่อยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญต่อไป ในกรณีที่คณะทำงานดังกล่าวไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินการยื่นคำร้องได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่แต่งตั้งคณะทำงาน ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจยื่นคำร้องเอง

หากนายทะเบียนเห็นสมควรจะให้ระงับการดำเนินการของพรรคการเมือง ซึ่งกระทำการตามมาตรา ๙๔ ให้นายทะเบียนโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งต่ออัยการสูงสุดขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งระงับการกระทำความผิดดังกล่าวของพรรคการเมืองไว้เป็นการชั่วคราวในระหว่างพิจารณาของศาล

๖) การวินิจฉัยเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมือง และกรรมการบริหารพรรคการเมือง (มาตรา ๙๘)

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองใดเพราะเหตุอันเนื่องมาจากการฝ่าฝืนหลักเกณฑ์การใช้จ่ายเงินสนับสนุนพรรคการเมือง (มาตรา ๘๒) หรือเหตุจากกรณีมีการกระทำที่มีผลกระทบต่อการปกครองหรือความมั่นคงของรัฐ (มาตรา ๙๔) และปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าหัวหน้าพรรคการเมืองหรือกรรมการบริหารพรรคการเมืองผู้ใดมีส่วนร่วม



รู้เห็น หรือปล่อยปละละเลย หรือทราบถึงการกระทำดังกล่าวแล้วมิได้ยับยั้ง หรือแก้ไขการกระทำดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของหัวหน้าพรรคการเมืองและกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น มีกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่มิคำสั่งให้ยุบพรรคการเมือง

๑.๒.๑๐ การเสนอร่างกฎหมายต่อรัฐสภา

อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญในการเสนอร่างกฎหมายต่อรัฐสภา เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่ไม่เกี่ยวกับการพิจารณาวินิจฉัยคดี ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๙ (๓) บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญ ศาลฎีกา หรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีอำนาจหน้าที่ในการเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่ประธานศาลและประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการ และมาตรา ๑๔๒ (๓) บัญญัติให้ศาลหรือองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมีอำนาจเสนอร่างพระราชบัญญัติที่เกี่ยวกับการจัดองค์กรและร่างพระราชบัญญัติที่ประธานศาลหรือประธานองค์กรนั้นเป็นผู้รักษาการ

๑.๒.๑๑ การเสนอคำแปรญัตติงบประมาณรายจ่ายประจำปีต่อคณะกรรมการการได้โดยตรง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๖๘ วรรคเก้า บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญสามารถเสนอคำแปรญัตติต่อคณะกรรมการในการพัฒนางบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณได้โดยตรง หากเห็นว่างบประมาณรายจ่ายที่ได้รับการจัดสรรให้ไม่น้อยเพียงพอ

๑.๒.๑๒ การออกระเบียบหรือประกาศตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๖ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกระเบียบหรือประกาศเกี่ยวกับการบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล การงบประมาณ การเงินและทรัพย์สิน และการดำเนินการอื่นของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญก็ได้ดำเนินการตามที่กฎหมายดังกล่าวให้อำนาจไว้ เช่น ออกระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารงานบุคคล พ.ศ. ๒๕๔๔ ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๒ ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๔๒ ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ พ.ศ. ๒๕๔๒ เป็นต้น

๑.๒.๑๓ การออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๓๙ (๓) ประกอบมาตรา ๓๐๐ วรรคห้า บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญต่อรัฐสภาได้ แต่ในระหว่างที่ยังมิได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยได้ ดังนั้น ปัจจุบันศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓๐๐ วรรคห้า ออกข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ บังคับใช้ไปพลางก่อน



๑.๓ วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๖ วรรคหก บัญญัติว่า “วิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ” และบทเฉพาะกาล ตามมาตรา ๓๐๐ วรรคห้า บัญญัติว่า “ในระหว่างที่ยังมิได้มีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัยได้ แต่ทั้งนี้ ต้องตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้”

ศาลรัฐธรรมนูญจึงได้ออก “ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐” ขึ้นใช้บังคับ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๒๔ ตอน ๙๖ ก วันที่ ๒๑ ธันวาคม ๒๕๕๐) และได้เสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ต่อสภาผู้แทนราษฎรมาแล้วรวม ๒ ครั้ง ครั้งแรกเสนอเมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๑ โดยต้องตกไปเพราะมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔ และคณะรัฐมนตรีชุดใหม่ไม่ได้ร้องขอให้ที่ประชุมรัฐสภายกขึ้นพิจารณาต่อไป ครั้งที่สองเสนอต่อสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕ โดยอยู่ระหว่างการดำเนินการเพื่อให้นายกรัฐมนตรีพิจารณารับรองด้วยเหตุที่เป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน

เนื่องจากร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ อยู่ระหว่างการพิจารณาของรัฐสภา ศาลรัฐธรรมนูญจึงได้ใช้ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวต่อไป โดยได้กำหนดขั้นตอนวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๑.๓.๑ การรับคำร้อง

คำร้องที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ต้องทำเป็นหนังสือ ใช้ถ้อยคำที่สุภาพ และอย่างน้อยต้องมีรายการเกี่ยวกับ

- (๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง
- (๒) ระบุมาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง
- (๓) ระบุเรื่องอันเป็นเหตุให้ต้องใช้สิทธิ พร้อมทั้งข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง

(๔) คำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างไรพร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง

(๕) ลงลายมือชื่อผู้ร้อง แต่ในกรณีที่เป็นการทำและยื่นหรือส่งคำร้องแทนผู้อื่น ต้องแนบใบมอบฉันทะให้ทำการดังกล่าวมาด้วย

เมื่อมีการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญแล้ว ประธานศาลรัฐธรรมนูญจะแต่งตั้งตุลาการศาลรัฐธรรมนูญจำนวนไม่น้อยกว่าสามคนเป็นตุลาการประจำคดี เว้นแต่กรณีการยื่นคำร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภา



ให้ความเห็นชอบแล้วตามข้อกำหนดฯ ข้อ ๑๗ (๕) และกรณีการยื่นคำร้องขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่ายของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือของ คณะกรรมาธิการ มีการเสนอ การแปรญัตติ หรือการกระทำด้วยประการใดๆ ที่มีผลให้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือกรรมาธิการ มีส่วนไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อมในการใช้งบประมาณรายจ่าย ตามข้อกำหนดฯ ข้อ ๑๗ (๙) หรือกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วน ประธานศาลรัฐธรรมนูญอาจไม่แต่งตั้งตุลาการประจำคดีก็ได้ (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๒๕) ในกรณีดังกล่าวข้างต้นนี้ ศาลรัฐธรรมนูญต้องตรวจและมีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายใน สามวันนับแต่วันที่รับคำร้อง

๑.๓.๒ การพิจารณาคำร้อง

เมื่อตุลาการประจำคดีได้ตรวจคำร้องแล้ว มีความเห็นได้ ๒ กรณี ดังนี้

- กรณีมีความเห็นว่ารับคำร้อง ให้มีคำสั่งรับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยภายในสิบห้า วันนับแต่วันที่รับแต่งตั้ง (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๒๗ วรรคหนึ่ง)
- กรณีที่มีความเห็นว่าควรสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัย ให้ตุลาการประจำคดี เสนอศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่มีความเห็น และหากศาลรัฐธรรมนูญ เห็นพ้องด้วย ก็ให้จัดทำเป็นคำสั่งของศาลรัฐธรรมนูญ (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๒๗ วรรคสอง) แต่ในกรณีที่ ศาลรัฐธรรมนูญไม่เห็นพ้องด้วยกับความเห็นของตุลาการประจำคดี ก็ให้ดำเนินการตามความเห็นของ ศาลรัฐธรรมนูญ (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๒๗ วรรคสาม)

๑.๓.๓ การแจ้งผู้ร้องและส่งสำเนาคำร้องให้แก่ผู้ถูกร้อง

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญหรือตุลาการประจำคดี แล้วแต่กรณี มีคำสั่งรับคำร้อง ที่มีคู่กรณีไว้พิจารณาวินิจฉัยแล้ว ให้ส่งสำเนาคำร้องแก่ผู้ถูกร้อง หรือมีคำสั่งแจ้งผู้ถูกร้องมารับสำเนา คำร้องภายในระยะเวลาที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด และเมื่อผู้ถูกร้องได้รับสำเนาคำร้องแล้ว ให้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับสำเนาคำร้อง หรือภายในระยะเวลา ที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ในกรณีที่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาภายในสิบห้าวัน นับแต่วันรับสำเนาคำร้องหรือภายในระยะเวลาที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด หรือไม่มารับสำเนาคำร้อง ภายในเวลาตามที่ศาลรัฐธรรมนูญกำหนด ให้ศาลรัฐธรรมนูญดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไป (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๒๙)

๑.๓.๔ การพิจารณาคดี

“การพิจารณาคดี” ตามคํานิยามในข้อกำหนดฯ ข้อ ๔ หมายถึง การไต่สวน หรือการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย

๑) การไต่สวน หมายความว่า การตรวจพยานหลักฐาน การนั่งพิจารณา หรือ การสืบพยาน (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๔) โดยมีหลักการที่สำคัญดังนี้

(๑) การพิจารณาคดีโดยเปิดเผย หมายความว่า การไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ ต้องกระทำโดยเปิดเผย เว้นแต่เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควรเพื่อรักษาความเรียบร้อยในบริเวณที่ทำการ ศาล หรือเพื่อคุ้มครองประโยชน์สาธารณะ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจกำหนดบุคคลที่มีสิทธิอยู่ในห้อง พิจารณาได้ วันนัดไต่สวนนั้น ศาลจะประกาศกำหนดและแจ้งให้คู่กรณีทราบ พร้อมทั้งปิดประกาศไว้



ณ ที่ทำการศาล สำหรับประกาศกำหนดวันนัดไต่สวนครั้งแรก ให้ส่งสำเนาประกาศแก่คู่กรณีไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัด (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๓๒)

(๒) การให้โอกาสคู่กรณีแสดงพยานหลักฐาน

- คู่กรณีมีสิทธิอ้างตนเอง บุคคลและหลักฐานอื่นเป็นพยานได้ตามที่ ศาลรัฐธรรมนูญเห็นสมควร และมีสิทธิขอตรวจพยานหลักฐานและคัดสำเนาพยานหลักฐานของตนเอง หรือของคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งได้ตามที่ศาลกำหนด ฝ่ายใดอ้างพยานหลักฐานจะต้องยื่นบัญชีระบุพยาน พร้อมแสดงเหตุผลความจำเป็นในการอ้างพยานหลักฐาน และวิธีการได้มาซึ่งพยานหลักฐานดังกล่าว โดยอาจยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมพร้อมแสดงเหตุผลความจำเป็นได้ตามที่ศาลรัฐธรรมนูญ เห็นสมควร และพยานหลักฐานใดที่ไม่ได้ยื่นบัญชีระบุพยานไว้ คู่กรณีไม่อาจนำเข้าสู่การพิจารณาคดีได้ เว้นแต่ศาลรัฐธรรมนูญจะอนุญาตเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๓๓)

- เพื่อให้การพิจารณาคดีเป็นไปด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม ศาลรัฐธรรมนูญอาจกำหนดให้มีการตรวจพยานหลักฐานก่อนก็ได้ และต้องแจ้งคู่กรณีทราบล่วงหน้า ไม่น้อยกว่าสิบห้าวันก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐาน และก่อนวันนัดตรวจพยานหลักฐานดังกล่าวไม่น้อยกว่าเจ็ดวันให้คู่กรณียื่นบัญชีระบุพยานต่อศาลรัฐธรรมนูญ และหากคู่กรณีจะยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมต้องกระทำก่อนการตรวจพยานหลักฐานเสร็จสิ้น การยื่นบัญชีระบุพยานเพิ่มเติมภายหลังการ ตรวจพยานหลักฐานเสร็จสิ้นจะกระทำได้อีกเมื่อได้รับอนุญาตจากศาล โดยผู้ขอต้องแสดงเหตุอัน สมควรว่าไม่สามารถทราบถึงพยานหลักฐานนั้นหรือเป็นกรณีจำเป็นเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๓๔)

- ในวันนัดตรวจพยานหลักฐานให้คู่กรณีนำพยานหลักฐานทั้งหมดยื่นต่อ ศาลเพื่อให้ทั้งสองฝ่ายมีโอกาสตรวจสอบพยานหลักฐานดังกล่าว โดยศาลรัฐธรรมนูญหรือตุลาการ ประจำคดีหรือตุลาการคนใดคนหนึ่งที่ได้รับมอบหมายจะสอบถามคู่กรณีถึงความเกี่ยวข้องกับประเด็น และความจำเป็นที่ต้องสืบพยานหลักฐานที่อ้างอิงตลอดจนการยอมรับพยานหลักฐานของอีกฝ่ายหนึ่ง แล้วจดบันทึกรายงานการพิจารณาคดีไว้ เมื่อเสร็จแล้วศาลจะกำหนดวันนัดสืบพยาน และแจ้งให้ คู่กรณีทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่าเจ็ดวัน (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๓๕)

- การไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญ ให้คู่กรณีซักถามเฉพาะประเด็นที่ศาล กำหนดและให้มีการสืบพยานหลักฐานที่คู่กรณีไม่รับกัน (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๓๖) ในการไต่สวนของศาล หากศาลเห็นว่าคดีใดมีข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณาวินิจฉัยได้ ศาลจะงดการไต่ สวนก็ได้ (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๓๗) การไต่สวนพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญ ให้ศาลกำหนดและ กระทำเท่าที่จำเป็น และให้ศาลสอบถามพยานบุคคลหรือพยานผู้เชี่ยวชาญเอง โดยก่อนทำการไต่สวน ให้ศาลแจ้งให้พยานทราบถึงประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะทำการไต่สวน แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้น โดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามของศาล ทั้งนี้เพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ศาลอาจอนุญาต ให้คู่กรณีซักถามพยานเพิ่มเติมตามประเด็นและข้อเท็จจริงที่ศาลกำหนดไว้ก็ได้ โดยให้ฝ่ายที่อ้างพยาน เป็นผู้ซักถามก่อน (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๓๘)

(๓) การให้โอกาสคู่กรณีสืบพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาล กล่าวคือ ศาลรัฐธรรมนูญ อาจอนุญาตให้สืบพยานที่อยู่นอกที่ทำการศาลตามที่คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายร้องขอโดย ระบบการประชุมทางวิดีโอได้ โดยให้ฝ่ายที่ร้องขอเป็นผู้ดำเนินการเพื่อจัดให้มีระบบดังกล่าวและ เป็นผู้เสียค่าใช้จ่ายในการนี้ทั้งหมด (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๓๙)



(๔) การให้โอกาสคู่กรณีร้องขอให้มีการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี คู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่ายมีสิทธิร้องขอให้มีการแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดี โดยให้กระทำได้ตามที่ศาลเห็นสมควร การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีของคู่กรณีต้องทำเป็นหนังสือ เว้นแต่ศาลเห็นสมควรให้กระทำด้วยวาจา การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีด้วยวาจา ให้ผู้ร้องเป็นผู้แถลงก่อน และให้ผู้ถูกร้องแถลงในลำดับถัดไป การแถลงการณ์เปิดคดีหรือปิดคดีด้วยวาจาของแต่ละฝ่าย ศาลจะซักถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากผู้แถลงในระหว่างการแถลง หรือภายหลังการแถลงก็ได้ (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๔๓)

๒) การประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย

- ในการประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยคู่กรณี พยาน หรือ ผู้เกี่ยวข้อง จะให้ข้อเท็จจริงหรือความเห็นแล้วแต่กรณีเป็นหนังสือก็ได้ โดยต้องได้รับอนุญาตจากศาลรัฐธรรมนูญ (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๔๔)

- องค์คณะของศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาคดีและการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่าห้าคน (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๒๔)

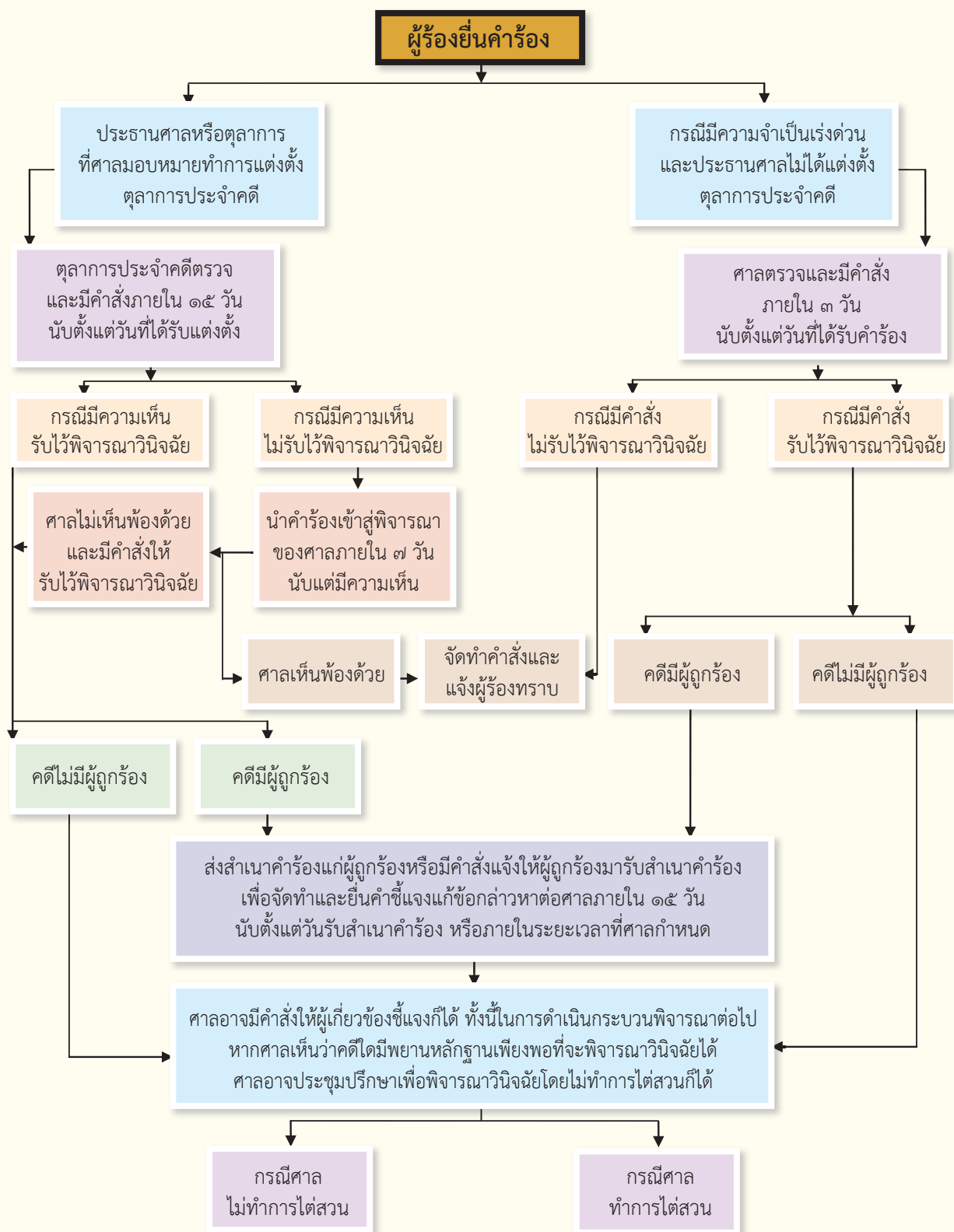
๑.๓.๕ การทำคำวินิจฉัยหรือคำสั่ง

๑) องค์คณะของศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาคดีและการทำคำวินิจฉัย ต้องประกอบด้วยตุลาการไม่น้อยกว่าห้าคน ตุลาการซึ่งไม่ได้ร่วมในการพิจารณาคดีใด ย่อมไม่มีอำนาจในการทำคำวินิจฉัยคดีนั้น และคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ถือเสียงข้างมาก เว้นแต่มีบัญญัติเป็นอย่างอื่นในรัฐธรรมนูญ (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๒๔)

๒) ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะทุกคนจะต้องทำความเข้าใจในส่วนของตนเป็นหนังสือ พร้อมแถลงด้วยวาจาต่อที่ประชุมก่อนการลงมติ เมื่อการลงมติเสร็จสิ้น ให้ตุลาการซึ่งเป็นองค์คณะจัดทำคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๕๔) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญอย่างน้อยต้องประกอบด้วยความเป็นมาหรือคำกล่าวหา สรุปข้อเท็จจริงที่ได้มาจากการพิจารณาเหตุผลในการวินิจฉัยในปัญหาข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๕๓) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญและความเห็นในการวินิจฉัยของตุลาการที่เป็นองค์คณะทุกคนให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๕๔)

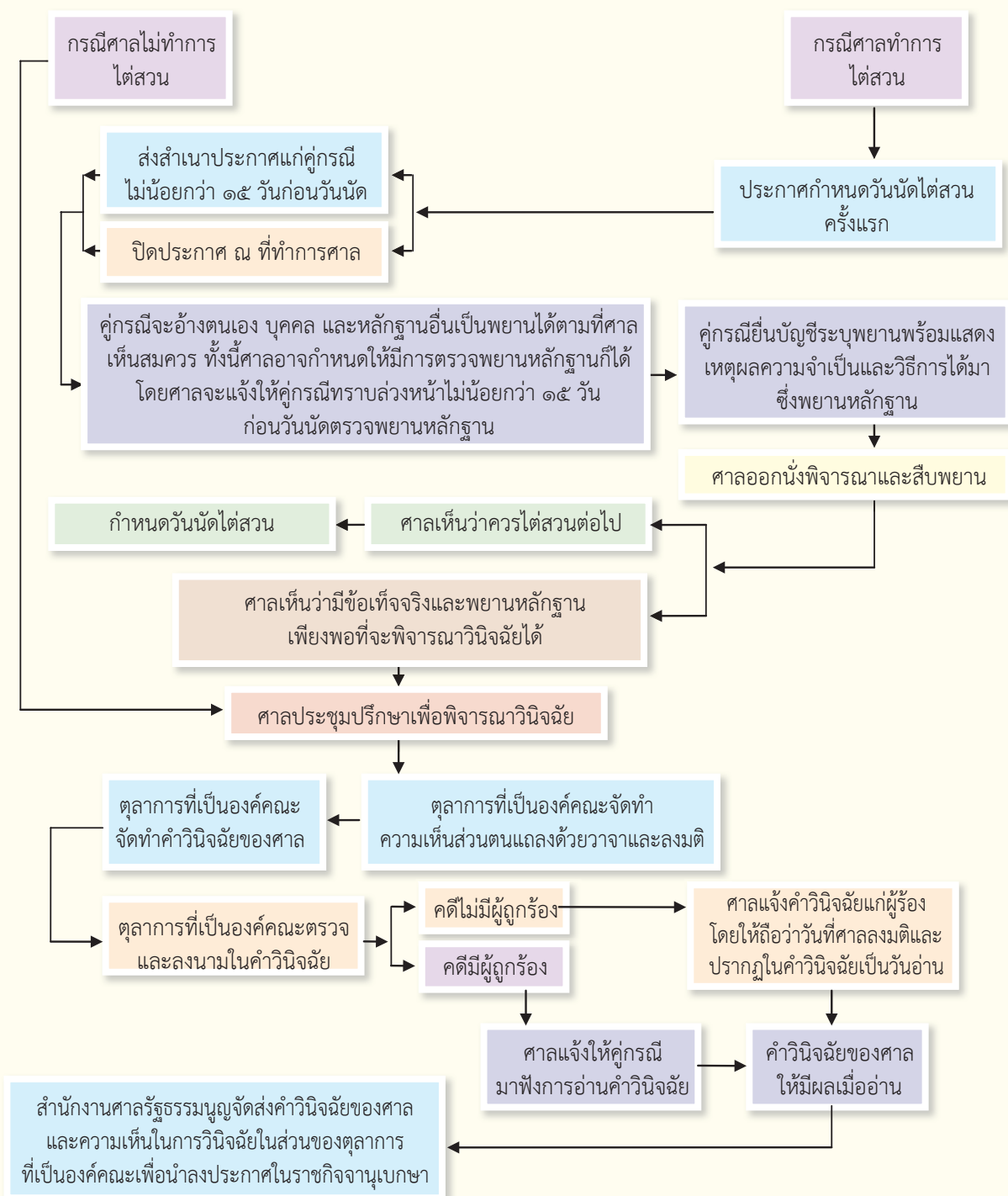
๓) คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้มีผลในวันอ่าน ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยคำร้องที่มีคู่กรณี ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย แล้วแต่กรณี ทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มา ให้ศาลบันทึกไว้และให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นได้อ่านโดยชอบแล้ว ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยคำร้องที่ไม่มีผู้ถูกร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญแจ้งคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแก่ผู้ร้องและให้ถือว่าวันที่ศาลรัฐธรรมนูญลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัยเป็นวันอ่าน (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๕๕)

๔) คำสั่งจำหน่ายคำร้อง และคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา ต้องประกอบด้วยความเป็นมาโดยย่อของคำร้อง ความเห็นประกอบ และบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ยกขึ้นอ้างอิง (ข้อกำหนดฯ ข้อ ๕๖)





แผนภูมิแสดงกระบวนการพิจารณาคดีของศาลรัฐธรรมนูญ
ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ (ต่อ)





๑.๔ แผนยุทธศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙

๑.๔.๑ วิสัยทัศน์ (Vision)

ศาลรัฐธรรมนูญเป็นหลักของนิติรัฐและนิติธรรมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๔.๒ พันธกิจ (Mission)

ศาลรัฐธรรมนูญมีพันธกิจหลักในการรักษาความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ สร้างบรรทัดฐานการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ สร้างความถูกต้องเป็นธรรมของระบบนิติรัฐและรักษาความชอบธรรมของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

๑.๔.๓ เป้าประสงค์ (Goals)

เพื่อให้บรรลุพันธกิจดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญได้กำหนดเป้าประสงค์ของการดำเนินงานไว้ ดังนี้

- (๑) องค์การมีธรรมาภิบาล เป็นที่ยอมรับของสังคมในด้านคุณธรรมและจริยธรรม
- (๒) ความเชื่อถือของประชาชนต่อคำวินิจฉัยคดีของศาลรัฐธรรมนูญ
- (๓) กระบวนการมีมาตรฐานชัดเจน มีระบบสอบทานการปฏิบัติงาน
- (๔) บุคลากรมีคุณธรรมจริยธรรมในการทำงาน บุคลากรมีสมรรถนะสูง
- (๕) สังคมเชื่อมั่นและยอมรับการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ
- (๖) ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการดำเนินงานขององค์กรอย่างสะดวกและ

รวดเร็ว

- (๗) ขั้นตอนการดำเนินงานมีมาตรฐานชัดเจน
- (๘) เพิ่มเครือข่ายสนับสนุนกิจการศาลรัฐธรรมนูญ
- (๙) กระบวนการสร้างความสัมพันธ์ และระบบการจัดการฐานข้อมูลของสมาชิกมี

ประสิทธิภาพสูง

(๑๐) การยอมรับจากสังคมและความพึงพอใจจากบรรทัดฐานคำวินิจฉัยและผลงานทางวิชาการ รวมทั้งกระบวนการพิจารณาในระบบไต่สวนของศาลรัฐธรรมนูญมีความรวดเร็วและเป็นธรรม

(๑๑) ระบบการจัดการฐานข้อมูลมีความน่าเชื่อถือสูง มีเทคโนโลยีก้าวหน้าและทันสมัย มีประสิทธิภาพและเหมาะสม

เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์หลักที่กำหนดไว้ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์เชิงรุกในการดำเนินงาน ๕ ยุทธศาสตร์ ดังนี้



ยุทธศาสตร์ในการดำเนินงาน

๑

ยุทธศาสตร์ที่หนึ่ง : การสร้างองค์กรและบุคลากรให้มีความเข้มแข็ง มีจริยธรรมและคุณธรรม

เป้าหมาย : เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีคุณธรรม จริยธรรมในการทำงาน บุคลากรมีสมรรถนะสูง องค์กรเป็นที่ยอมรับในด้านคุณภาพและจริยธรรม ได้รับความเชื่อถือจากประชาชน กระบวนการมีมาตรฐานชัดเจน มีการนำ PMQA มาใช้ในการพัฒนาองค์กร มีระบบสอบทานการปฏิบัติงาน องค์กรมีธรรมาภิบาล เน้นการพัฒนาความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ การเสริมสร้างประมวลจริยธรรมของศาลรัฐธรรมนูญ การพัฒนาระบบสอบทานภายในองค์กร และการพัฒนาสมรรถนะและคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากร

๒

ยุทธศาสตร์ที่สอง : การประชาสัมพันธ์เชิงรุก

เป้าหมาย : เพื่อพัฒนาช่องทางการเข้าถึงข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญของมวลชน เพื่อให้สังคมเกิดความเชื่อมั่นและยอมรับการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างรวดเร็วและสะดวก พัฒนาบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์และกระบวนการประชาสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ ขั้นตอนการดำเนินงานมีมาตรฐานชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการเข้าถึงมวลชนอย่างเป็นระบบ การพัฒนาการสร้างช่องทางการเข้าถึงข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ การพัฒนาการสร้างช่องทางการเข้าถึงข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ การพัฒนากระบวนการประชาสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ และการพัฒนาบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการประชาสัมพันธ์

๓

ยุทธศาสตร์ที่สาม : การส่งเสริมเครือข่ายด้านการพัฒนาประชาธิปไตย

เป้าหมาย : เพื่อพัฒนากระบวนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ส่งเสริมและเสริมสร้างกิจการอาสาพิทักษ์รัฐธรรมนูญและพันธมิตรจากองค์กรทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงเครือข่ายต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดการฐานข้อมูลสมาชิกอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีเครือข่ายสนับสนุนกิจการของศาลรัฐธรรมนูญอย่างกว้างขวาง โดยเน้นการส่งเสริมกิจการอาสาพิทักษ์รัฐธรรมนูญ การเสริมสร้างพันธมิตรจากองค์กรต่างๆ การพัฒนาเครือข่ายและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย การพัฒนาเครือข่ายโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และพัฒนาบุคลากรด้านเครือข่าย

๔

ยุทธศาสตร์ที่สี่ : การสร้างบรรทัดฐานการปกครองแบบประชาธิปไตย

เป้าหมาย : เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นหลักของนิติรัฐและนิติธรรมในระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาการกระบวนการวินิจฉัยคดีและวิธีพิจารณาคดีให้เป็นไปตามระบบสากล ให้สังคมยอมรับและพึงพอใจในบรรทัดฐานคำวินิจฉัยและผลงานทางวิชาการ โดยเน้นการพัฒนาระบบการการวินิจฉัยคดีและผลงานวิชาการ การส่งเสริมเผยแพร่และสร้างความเข้าใจคำวินิจฉัยและผลงานวิชาการ การเสริมสร้างช่องทางการสื่อสารสองทาง การพัฒนาวิธีพิจารณาคดีให้เป็นไปตามระบบสากลการพัฒนาระบบการวิจัย ตลอดจนการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านวิชาการรัฐธรรมนูญ

๕

ยุทธศาสตร์ที่ห้า : การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้ก้าวหน้าและทันสมัย

เป้าหมาย : เพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและกระบวนการบริการข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนปรับปรุงและพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อให้ระบบจัดการฐานข้อมูลและการจัดความรู้กิจการศาลรัฐธรรมนูญมีความน่าเชื่อถือสูง ข้อมูลมีความถูกต้องรวดเร็ว ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถรองรับภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม ให้ความสำคัญการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาระบบการบริการข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ การปรับปรุงและพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ



๒. สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๗ บัญญัติว่า “ศาลรัฐธรรมนูญมีหน่วยธุรการของศาลรัฐธรรมนูญที่เป็นอิสระ โดยมีเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นผู้บังคับบัญชาขึ้นตรงต่อประธานศาลรัฐธรรมนูญ

การแต่งตั้งเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ต้องมาจากการเสนอของประธานศาลรัฐธรรมนูญและได้รับความเห็นชอบของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามที่กฎหมายบัญญัติ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการดำเนินการอื่น ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ”

๒.๑ อำนาจหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๒ กำหนดให้สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระ มีฐานะเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน มีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๔ ดังนี้

“มาตรา ๔ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(๑) รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คำสั่ง และคำวินิจฉัยต่างๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ

(๔) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย”

๒.๒ พันธกิจของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(๑) ศึกษา วิเคราะห์ด้านคดีและกฎหมายเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๒) ดำเนินงานอำนวยความสะดวกศาลรัฐธรรมนูญตามกระบวนการพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

(๓) สนับสนุนด้านการศึกษาวิจัยทางวิชาการ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับรัฐธรรมนูญและงานศาลรัฐธรรมนูญ

(๔) พัฒนาระบบบริหารจัดการสำนักงานและบุคลากร เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการปฏิบัติภารกิจหน้าที่ของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

(๕) เผยแพร่ ให้บริการข้อมูล ข่าวสาร องค์กรความรู้ การศึกษาต่อสาธารณะเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ งานศาลรัฐธรรมนูญ และการดำเนินกิจการของศาลรัฐธรรมนูญ



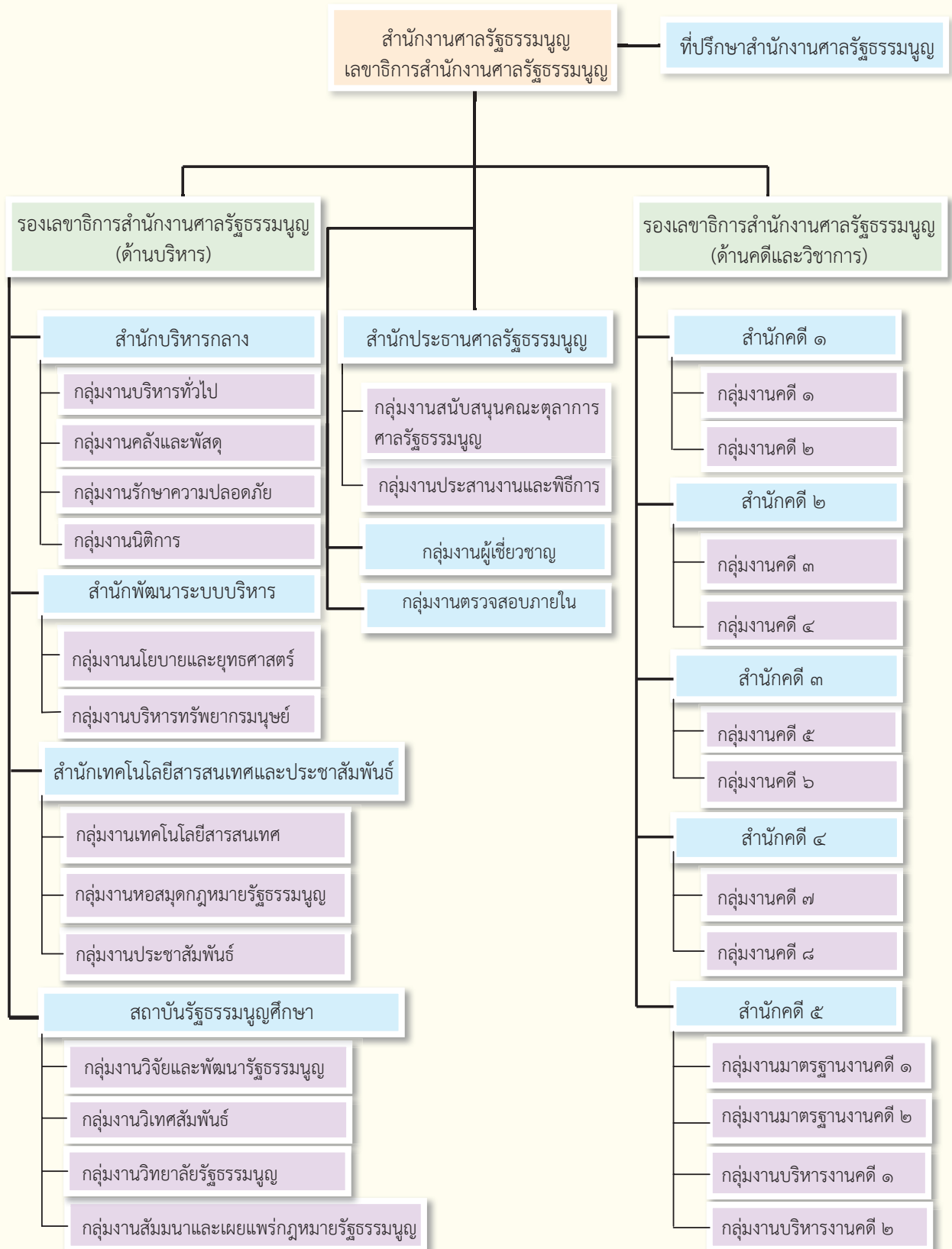
๒.๓ โครงสร้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

โครงสร้างและหน้าที่ความรับผิดชอบของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัดสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๕ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๑๒๙ ตอนที่ ๓๖ ลงวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๕) ประกอบด้วย

- (๑) กลุ่มงานผู้เชี่ยวชาญ
- (๒) กลุ่มงานตรวจสอบภายใน
- (๓) สำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ
- (๔) สำนักบริหารกลาง
- (๕) สำนักคดี ๑
- (๖) สำนักคดี ๒
- (๗) สำนักคดี ๓
- (๘) สำนักคดี ๔
- (๙) สำนักคดี ๕
- (๑๐) สำนักพัฒนาระบบบริหาร
- (๑๑) สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและประชาสัมพันธ์
- (๑๒) สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา



แผนภูมิ โครงสร้างการแบ่งส่วนราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
ตามประกาศศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการในสังกัด
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๕





๒.๔ อัตรากำลังของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

นับตั้งแต่มีการจัดตั้งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการสรรหาบุคลากรเพื่อรองรับภารกิจในการสนับสนุนงานด้านพิจารณาวินิจฉัยคดี และงานบริหารด้านต่างๆ ของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญที่มีปริมาณเพิ่มขึ้นทุกปี จนถึงปัจจุบัน (ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๕) มีอัตรากำลังรวมทั้งสิ้น ๑๙๒ อัตรา แบ่งออกเป็น อัตรากำลังของข้าราชการ ๑๖๙ อัตรา (มีอัตรากำลังที่ดำรงตำแหน่งอยู่จริงจำนวน ๑๑๘ อัตรา) และอัตรากำลังของลูกจ้างประจำ จำนวน ๒๓ อัตรา

อัตรากำลังข้าราชการและลูกจ้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ แยกตามส่วนราชการ ตามโครงสร้าง ดังนี้

ส่วนราชการ	จำนวนข้าราชการ (คน)	จำนวนลูกจ้างประจำ (คน)
ผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ	๔	-
กลุ่มงานผู้เชี่ยวชาญ	๑๗	๑
กลุ่มงานตรวจสอบภายใน	๓	-
สำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ	๙	๑
สำนักบริหารกลาง	๒๒	๑๙
สำนักคดี ๑	๑๑	-
สำนักคดี ๒	๑๑	-
สำนักคดี ๓	๑๑	-
สำนักคดี ๔	๑๑	-
สำนักคดี ๕	๑๕	-
สำนักพัฒนาระบบบริหาร	๑๖	-
สำนักเทคโนโลยีสารสนเทศและประชาสัมพันธ์	๑๗	๑
สถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา	๒๒	๑
รวม	๑๖๙	๒๓

ทั้งนี้อัตรากำลังของราชการและลูกจ้างที่มีอยู่จริงทั้งหมด จำนวน ๑๔๑ อัตรา ประกอบด้วย

- | | |
|-------------------------------------|------------------------|
| ๑) ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ | จำนวน ๑๑๘ คน จำแนกเป็น |
| ๑.๑) นักบริหารงานศาลรัฐธรรมนูญ | จำนวน ๓ คน |
| ๑.๒) ที่ปรึกษาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ | จำนวน ๑ คน |
| ๑.๓) เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภายใน | จำนวน ๒ คน |
| ๑.๔) เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญ | จำนวน ๕๕ คน |
| ๑.๕) เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป | จำนวน ๕๗ คน |
| ๒) ลูกจ้างประจำ | จำนวน ๒๓ คน |



ทั้งนี้ สามารถจำแนกบุคลากรทั้งหมดของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ (ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ณ วันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๕) ได้ดังนี้

๑. จำแนกตามเพศ แบ่งออกเป็น เพศชาย จำนวน ๗๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๐๓ เพศหญิง จำนวน ๖๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๙๗

๒. จำแนกตามวุฒิการศึกษา แบ่งออกเป็น วุฒิกฎการศึกษาในระดับปริญญาเอก จำนวน ๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒.๑๓ ระดับปริญญาโท จำนวน ๖๗ คน คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๕๒ ระดับปริญญาตรี จำนวน ๕๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๕๙ และต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน ๑๘ คน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๗๖ ของจำนวนบุคลากรทั้งหมด (๑๔๑ คน)

ตารางแสดงจำนวนบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจำแนกตามเพศ

ประเภทบุคลากร	ชาย	หญิง	รวม (คน)
ข้าราชการ	๖๓	๕๕	๑๑๘
ลูกจ้างประจำ	๑๖	๗	๒๓
รวม (คน)	๗๙	๖๒	๑๔๑

ตารางแสดงจำนวนบุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจำแนกตามวุฒิการศึกษา

ประเภทบุคลากร	จำนวน				รวม (คน)
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	ปริญญาตรี	ปริญญาโท	ปริญญาเอก	
ข้าราชการ	๒	๔๙	๖๔	๓	๑๑๘
ลูกจ้างประจำ	๑๖	๔	๓	-	๒๓
รวม (คน)	๑๘	๕๓	๖๗	๓	๑๔๑



ส่วนที่ ๒

ผลการปฏิบัติราชการของศาลรัฐธรรมนูญ
ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕







**๑. ผลการปฏิบัติราชการ
ตามแผนยุทธศาสตร์**





ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การสร้างองค์กรและบุคลากรให้มีความเข้มแข็ง มีจริยธรรมและคุณธรรม

เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีคุณธรรม จริยธรรมในการทำงาน บุคลากรมีสมรรถนะสูง องค์กรเป็นที่ยอมรับในด้านคุณภาพและจริยธรรม ได้รับความเชื่อถือจากประชาชน กระบวนการมีมาตรฐานชัดเจน มีการนำ PMQA มาใช้ในการพัฒนาองค์กร มีระบบสอบทานการปฏิบัติงาน องค์กรมีธรรมาภิบาล เน้นการพัฒนาความร่วมมือของบุคลากร การพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานให้มีมาตรฐาน การพัฒนาระบบสอบทานภายในองค์กร และการพัฒนาสมรรถนะและคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากร ดังนี้

๑. พัฒนาความร่วมมือทั้งในและต่างประเทศ

การแลกเปลี่ยนทัศนะกับประธานศาลหรือผู้นำขององค์กรศาลรัฐธรรมนูญในต่างประเทศ โดยใช้วิธีการเดินทางเข้าร่วมประชุม ศึกษาดูงานและเข้าเยี่ยมคารวะ การแลกเปลี่ยนความรู้ในเชิงกฎหมายที่สำคัญ หลักนิติธรรม สิทธิมนุษยชน ระบอบประชาธิปไตย หลักเสรีภาพ และความเสมอภาค รวมทั้งผลประโยชน์ของมหาชนเป็นที่ตั้ง ดังนี้

๑.๑ H.E. Mr. Lim Jae-hong เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มีความชำนาญแห่งสาธารณรัฐเกาหลีประจำประเทศไทย เข้าเยี่ยมคารวะประธานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๕

๑.๒ การเข้าร่วมประชุมนานาชาติ เรื่อง “ความเคลื่อนไหวของสิทธิและเสรีภาพในศตวรรษที่ ๒๑ และบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญ” ในโอกาสครบรอบ ๕๐ ปี ของการก่อตั้งศาลรัฐธรรมนูญตุรกี ณ กรุงอังการา สาธารณรัฐตุรกี และการเข้าเยี่ยมคารวะและการศึกษาดูงานศาลสูงพิเศษ แห่งสาธารณรัฐเฮลเลนิก ณ กรุงเอเธนส์ สาธารณรัฐเฮลเลนิก เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๕ – ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๕

๑.๓ การเข้าร่วมการประชุมใหญ่สมาคมศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าเอเชีย (AACC) ครั้งที่ ๑ ณ สาธารณรัฐเกาหลี โดยประธานศาลรัฐธรรมนูญและคณะฯ ระหว่างวันที่ ๑๘ – ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕

๑.๔ การเข้าร่วมการประชุมนานาชาติ ในหัวข้อ “ธรรมเนียมปฏิบัติและมุมมองในการควบคุมความชอบด้วยกฎหมาย” เนื่องในโอกาสครบรอบ ๒๐ ปี ของการก่อตั้งศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐโรมาเนียและการศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐบัลแกเรีย ระหว่างวันที่ ๑๙ – ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๕



๑.๕ คณะผู้แทนศาลรัฐธรรมนูญได้หวั่น เข้าเยี่ยมคารวะประธานศาลรัฐธรรมนูญ และศึกษาดูงานสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕

๑.๖ การเยือนศาลรัฐธรรมนูญของ H.E. Mr. Evgeni Tanchev ประธานศาลรัฐธรรมนูญ สาธารณรัฐบัลแกเรียและคณะ ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕

๒. พัฒนาระบบการให้มีมาตรฐาน

๒.๑ ข้อมูลทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดศาลรัฐธรรมนูญ โดยทำการปรับปรุงฐานข้อมูลหนังสือ จัดหมวดหมู่ และติดแถบสติ๊กเกอร์สีเพื่อให้สามารถหาหนังสือและใช้งานได้สะดวกขึ้น ทั้งนี้ได้จัดซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย (Server) เพื่อรับรองข้อมูลต่างๆ ทั้งทรัพยากรสารสนเทศและหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-books) ให้ผู้ใช้บริการสามารถตรวจสอบข้อมูลผ่านทางเว็บไซต์ได้สะดวกมากยิ่งขึ้น

๒.๒ ดำเนินการปรับปรุงห้องรับรองสื่อมวลชน ณ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ และจัดทำป้ายบอร์ดประชาสัมพันธ์ภายในองค์กร

๒.๓ การติดตั้งระบบ Call Center เพื่อให้ระบบโทรศัพท์มีคุณภาพมากขึ้น

๒.๔ การติดตั้งกล้องวงจรปิด เพื่อให้ระบบรักษาความปลอดภัยมีมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

๓. พัฒนาสมรรถนะและคุณธรรมจริยธรรมของบุคลากร

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้จัดการฝึกอบรม สัมมนาและการบรรยายพิเศษ ให้กับบุคลากรของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ดังนี้

๓.๑ การบรรยายพิเศษ เรื่อง แนวคิดในการปรับปรุงองค์กรศาลรัฐธรรมนูญ โดยประธานศาลรัฐธรรมนูญ และสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง สร้างสรรค์พลังร่วมของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดย นายประสาน มฤคพิทักษ์ และคณะ ระหว่างวันที่ ๑๕ - ๑๗ ธันวาคม ๒๕๕๔ ณ วังรี รีสอร์ท จังหวัดนครนายก

๓.๒ จัดสัมมนาการจัดทำแผนปฏิบัติการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๓ มกราคม ๒๕๕๕ ณ จังหวัดราชบุรี และจัดสัมมนาการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖

๓.๓ การบรรยาย เรื่อง การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในงานด้านการต่างประเทศ แก่บุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดย นายบรรสาน บุนนาค อธิบดีกรมพิธีการทูต และท่านเฉลิมพล เอกอรุ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๕



๓.๔ การบรรยาย เรื่อง เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น โดย Mr. Jae. D. Wesler ศาสตราจารย์ทางด้านกฎหมายจากมหาวิทยาลัยบอสตัน สหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

๓.๕ การฝึกอบรมให้ความรู้ในการปฏิบัติงานด้านการต่างประเทศ แก่เจ้าหน้าที่กลุ่มงานประสานงานศาลรัฐธรรมนูญระหว่างประเทศและวิเทศสัมพันธ์ ครั้งที่ ๑ ในหัวข้อ “การรับรองการเยือนในการเข้าเยี่ยมคารวะ” โดย ท่านเฉลิมพล เอกอรุ ตูลาการศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๕๕

๓.๖ การฝึกอบรมให้ความรู้ในการปฏิบัติงานด้านการต่างประเทศ แก่เจ้าหน้าที่กลุ่มงานประสานงานศาลรัฐธรรมนูญระหว่างประเทศและวิเทศสัมพันธ์ ครั้งที่ ๒ ในหัวข้อ “การเดินทางไปเยือนและศึกษาดูงานในต่างประเทศ” โดย ท่านเฉลิมพล เอกอรุ ตูลาการศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๕

๓.๗ การบรรยายพิเศษ เรื่อง ศาลยุติธรรมสหรัฐอเมริกากับการแก้ไขปัญหาทางการเมือง โดย Judge Frank Montalvo ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำเขตตะวันตกของมลรัฐเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อวันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๕

๓.๘ การฝึกอบรมให้ความรู้ในการปฏิบัติงานด้านการต่างประเทศ แก่เจ้าหน้าที่กลุ่มงานประสานงานศาลรัฐธรรมนูญระหว่างประเทศและวิเทศสัมพันธ์ ครั้งที่ ๓ ในหัวข้อ “การเข้าร่วมการประชุมนานาชาติ” โดย ท่านเฉลิมพล เอกอรุ ตูลาการศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๕

๓.๙ การบรรยายพิเศษ เรื่อง หลักความสามัคคีในองค์กร โดยท่านสุพจน์ ไข่มุกด์ และท่านอุดมศักดิ์ นิติมนตรี ตูลาการศาลรัฐธรรมนูญ ระหว่างวันที่ ๑๐ – ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ณ โรงแรมปัตตาเวีย รีสอร์ท แอนด์สปา อำเภอบางบัวทอง จังหวัดปทุมธานี

๓.๑๐ การฝึกอบรมให้ความรู้ในการปฏิบัติงานด้านการต่างประเทศ แก่เจ้าหน้าที่กลุ่มประสานงานศาลรัฐธรรมนูญระหว่างประเทศและวิเทศสัมพันธ์ ครั้งที่ ๔ ในหัวข้อ “กิจกรรมและบทบาทของ Liaison Officers” โดยท่านเฉลิมพล เอกอรุ เมื่อวันที่ ๗ มิถุนายน ๒๕๕๕

๓.๑๑ การฝึกอบรมให้ความรู้ในการปฏิบัติงานด้านการต่างประเทศ แก่เจ้าหน้าที่กลุ่มงานประสานงานศาลรัฐธรรมนูญระหว่างประเทศและวิเทศสัมพันธ์ ครั้งที่ ๕ ในหัวข้อ “การตอบแบบสอบถามและการจัดทำรายงานนำเสนอในการประชุม (National Report)” โดย ท่านเฉลิมพล เอกอรุ ตูลาการศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕

๓.๑๒ การฝึกอบรมให้ความรู้ในการปฏิบัติงานด้านการต่างประเทศ แก่เจ้าหน้าที่กลุ่มงานประสานงานศาลรัฐธรรมนูญระหว่างประเทศและวิเทศสัมพันธ์ ครั้งที่ ๖ ในหัวข้อ “การเป็นเจ้าภาพในการจัดประชุมนานาชาติ” โดยท่านเฉลิมพล เอกอรุ ตูลาการศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๕



๓.๑๓ การจัดส่งข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเข้าฝึกอบรมกับหน่วยงานภายนอก ได้แก่

- (๑) หลักสูตรบริหารงานภาครัฐและกฎหมายมหาชน (ปรม.) สถาบันพระปกเกล้า
จำนวน ๑ คน
- (๒) หลักสูตรประกาศนียบัตรกฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จำนวน ๖ คน
- (๓) หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตทางกฎหมายมหาชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
จำนวน ๔ คน
- (๔) หลักสูตรกฎหมายปกครองและวิธีพิจารณาคดีทางปกครองตามมาตรฐานที่
ก.ศป. รับรอง จำนวน ๓ คน
- (๕) หลักสูตรสืบทอดพนักงานปกครอง กรมการปกครอง จำนวน ๔ คน
- (๖) หลักสูตรการรักษาความปลอดภัยบุคคลสำคัญ ศูนย์รักษาความปลอดภัย
จำนวน ๑ คน
- (๗) หลักสูตร “ก้าวสู่ยุทธศาสตร์ยุคใหม่”
- (๘) หลักสูตรภาษาอังกฤษ IEZTI
- (๙) การเรียนภาษาพม่า การสัมมนาประชาคมเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การประชาสัมพันธ์เชิงรุก

เพื่อพัฒนาช่องทางการเข้าถึงข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้สังคมเกิดความเชื่อมั่นและยอมรับการดำเนินงานของศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างรวดเร็วและสะดวก พัฒนาบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและกระบวนการประชาสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ ขั้นตอนการดำเนินงานมีมาตรฐานชัดเจน โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนากระบวนการเข้าถึงมวลชนอย่างเป็นระบบ การพัฒนาการสร้างช่องทางการเข้าถึงข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ การพัฒนากระบวนการประชาสัมพันธ์ที่มีคุณภาพ และการพัฒนาบุคลากรด้านการประชาสัมพันธ์และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

๑. การพัฒนากระบวนการเข้าถึงมวลชน

ดำเนินการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญและกฎหมายรัฐธรรมนูญในรูปแบบต่าง ๆ ดังนี้

๑.๑ การเผยแพร่บทความประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญ ในโอกาสครบรอบ ๑๔ ปี ศาลรัฐธรรมนูญ วันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๕๕ ทางหนังสือพิมพ์โพสทูเดย์ จัดพิมพ์หนังสือความรู้เบื้องต้นศาลรัฐธรรมนูญฉบับภาษาอังกฤษ จัดทำแผ่นพับความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ จัดทำบอร์ดนิทรรศการภาพประวัติศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญ ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ ในหัวข้อ “มารู้จักศาลรัฐธรรมนูญกันเถอะ” การจัดทำบอร์ดนิทรรศการความรู้เกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญประกอบการดำเนินโครงการสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างศาลรัฐธรรมนูญกับสถาบันการศึกษา โดยจัดทำบันทึกความตกลงทางวิชาการ (MOU) ในพื้นที่ ๔ ภูมิภาค ได้แก่ ภาคเหนือที่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง ภาควัฒนออกเฉียงเหนือที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น ภาคใต้ที่มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

๑.๒ ร่วมสัมมนาระหว่างศาลรัฐธรรมนูญและสื่อมวลชน ระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๓ มิถุนายน ๒๕๕๕ ณ โรงแรมแกรนด์แปซิฟิก ซอฟเฟอร์ริน รีสอร์ท แอนด์สปา ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

๑.๓ ร่วมจัดนิทรรศการกับผู้ตรวจการแผ่นดิน ในโครงการ “ผู้ตรวจการแผ่นดินสัญจรพบประชาชนในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น” เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๕ ณ โรงแรมหัวหิน แกรนด์ แอนด์ พลาซ่า จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

๑.๔ ร่วมจัดนิทรรศการกับผู้ตรวจการแผ่นดิน ในโครงการ “ผู้ตรวจการแผ่นดินร่วมกับจังหวัดเคลื่อนที่และสถานีประชาชนสัญจรจังหวัดกาญจนบุรี” เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๕ ณ โรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม จังหวัดกาญจนบุรี



๒. พัฒนาการสร้างช่องทางการเข้าถึงข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ

ดำเนินการจัดสัมมนาเผยแพร่ความรู้ด้านหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญแก่ประชาชนและรับรองการเข้าศึกษาดูงานของนักศึกษาและประชาชน ดังนี้

๒.๑ สำนักงานศาลปกครอง นำตุลาการศาลปกครองชั้นต้น ผู้เข้ารับตำแหน่งใหม่ รุ่นที่ ๘ และเจ้าหน้าที่ จำนวน ๑๗ คน เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันอังคาร ที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๕๔

๒.๒ คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา นำคณาจารย์และนิสิต จำนวน ๗๐ คน เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันจันทร์ ที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๕

๒.๓ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง นำคณานักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตร์มหาบัณฑิต จำนวน ๖๘ คน เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันจันทร์ ที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๕

๒.๔ การสัมมนา เรื่อง “รัฐธรรมนูญกับประชาชน” เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๕ ณ โรงแรมดุสิต จังหวัดนครราชสีมา

๒.๕ วิทยาลัยนานาชาติ สาขานิติศาสตร์ (หลักสูตรนานาชาติ) ชั้นปีที่ ๓ มหาวิทยาลัยนเรศวร นำคณาจารย์และนิสิต จำนวน ๔๘ คน เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันอังคาร ที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

๒.๖ สำนักงานศาลยุติธรรม นำคณะผู้เข้ารับการฝึกอบรม หลักสูตร “การพัฒนานิติกรระดับต้น” (พ.ต.ก.) รุ่นที่ ๑ และเจ้าหน้าที่ จำนวน ๘๐ คน เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ เมื่อวันอังคาร ที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

๒.๗ การสัมมนา เรื่อง “รัฐธรรมนูญกับประชาชน” เมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕ ณ โรงแรมสุนีย์ แกรนด์ โฮเต็ล แอนด์คอนเวนชั่น เซ็นเตอร์ จังหวัดอุบลราชธานี

๒.๘ การสัมมนา เรื่อง “รัฐธรรมนูญกับประชาชน” เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๕ ณ โรงแรมริเวอร์ ซิตี้ จังหวัดมุกดาหาร

๒.๙ การสัมมนา เรื่อง “รัฐธรรมนูญกับประชาชน” เมื่อวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕ ณ โรงแรมเดอะกรีน พาร์ค แกรนด์ จังหวัดยโสธร

๒.๑๐ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี นำคณาจารย์และนักศึกษาหลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต จำนวน ๔๐ คน เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ ในวันจันทร์ ที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๕

๒.๑๑ ชมรมเสรีชนคนประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ นำคณานักศึกษาผู้เข้าร่วมโครงการตามหาประชาธิปไตย ย้อนรอยประวัติศาสตร์ไทย ที่บางกอก ปี ๒ และบุคลากรมหาวิทยาลัย จำนวน ๔๐ คน เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ ในวันศุกร์ที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๕

๒.๑๒ คณะผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ศาลราชอาณาจักรภูฏาน จำนวน ๑๘ คน เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ ในวันอังคารที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕



๒.๑๓ คณะผู้เข้าศึกษาอบรมหลักสูตรพัฒนาการเมืองและการเลือกตั้งระดับสูง รุ่นที่ ๓ ประจำปี ๒๕๕๔ จำนวน ๙๐ คน ศึกษา durations ศาลรัฐธรรมนูญ ในวันศุกร์ที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๕

๒.๑๔ สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง นำคณาจารย์และนักศึกษา จำนวน ๑๐ คน ศึกษา durations ศาลรัฐธรรมนูญ ในวันอังคารที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๕

๒.๑๕ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม นำคณาจารย์และนักศึกษา จำนวน ๔๐ คน ศึกษา durations ศาลรัฐธรรมนูญ ในวันอังคารที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๕

๓. พัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์

ดำเนินการจัดพิมพ์เอกสาร หนังสือ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ดังนี้

๓.๑ จัดหมายข่าวสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๓.๒ จัดพิมพ์หนังสือความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ

๓.๓ จัดพิมพ์บทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

เพื่อเป็นการเผยแพร่ให้กับหน่วยงาน ประชาชน และผู้ที่ให้ความสนใจ

๓.๔ จัดพิมพ์หนังสือรวมคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญประจำปี ๒๕๕๓

๓.๕ รวมคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๑๒

๓.๖ บทบาทศาลรัฐธรรมนูญในระบบศาลไทยตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

๓.๗ จัดพิมพ์สื่อสิ่งพิมพ์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เรื่อง “ มา รู้จักศาลรัฐธรรมนูญกันเถอะ ”

๓.๘ จัดพิมพ์วารสารศาลรัฐธรรมนูญ

๓.๙ จัดพิมพ์รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี ๒๕๕๔ ศาลรัฐธรรมนูญ

๔. พัฒนาระบบสอบทานภายในองค์กร

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีกระบวนการในการบริหารจัดการให้โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยงลดลง หรือผลกระทบความเสียหายจากเหตุการณ์ความเสี่ยงลดลงอยู่ในระดับที่องค์กร ยอมรับได้ โดยมีการปรับปรุงระบบการทำงานหรือออกแบบวิธีการทำงานใหม่ เพื่อลดโอกาสที่จะเกิด ผลกระทบความเสียหาย มีการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน ดูแลรักษาทรัพย์สิน และป้องกันหรือลดความ ผิดพลาด ความเสียหาย การสิ้นเปลือง โดยมีการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และการ ปฏิบัติงานทางด้านการเงินเป็นไปอย่างถูกต้อง เชื่อถือได้และทันเวลา



ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การส่งเสริมเครือข่ายด้านการพัฒนาประชาธิปไตย

เพื่อพัฒนากระบวนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี ส่งเสริมและเสริมสร้างกิจการอาสาพิทักษ์รัฐธรรมนูญและพันธมิตรจากองค์กรทั้งในและต่างประเทศ รวมถึงเครือข่ายต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ มีการจัดการฐานข้อมูลสมาชิกอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีเครือข่ายสนับสนุนกิจการของศาลรัฐธรรมนูญอย่างกว้างขวาง โดยเน้นการส่งเสริมกิจการอาสาพิทักษ์รัฐธรรมนูญ การเสริมสร้างพันธมิตรจากองค์กรต่างๆ การพัฒนาเครือข่ายและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย การพัฒนาเครือข่ายโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และพัฒนาบุคลากรด้านเครือข่าย

๑. การส่งเสริมกิจการอาสาพิทักษ์รัฐธรรมนูญ

ดำเนินการจัดการประกวดเรียงความสร้างจิตสำนึกการพัฒนาประชาธิปไตย โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ นักเรียนระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ระดับอุดมศึกษา และประชาชนทั่วไป มีผู้ส่งผลงานและผ่านหลักเกณฑ์ จำนวน ๒๓๗ บทความ (คน) ได้มีประกาศสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๕ เรื่องผลการตัดสินการประกวดเรียงความและได้จัดสรรรางวัลให้แก่ผู้ชนะการประกวดเป็นทุนการศึกษา โฉ่เกียรติยศ และเกียรติบัตร ซึ่งมีผู้ได้รับรางวัล จำนวน ๒๓ รางวัล โดยได้จัดพิธีมอบรางวัล ในวันที่ ๑๒ มกราคม ๒๕๕๖ ณ ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่าแจ้งวัฒนะ

๒. พัฒนาและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย

๒.๑ จัดสัมมนาทางวิชาการเนื่องในวาระครบรอบ ๑๔ ปี ศาลรัฐธรรมนูญ เรื่อง ศาลรัฐธรรมนูญกับการดำรงหลักนิติธรรม เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๕ ณ โรงแรม มิราเคิล แกรนด์ คอนเวนชั่น กรุงเทพมหานคร

๒.๒ การสัมมนาการสร้างความร่วมมือระหว่างศาลรัฐธรรมนูญกับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่ เรื่อง ศาลรัฐธรรมนูญกับการดำรงหลักนิติธรรม เมื่อวันที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตหาดใหญ่

๒.๓ การสร้างความร่วมมือระหว่างศาลรัฐธรรมนูญกับมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เรื่อง ศาลรัฐธรรมนูญกับการดำรงหลักนิติธรรม เมื่อวันที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๕ ณ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย



๒.๔ ดำเนินงานโครงการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับบทบาทอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ และองค์กรตามรัฐธรรมนูญแก่ประชาชนในระดับจังหวัด มีการจัดกิจกรรมและการบรรยาย การจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และความรู้เกี่ยวกับกฎหมายเบื้องต้น ผู้เข้าร่วมโครงการสัมมนาประกอบด้วย ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ นักการเมืองผู้นำชุมชน นักศึกษาและประชาชนทั่วไป โดยดำเนินการใช้พื้นที่ดังนี้

(๑) จังหวัดนครราชสีมา วันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๕ ณ โรงแรมดุสิตปรีนเซส โคราช อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา จำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนาโดยประมาณ ๖๗๙ คน

(๒) จังหวัดอุบลราชธานี วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๕ ณ โรงแรมสุนีย์ แกรนด์ไฮเต็ล แอนด์ คอนเวนชันเซ็นเตอร์ อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี จำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนาโดยประมาณ ๔๖๕ คน

(๓) จังหวัดมุกดาหาร วันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๕ ณ โรงแรมริเวอร์ซิตี อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร จำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนาโดยประมาณ ๔๕๙ คน

(๔) จังหวัดยโสธร วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๕ ณ โรงแรมเดอะกรีนปาร์คแกรนด์ อำเภอเมือง จังหวัดยโสธร จำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนาโดยประมาณ ๕๒๔ คน

(๕) จังหวัดอุบลราชธานี วันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๕๕ ณ อุทยานแห่งชาติผาแต้ม อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี จำนวนผู้เข้าร่วมสัมมนาโดยประมาณ ๑๒๐ คน

๓. พัฒนาบุคลากรด้านเครือข่าย

จัดโครงการฝึกอบรมหลักสูตร “หลักนิติธรรมเพื่อประชาธิปไตย” (นป.) รุ่นที่ ๑ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๖ ได้รับการตอบรับจากผู้ทรงคุณวุฒิหลายภาคส่วนในสังคมเป็นอย่างดี เพราะมีจุดเด่นในกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และเนื้อหาวิชาการฝึกอบรมที่มีองค์ความรู้จากหลากหลายสาขาอย่างครอบคลุม ทั้งด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ สิทธิมนุษยชน และด้านอื่นๆ โดยได้รับเกียรติจากวิทยากรทั้งจากภาควิชาการ ราชการ องค์กรอิสระ องค์กรพัฒนาเอกชนที่ไม่แสวงหาผลกำไร และอื่นๆที่ได้รับการยอมรับจากสังคมในระดับประเทศและสากล ตลอดระยะเวลาการดำเนินโครงการทำให้เกิดการพัฒนา และต่อยอดกระบวนการเรียนรู้ของผู้เข้ารับการฝึกอบรม สังเคราะห์ออกมาเป็นผลงานวิชาการที่ทรงคุณค่า มีข้อวิพากษ์และเสนอแนะต่อสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และด้านอื่นๆที่เป็นคุณประโยชน์ในการพัฒนาทุกส่วนในสังคมต่อไป



ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : การสร้างบรรทัดฐานการปกครองแบบประชาธิปไตย

เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญเป็นหลักของนิติรัฐและนิติธรรมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข พัฒนาระบบการวินิจฉัยคดีและวิธีพิจารณาคดีให้เป็นไปตามระบบสากลให้สังคมยอมรับและพึงพอใจในบรรทัดฐานคำวินิจฉัย ส่งเสริมเผยแพร่และสร้างความเข้าใจคำวินิจฉัยและผลงานทางวิชาการ โดยเน้นการพัฒนาระบบการการวินิจฉัยคดีและผลงานวิชาการ การส่งเสริมเผยแพร่และสร้างความเข้าใจคำวินิจฉัยและผลงานวิชาการ การเสริมสร้างช่องทางการสื่อสารสองทาง การพัฒนาวิธีพิจารณาคดีให้เป็นไปตามระบบสากล การพัฒนาระบบการวิจัย ตลอดจนการพัฒนาสมรรถนะบุคลากรด้านวิชาการรัฐธรรมนูญ

๑. พัฒนาระบบการวินิจฉัยคดีและผลงานวิชาการ

๑.๑ การจัดเก็บข้อมูลกฎหมายและสำนวนรวบรวมคำวินิจฉัยคดี คำสั่ง วาระการประชุมและบันทึกการประชุมในการประชุมคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๕๔ เล่ม และคำร้องที่เป็นคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๓๘ เล่ม

๑.๒ จัดสัมมนาคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ คณะผู้สนับสนุนงานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ข้าราชการ และลูกจ้างสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี ๒๕๕๕ ณ โรงแรมฮอลิเดย์ อินน์ รีสอร์ท รีเจ้นท์ บีช ชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ระหว่างวันที่ ๒๘ - ๓๐ กันยายน ๒๕๕๕

๒. ส่งเสริมเผยแพร่และสร้างความเข้าใจคำวินิจฉัยและผลงานวิชาการ

๒.๑ จัดจ้างนักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิทั้งทางด้านนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์เป็นที่ปรึกษาโครงการศึกษาวิจัยฯ ให้กับศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๖ เรื่อง ได้แก่

(๑) เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย โดยศูนย์วิจัยและพัฒนากฎหมาย คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(๒) การยุบพรรคการเมืองโดยองค์กรวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ โดย ดร.ปริญญา เทวานฤมิตรกุล คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

(๓) สถานะและบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญไทยภายใต้กรอบทิศทาง การแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดย ศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์ คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(๔) การปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรภาคีรัฐตามหลักนิติธรรมภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดย ดร.สุรพล ศรีวิทยา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต



(๕) หลักความได้สัดส่วนในการตรวจสอบขอบเขตอำนาจรัฐ ตามมาตรา ๒๙ ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา วิจิตรธรรมรส คณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

(๖) รูปแบบและลักษณะการให้เหตุผลคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ โดยศูนย์วิจัยกฎหมาย และการพัฒนา คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒.๒ การเผยแพร่รายงานการศึกษาวิจัยและบทความทางวิชาการโดยจัดทำหนังสือรวม บทความทางวิชาการ รายงานผลการศึกษาวิจัยเพื่อเผยแพร่ ได้แก่

(๑) รายงานผลการศึกษาวิจัย เรื่อง การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของ บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชน โดยศาสตราจารย์ ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ

(๒) รายงานผลการศึกษาวิจัย เรื่อง บทบาทและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาในการรักษา วินัยพรรคการเมืองและการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้แทนปวงชน โดย รองศาสตราจารย์ ดร.วรเจตน์ ภาคีรัตน์

(๓) รายงานผลการศึกษาวิจัย เรื่อง มาตรฐานใหม่ของการจัดทำบริการสาธารณะ ระดับชาติในประเทศไทย โดย ศาสตราจารย์ ดร.นันทวัฒน์ บรมานันท์

(๔) จัดพิมพ์เผยแพร่หนังสือ “กระบวนการทางกฎหมายของศาลรัฐธรรมนูญในรัฐสมัยใหม่ของโลก” โดย ดร. วุฒิชัย จิตตานุ

(๕) จัดพิมพ์เผยแพร่หนังสือรวมบทความทางวิชาการ ชุดที่ ๑๑ เรื่อง “ศาลรัฐธรรมนูญ ภายใต้หลักนิติธรรมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

(๖) จัดพิมพ์เผยแพร่หนังสือ “รวมบทความกฎหมายมหาชนจากเว็บไซต์ www.pub-law.net”

๒.๓ เพิ่มศักยภาพของเจ้าหน้าที่คดีและข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

(๑) การบรรยายในหัวข้อ เป็นคนดีมีคุณธรรม เป็นอย่างไร โดยแม่ชี ปิยพันธุ์ นนทพันธุ์ เมื่อวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕

(๒) การบรรยายในหัวข้อ ธรรมในชีวิตประจำวัน โดยอาจารย์สุจินต์ บริหารวนเขตต์ และการบรรยายในหัวข้อ สุขลักษณะในการดำรงชีวิตประจำวัน โดยอาจารย์ศุภชัย จารุสมบุญณ์ เมื่อวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๕

(๓) การสัมมนา เรื่อง “แนวทางการปฏิบัติตามระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. ๒๕๕๕” เมื่อวันที่ ๓๐ เมษายน ๒๕๕๕

(๔) การบรรยายในหัวข้อ การหายใจ หายใจอย่างไร โดยอาจารย์ศุภชัย จารุสมบุญณ์ เมื่อวันที่ ๘ มิถุนายน ๒๕๕๕



(๕) การบรรยายให้ความรู้เกี่ยวกับสังเขปนิยสถาน ๔ ตำบล และพุทธสถานในประเทศอินเดีย เนปาล โดยอาจารย์อาชว์วิชญ์ น้อมเนียม เมื่อวันที่ ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๕๕

(๖) การสัมมนา เรื่อง “การพัฒนาและปรับปรุงระบบการบริหารจัดการงานคดี” วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕

๓. พัฒนารูปแบบคดีให้เป็นไปตามระบบสากล

จัดสัมมนาพัฒนางานคดีเพื่อพัฒนากระบวนการวินิจฉัยคดีและยกระดับมาตรฐานการพิจารณาคดีสู่ระดับสากล ในหัวข้อเรื่อง ร่างคู่มือปฏิบัติงานคดี ระหว่างวันที่ ๑๑ - ๑๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ ณ บรุคไซด์ วิลเลจ รีสอร์ท จังหวัดระยอง

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศให้ก้าวหน้า และทันสมัย

เพื่อพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและกระบวนการบริการข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนปรับปรุงและพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติงานเพื่อให้ระบบจัดการฐานข้อมูลและการจัดความรู้ กิจกรรมศาลรัฐธรรมนูญมีความน่าเชื่อถือสูง ข้อมูลมีความถูกต้องรวดเร็ว ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสามารถรองรับภารกิจของศาลรัฐธรรมนูญได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม ให้ความสำคัญการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนากระบวนการบริการข้อมูลศาลรัฐธรรมนูญ การปรับปรุงและพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการพัฒนาระบบการจัดทำแผนและขับเคลื่อนแผนแม่บท

๑. ปรับปรุงและพัฒนาขั้นตอนการปฏิบัติงาน

งานจัดหาทรัพยากรคอมพิวเตอร์แม่ข่ายและลูกข่ายอุปกรณ์ ดำเนินการจัดซื้อแท็บเล็ต (Ipad) จำนวน ๕๑ เครื่อง สำหรับคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญและผู้บริหารสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ และดำเนินการจัดซื้อคอมพิวเตอร์สำหรับข้าราชการเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

๒. ปรับปรุงเว็บไซต์สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการจัดทำเว็บไซต์ของหน่วยงานเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูล ข่าวสาร คำวินิจฉัยของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อเป็นช่องทางให้ประชาชนได้ติดตามผลการพิจารณาคดี รวมคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ โดยได้ดำเนินการปรับปรุงพัฒนารูปแบบให้มีความทันสมัย และเป็นปัจจุบันมากขึ้น รวมทั้งเพิ่มเนื้อหาให้สมบูรณ์มากขึ้น โดยเพิ่มเนื้อหาด้านบทความด้านกฎหมาย งานวิจัยด้านรัฐธรรมนูญ และกฎหมายรัฐธรรมนูญของประเทศ โดยเฉพาะประเทศในกลุ่มอาเซียน ซึ่งสามารถติดตามได้ผ่านเว็บไซต์ของศาลรัฐธรรมนูญ www.constitutionalcourt.or.th และสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการประยุกต์นำประโยชน์ของ Social Network มาพัฒนางานด้านการเผยแพร่ ผลการพิจารณาคดี คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ข้อมูลด้านกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมของศาลรัฐธรรมนูญ และเป็นช่องทางให้ประชาชนได้ติดต่อสื่อสารกับศาลรัฐธรรมนูญได้มากขึ้น รวมทั้งประชาชนสามารถ ถาม-ตอบ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือเสนอแนะความคิดเห็นต่างๆ หรือติดตามความเคลื่อนไหวของศาลรัฐธรรมนูญได้ ซึ่งสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการจัดทำ Facebook ของศาลรัฐธรรมนูญ ได้แก่ www.facebook.com/constitutionalcourt.thai





๒. ผลปฏิบัติราชการด้านคดี





ศาลรัฐธรรมนูญมีวิสัยทัศน์ว่า “ศาลรัฐธรรมนูญเป็นหลักของนิติรัฐและนิติธรรมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” และมีแผนยุทธศาสตร์ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ ใช้เป็นกรอบทิศทางการบริหารราชการของศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยมีผลปฏิบัติราชการด้านคดีประจำปี ๒๕๕๕ สรุปได้ดังนี้

๒.๑ การพิจารณาวินิจฉัยคดีตามหลักนิติธรรม

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๓ วรรคสอง บัญญัติให้ การปฏิบัติหน้าที่ของศาลต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม ซึ่งในรอบปีที่ผ่านมาศาลรัฐธรรมนูญได้ พิจารณาวินิจฉัยคดีทั้งหลายโดยยึดหลักนิติธรรม ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิสัยทัศน์ศาลรัฐธรรมนูญ ดังกล่าวเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ในพระปรมาภิไธย พระมหากษัตริย์ ภายใต้กรอบของการพัฒนาระบบงานพิจารณาวินิจฉัยคดีและการกำหนดเป้าหมาย ของงานพิจารณาวินิจฉัยคดีไว้อย่างชัดเจน ซึ่งเป็นไปตามที่ประธานศาลรัฐธรรมนูญโดย ความเห็นชอบของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้ออกระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหาร จัดการงานคดี พ.ศ. ๒๕๕๕ เพื่อให้การบริหารจัดการงานคดีเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พร้อมกับมีนโยบายที่จะเร่งรัดการพิจารณาวินิจฉัยคดีค้างซึ่งเข้ามาสู่ศาลก่อนปี พ.ศ. ๒๕๕๕ ให้เสร็จเรียบร้อย ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาเรื่องค้างพิจารณาจากปีก่อนๆ เสร็จทั้งหมด พร้อมทั้งได้ดำเนินการพิจารณาาคดีที่เข้ามาสู่ศาลในปี ๒๕๕๕ ด้วยความเรียบร้อย และรวดเร็ว โดยผลการพิจารณาวินิจฉัยคดีในภาพรวมนับได้ว่ามีบทบาทสำคัญต่อสังคมไทย หลายประการ คือ

๒.๑.๑ บทบาทด้านการพิทักษ์รัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ได้เริ่มบัญญัติรับรองและคุ้มครอง สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญของชนชาวไทยไว้ในรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๔๐ เป็นครั้งแรก และยังคง รับรองสิทธิอันสำคัญนี้ไว้ในรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๕๐ โดยมีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ดังที่บัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ และมาตรา ๖๙ โดยมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพ ตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตาม วิธีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ มิได้” และวรรคสอง ว่า “ในกรณีที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใด กระทำการตามวรรคหนึ่ง ผู้ทราบการกระทำได้กล่าวร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งการให้เลิกการกระทำได้ แต่ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนการดำเนินคดีอาญาต่อผู้กระทำการดังกล่าว”



เรื่องนี้ได้มีคำร้องมาสู่ศาลรัฐธรรมนูญ รวม ๕ เรื่อง โดยมีมูลแห่งคดีสรุปว่า การที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใช้สิทธิและเสรีภาพในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ โดยจะจัดตั้งสมาชิกสภาร่างรัฐธรรมนูญขึ้นเพื่อการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยด้วยการยกร่างใหม่ทั้งฉบับเป็นกรณีที่บุคคลหรือพรรคการเมืองนั้นได้ใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๘ - ๒๒/๒๕๕๕ วางหลักเกี่ยวกับการใช้สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญและคุ้มครองการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขโดยประชาชนไว้ ดังนี้

(๑) สิทธิในการยื่นคำร้องของประชาชนต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิในการยื่นคำร้องของประชาชนเพื่อตรวจสอบการกระทำตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ โดยพิจารณาแล้วเห็นว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่ผู้ทราบการกระทำ อันเป็นการฝ่าฝืนข้อห้ามตามมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง ที่จะใช้สิทธิให้มีการตรวจสอบการกระทำดังกล่าวได้ โดยให้มีสิทธิสองประการ คือ ประการที่หนึ่ง เสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ และประการที่สอง สามารถยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวได้เพราะอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและวินิจฉัยสั่งการในกรณีที่ผู้ร้องใช้สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญตามมาตรา ๖๘ วรรคสอง นี้ เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ อัยการสูงสุดเพียงแต่มีหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้น และยื่นคำร้องขอต่อศาลรัฐธรรมนูญได้เท่านั้น หากได้ตัดสินคดีของผู้ร้องที่จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยตรงไม่ แม้ผู้ร้องได้เสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบแล้วก็ไม่ได้ตัดสินคดีผู้ร้องที่จะใช้สิทธิในประการที่สองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ การแปลความดังกล่าวนี้จะสอดคล้องต่อเจตนารมณ์ในมาตรา ๖๘ ซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และเป็นไปเพื่อรับรองสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๙ ที่ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิต่อต้านโดยสันติวิธีซึ่งการกระทำใดๆ ที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้” การที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งให้เลิกการกระทำได้นั้น การกระทำดังกล่าวจะต้องกำลังดำเนินอยู่และยังไม่บังเกิดผล จึงจะสามารถวินิจฉัย สั่งให้เลิกการกระทำนั้นได้ หากไม่แล้วคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญตามมาตรา ๖๘ วรรคสอง ก็จะพ้นวิสัยไม่สามารถใช้บังคับได้ ทั้งสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญตามมาตรา ๖๘ นี้ มีหลักการสำคัญมุ่งหมายให้คนไทยทุกคนมีส่วนร่วมในการปกป้องพิทักษ์รักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และการเข้าสู่อำนาจในการปกครองประเทศให้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มิให้ถูกล้มล้าง โดยสภาพจึงเป็นมาตรการในการป้องกันไว้ล่วงหน้าเพื่อจะได้มีโอกาสตรวจสอบและวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำที่จะเป็นอันตรายต่อระบอบการปกครองและการล้มล้างรัฐธรรมนูญมิให้เกิดขึ้นได้ เพราะหากปล่อยให้เกิดการกระทำที่เป็นภัย



ร่ายแรงต่อรัฐธรรมนูญและระบอบการปกครองตามรัฐธรรมนูญขึ้นแล้วย่อมสุดวิสัยที่จะแก้ไขกลับคืนได้ ดังนั้น ประชาชนผู้ทราบเหตุตามมาตรา ๖๘ วรรคสอง ย่อมสามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรง ทั้งนี้ เพื่อให้ประชาชนใช้สิทธิของตนต่อต้านการกระทำนั้นได้โดยสันติวิธี

(๒) การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ สามารถแก้ไขเพิ่มเติมโดยยกเลิกรัฐธรรมนูญทั้งฉบับได้ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า อำนาจในการก่อตั้งองค์กรสูงสุดทางการเมืองหรืออำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญเป็นอำนาจของประชาชนอันเป็นที่มาโดยตรงในการให้กำเนิดรัฐธรรมนูญโดยถือว่ามีอำนาจเหนือรัฐธรรมนูญที่ก่อตั้งระบบกฎหมายและองค์กรทั้งหลายในการใช้อำนาจทางการเมืองการปกครอง เมื่อองค์กรที่ถูกจัดตั้งมีเพียงอำนาจตามที่รัฐธรรมนูญให้ไว้และอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญจึงเป็นไปไม่ได้ที่จะให้องค์กรนั้นใช้อำนาจที่ได้รับมอบมาจากรัฐธรรมนูญนั้นเอง กลับไปแก้รัฐธรรมนูญนั้นเหมือนการใช้อำนาจแก้ไขกฎหมายธรรมดา สำหรับประเทศไทยเป็นประเทศที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นประเทศที่ใช้ระบบประมวลกฎหมายที่ยึดหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญที่รัฐธรรมนูญจะต้องกำหนดวิธีการหรือกระบวนการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญไว้เป็นพิเศษแตกต่างจากกฎหมายโดยทั่วไป

การตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นกระบวนการที่ได้ผ่านการลงประชามติโดยตรงของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ประชาชนจึงเป็นผู้สถาปนารัฐธรรมนูญฉบับนี้ ดังนั้น การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ แม้จะเป็นอำนาจของรัฐสภาก็ตาม แต่การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญโดยการยกร่างใหม่ทั้งฉบับยังไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนี้ได้มาโดยการลงประชามติของประชาชน ก็ควรจะได้ให้ประชาชนผู้มีอำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญได้ลงประชามติเสียก่อนว่าสมควรจะมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือไม่ หรือรัฐสภาจะใช้อำนาจในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นรายมาตราก็เป็นความเหมาะสมและเป็นอำนาจของรัฐสภาที่จะดำเนินการดังกล่าวนี้ได้ ซึ่งจะเป็นการสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ จากคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวจะเห็นว่า การที่ศาลรัฐธรรมนูญวางหลักการให้ประชาชนสามารถยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้โดยตรง หรือวางหลักการเกี่ยวกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญว่า รัฐสภาจะใช้อำนาจในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นรายมาตรา (Constitutional Amendment) ก็เป็นความเหมาะสมและเป็นอำนาจของรัฐสภาที่จะดำเนินการดังกล่าวนี้ได้ ส่วนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญทั้งฉบับที่ได้มาโดยการลงประชามติของประชาชน (Constitutional Revision) ประชาชนก็ควรจะได้ลงประชามติเสียก่อน นั้น เป็นการยอมรับอำนาจอธิปไตยที่เป็นของปวงชนชาวไทยโดยประชาชนสามารถตรวจสอบหรือต่อต้านการกระทำที่เป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการที่มีได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ได้โดยสันติวิธี ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีบทบาทในการพิทักษ์รัฐธรรมนูญในฐานะกฎหมายสูงสุดของประเทศและรับรองสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญของประชาชนในการพิทักษ์รักษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขดังกล่าว



๒.๑.๒ บทบาทด้านการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน

หลักการสำคัญประการหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยคือ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ซึ่งในปีนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยให้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ไปล่วงละเมิดหรือกระทบต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิของประชาชนหลายเรื่อง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีบทบาทในการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนหลายประการ

(๑) การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๕ วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๔ เฉพาะในส่วนที่สันนิษฐานให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษทางอาญาร่วมกับการกระทำความผิดของนิติบุคคลโดยไม่ปรากฏว่ามีการกระทำหรือเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น ขัดต่อหลักนิติธรรมและชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง

ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง นั้น ในคดีอาญาต้องสันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีความผิด ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเป็นข้อสันนิษฐานอันมีที่มาจากหลักสิทธิมนุษยชน ดังปรากฏในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนอันถือเป็นหลักการพื้นฐานของระบบงานยุติธรรมทางอาญาสากล และเป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของหลักนิติธรรมหลักนิติธรรม (The Rule of Law) ที่ได้รับการยอมรับในนานาอารยประเทศ อันได้แก่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (Universal Declaration of Human Rights) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Convention on Civil and Political Rights) ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีสมาชิกมีพันธกรณีอยู่ด้วย

โดยศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๔๕ มาตรา ๕๔ เป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายที่มีผลเป็นการสันนิษฐานความผิดของจำเลยโดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำหรือเจตนาอย่างใดอย่างหนึ่งของจำเลยก่อน เป็นการนำการกระทำความผิดของบุคคลอื่นมาเป็นเงื่อนไขของการสันนิษฐานให้จำเลยมีความผิดและต้องรับโทษทางอาญา เนื่องจากการสันนิษฐานว่า ถ้าผู้กระทำความผิดเป็นนิติบุคคล ก็ให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการหรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นต้องร่วมรับผิดชอบกับนิติบุคคลผู้กระทำความผิดด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่ได้มีส่วนรู้เห็นเป็นใจในการกระทำความผิดของนิติบุคคลดังกล่าว โดยโจทก์ไม่ต้องพิสูจน์ถึงการกระทำหรือเจตนาของกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดของนิติบุคคลอย่างไร เป็นการผลักภาระการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ไปยังกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ และบุคคลซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้นทั้งหมด



ทุกคน บทบัญญัติดังกล่าวจึงมิใช่การสันนิษฐานข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิดเพียงบางข้อ หลังจากที่ได้พิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่จำเลย ถูกกล่าวหา และยังขัดกับหลักนิติธรรมที่ว่าโจทก์ในคดีอาญาต้องมีภาระการพิสูจน์ถึงการกระทำ ความผิดของจำเลยให้ครบองค์ประกอบของความผิด นอกจากนี้ บทบัญญัติดังกล่าวยังเป็นการนำ บุคคลเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญาให้ต้องตกเป็นผู้ต้องหาและจำเลย ทำให้บุคคลดังกล่าว อาจถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพ เช่น การถูกจับกุม หรือถูกคุมขัง โดยไม่มีพยานหลักฐานในเบื้องต้นว่า บุคคลนั้นได้กระทำการหรือมีเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับความผิดตามที่ถูกล่ามโซ่ บทบัญญัติ ดังกล่าวในส่วนที่สันนิษฐานความผิดอาญาของผู้ต้องหาและจำเลยโดยไม่ปรากฏข้อเท็จจริงว่าผู้ต้องหา หรือจำเลยได้กระทำการหรือมีเจตนาประการใดเกี่ยวกับความผิดนั้น จึงขัดต่อหลัก นิติธรรมและ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง

ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๒/๒๕๕๕ ศาลรัฐธรรมนูญได้คุ้มครอง สิทธิในกระบวนการยุติธรรมในคดีอาญา มิให้มีการนำบุคคลเข้าสู่กระบวนการดำเนินคดีอาญา และให้ต้องตกเป็นผู้ต้องหาและจำเลยซึ่งทำให้บุคคลดังกล่าวอาจถูกจำกัดสิทธิและเสรีภาพ โดยไม่มี พยานหลักฐานตามสมควรในเบื้องต้นว่าบุคคลนั้นได้กระทำการหรือมีเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับ ความผิดตามที่ถูกล่ามโซ่ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนพึงได้รับ และเป็นการคุ้มครองสิทธิ ของบุคคลจากการใช้อำนาจรัฐเพื่อเป็นหลักประกันสิทธิและเสรีภาพของผู้กระทำผิดทางอาญา

นอกจากการคุ้มครองสิทธิในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาดังกล่าวแล้ว ผล จากคำวินิจฉัยคดีนี้ นับว่าเป็นการพัฒนามาตรฐานระบบงานยุติธรรมทางอาญาของไทย ทั้งนี้ เห็นได้ จากการส่งผลกระทบต่อกฎหมายหลายฉบับในส่วนข้อสันนิษฐานความรับผิดชอบของกรรมการหรือผู้แทน นิติบุคคลในคดีอาญาอาจจะต้องถูกยกเลิกหรือแก้ไขต่อไปในอนาคต

(๒) การคุ้มครองความเสมอภาคของคนพิการ

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๕ วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๑๐) เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “...มีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ...” มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

กรณีพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมฯ ดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญในอดีตได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๔๕ ว่าพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการ ฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๑๐) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จึงไม่มี ปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ แต่ศาลรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันได้มีคำวินิจฉัยที่ต่างกันดัง ปรากฏข้างต้น

โดยศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่พระราชบัญญัติ ระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๑๐)



ให้ผู้สมัครสอบคัดเลือกผู้สมัครทดสอบความรู้ หรือผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกพิเศษเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษา ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม “...มีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ...” นั้น คำว่า “กายหรือจิตใจไม่เหมาะสม” อยู่ในกรอบความหมายของคำว่า “คนพิการ” ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการของสหประชาชาติ โดยมีลักษณะเป็นการกำหนดลักษณะทางกายและจิตใจที่ไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการไว้อย่างกว้างขวางไม่มีขอบเขตที่ชัดเจน นำไปสู่การใช้ดุลพินิจที่ส่งผลให้เกิดการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมได้ในที่สุด ประกอบกับเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นใช้บังคับก่อนการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บทบัญญัติบางมาตราแห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวจึงไม่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่รัฐธรรมนูญได้มุ่งคุ้มครองคนพิการให้ได้รับสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกับบุคคลโดยทั่วไปไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการศึกษา การทำงาน และการประกอบอาชีพ บทบัญญัติมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๑๐) แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าวเปิดโอกาสให้มีการใช้ดุลพินิจกว้างขวางเกินความจำเป็นอันอาจส่งผลให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการได้ การกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามที่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการไว้ในขั้นตอนการรับสมัครบุคคลเพื่อสอบคัดเลือกเป็นข้าราชการตุลาการ โดยให้เป็นดุลพินิจของ ก.ต. ในการพิจารณาความเหมาะสมของบุคคลที่จะให้มีสิทธิสมัครสอบคัดเลือกเป็นข้าราชการตุลาการหรือไม่ นั้น เป็นการตดสิทธิคนพิการตั้งแต่ต้น โดยไม่เปิดโอกาสให้คนพิการสามารถสอบคัดเลือกได้อย่างเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป และไม่มีโอกาสแสดงความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงที่เกี่ยวข้องกับตำแหน่งงานนั้นเสียก่อน ทั้งภารกิจหลักตามอำนาจหน้าที่ของผู้พิพากษาศาลยุติธรรม คือ การพิจารณาพิพากษาอรรถคดีให้เป็นไปโดยยุติธรรมตามรัฐธรรมนูญและกฎหมาย และต้องนั่งพิจารณาโดยครอบงำคณะ ความพิการจึงมิได้เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้จะเป็นข้าราชการตุลาการ ที่จะมีผลต่อการให้ความเป็นธรรมแก่คู่ความหรือผู้เกี่ยวข้อง ดังนั้น จึงขัดต่อสิทธิของคนพิการในการเข้าทำงานบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการของสหประชาชาติ และเป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องความพิการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม

ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นการให้ความคุ้มครองแก่คนพิการมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องความพิการ และเป็นไปตามหลักการของรัฐธรรมนูญที่มุ่งคุ้มครองคนพิการให้ได้รับสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป เช่น สิทธิในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย สิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ ซึ่งเป็นการคุ้มครองคนพิการให้ได้รับสิทธิและความเสมอภาคเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ทั้งเป็นไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ (Convention on the Rights of Person with Disabilities : CRPD) ของสหประชาชาติที่ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันด้วย



(๓) การคุ้มครองความเสมอภาคการเสียภาษีอากรให้แก่ผู้มีสามี

ตามกฎหมาย

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๗/๒๕๕๕ วินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจ ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

กรณีการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาจากหญิงมีสามีตามประมวลรัษฎากรดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญในอดีตเคยวินิจฉัยไว้ในคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๔๘/๒๕๔๕ ว่า ประมวลรัษฎากรมาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญชุดปัจจุบันได้มีคำวินิจฉัยที่ต่างกันดังปรากฏข้างต้น

โดยศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี วรรคหนึ่ง บัญญัติว่าในการเก็บภาษีเงินได้จากสามีและภริยานั้น ถ้าสามีและภริยาอยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ล่วงมาแล้วให้ถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามี และให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการยื่นรายการและเสียภาษี แต่ถ้ามีภาษีค้างชำระและภริยาได้รับแจ้งล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วันแล้ว ให้ภริยาร่วมรับผิดชอบในการเสียภาษีที่ค้างชำระนั้นด้วย ซึ่งการถือเอาเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) ถึง (๘) ของภริยาเป็นเงินได้ของสามี และการกำหนดให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการยื่นรายการและเสียภาษี แต่เมื่อมีปัญหาภาษีค้างชำระกลับให้ภริยาร่วมรับผิดชอบในเรื่องภาษีค้างชำระด้วยนั้น เป็นการไม่ยุติธรรมสำหรับภริยาเพราะสามีควรรับผิดชอบในเรื่องภาษีค้างชำระทั้งหมด ภริยาอาจไม่มีความรู้เห็นในเรื่องการยื่นรายการเสียภาษีด้วย และไม่มีอำนาจที่กำหนดให้เอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามี ในเมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ บัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคล จะกระทำมิได้ ดังนั้น สามีและภริยาจึงมีสิทธิเท่าเทียมกัน ถ้าภริยามีรายได้ของตัวเอง ย่อมต้องมีสิทธิที่จะยื่นรายการและเสียภาษีของตัวเองได้ และรับผิดชอบปัญหาที่เกิดขึ้นในเรื่องภาษีค้างชำระด้วยตนเอง รวมทั้งยังเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลระหว่างหญิงโสดกับหญิงมีสามีที่มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๒) ถึง (๘) ส่วนมาตรา ๕๗ ตรี วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่บังคับให้สามีและภริยาต้องยื่นรายการเสียภาษีร่วมกันทางอ้อม และไม่ต้องการให้สามีภริยาแยกยื่นรายการเสียภาษีในกรณีที่คำนวณแล้วเห็นว่า การแยกกันยื่นรายการจะเสียภาษีต่ำกว่าหรือน้อยกว่าการรวมกันยื่น กรณีจึงเป็นการจำกัดสิทธิไม่ให้สามีและภริยาแยกกันยื่นรายการและเสียภาษี และถือได้ว่าไม่ส่งเสริมความเสมอภาคของชายและหญิง โดยมุ่งจะให้สามีและภริยาร่วมกันจ่ายภาษีให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และมาตรา ๕๗ ตรี วรรคสาม เป็นการกำหนดไว้ในลักษณะที่ให้เจ้าพนักงานใช้ดุลพินิจอนุญาตให้สามีและภริยาแยกกันยื่นรายการเสียภาษีได้ แต่ถ้า



ฝ่ายใดค้างชำระหรือไม่ชำระภาษี ให้อีกฝ่ายหนึ่งร่วมรับผิดชอบในการเสียภาษีที่ค้างชำระนั้นด้วย เห็นว่าเป็นบทบัญญัติที่อาศัยความเป็นสามีและภริยามาบังคับให้อีกฝ่ายที่ไม่มีความผิดต้องร่วมรับผิดชอบ ซึ่งไม่เป็นธรรมสำหรับสามีหรือภริยาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งที่ไม่ได้กระทำความผิด ถือว่าไม่ยุติธรรมกับฝ่ายที่ไม่ได้กระทำความผิด และไม่ส่งเสริมความเสมอภาคของชายและหญิง

สำหรับประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ เบญจ วรรคหนึ่ง อนุญาตให้ภริยาแยกยื่นรายการและเสียภาษีได้เฉพาะกรณีที่มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) คือเงินได้เนื่องจากการจ้างแรงงานและที่เกี่ยวข้องกันเท่านั้น แต่เงินได้ที่เกิดขึ้นตามมาตรา ๔๐ (๒) ถึง (๘) ซึ่งถือว่าเป็นเงินได้ที่เกิดจากการทำงานและตำแหน่งงานของภริยาไม่ได้รับยกเว้นเมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ รับรองให้ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน มีความเสมอภาคกัน และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเท่าเทียมกันจึงควรให้สามีและภริยามีสิทธิเลือกที่จะรวมกันหรือแยกกันยื่นรายการและเสียภาษีในส่วนของตนอย่างชัดเจน และทั้งหมดไม่มีความจำเป็นหรือเหตุผลใดที่จะต้องกำหนดให้ภริยาแยกยื่นรายการและเสียภาษีได้เฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) เท่านั้น บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจึงเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลระหว่างภริยาที่มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) กับภริยาที่มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๒) ถึง (๘) และมีได้เป็นมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น ทั้งยังไม่เป็นการมุ่งสร้างความมั่นคงของสถาบันครอบครัวชายหญิงที่สมรสกันต้องรับผลกระทบต่อสิทธิและทรัพย์สินที่ต้องรับภาระในการเสียภาษีในอัตราที่สูงขึ้น ทำให้ต้องวางแผนภาษีโดยการจดทะเบียนหย่าเพื่อที่จะไม่ต้องนำเอาเงินได้พึงประเมินของทั้งสองฝ่ายมารวมกันให้ต้องเสียภาษีในอัตราที่สูงขึ้น

ดังนั้น ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี ที่บัญญัติให้สามีและภริยาที่ได้อยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว ต้องถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามี และให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการยื่นรายการและเสียภาษีนั่น ทำให้สามีภริยาต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้นจากกรณีที่ต่างฝ่ายต่างแยกยื่นเมื่อยังไม่มีสมรส ประกอบกับมาตรา ๕๗ เบญจ บัญญัติให้แต่เฉพาะภริยาที่มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) สามารถแยกยื่นรายการและเสียภาษีต่างหากจากสามี โดยมีให้ถือว่าเป็นเงินได้ของสามีตามมาตรา ๕๗ ตรี จึงถือว่าเป็นการไม่ส่งเสริมความเสมอภาคของชายและหญิง และยังเป็น การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลภายหลังจากการสมรสตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๗/๒๕๕๕ ข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญได้มีบทบาทส่งเสริมความเสมอภาคของชายและหญิงในการเสียภาษีอากรให้ได้รับการคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญและเป็นการสร้างบรรทัดฐานใหม่ในการยื่นรายการเงินได้ของสามีภริยาตามประมวลรัษฎากร ให้เป็นไปตามหลักการสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาค มิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องเพศหรือสถานะของบุคคลภายหลังจากการสมรส ซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มของประเทศที่พัฒนาแล้วในการปฏิรูประบบภาษี



ที่มีทิศทางไปในทางที่ยอมรับหน่วยภาษีบุคคลเพิ่มขึ้นและคุ้มครองสิทธิในการเสียภาษีของบุคคล ทั้งยังเป็นการส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันครอบครัวอีกด้วย

(๔) การวางกรอบการใช้สิทธิของประชาชนที่มีผลกระทบต่อสถาบัน

พระมหากษัตริย์

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๒๘ - ๒๙/๒๕๕๕ วินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

โดยศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นบทบัญญัติกำหนดลักษณะความผิดเป็นพิเศษเพื่อคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ ซึ่งการกระทำความผิดดังกล่าวย่อมก่อให้เกิดผลกระทบต่อความมั่นคงของรัฐ เพราะพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันหลักของการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองและคุ้มครองไว้ จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ตราขึ้นเพื่อการรักษาความมั่นคงของรัฐหรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง อันเป็นเงื่อนไขแห่งการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ กล่าวคือ บุคคลยังมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง ได้ตราบทที่ไม่กระทำการที่เป็นความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ นอกจากนี้การกำหนดอัตราโทษตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ก็เป็นการกำหนดเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมกับลักษณะของการกระทำความผิด เพราะเป็นลักษณะของการกระทำความผิดที่มีความร้ายแรงมากกว่าการดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาทต่อบุคคลธรรมดาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ ประกอบกับเพื่อพิทักษ์ ปกป้องพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มิให้ถูกล่วงละเมิดโดยการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายได้โดยง่ายจึงไม่มีการบัญญัติเหตุยกเว้นความผิดหรือยกเว้นโทษไว้ในทำนองเดียวกันกับประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๓๒๙ และมาตรา ๓๓๐ อีกทั้งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ เป็นบทบัญญัติที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และไม่ได้กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง แต่ประการใด

ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๘ - ๒๙/๒๕๕๕ จะเห็นได้ว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้พิทักษ์รักษาสถาบันพระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นสถาบันหลักของประเทศตามรัฐธรรมนูญได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองไว้ ภายใต้หลักของความได้สัดส่วนและความจำเป็นแก่สถานะทางกฎหมายและทางสังคมของบุคคลสำคัญของประเทศ และในขณะเดียวกันก็ได้คำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของประชาชน โดยยังคงมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นภายใต้กรอบของรัฐธรรมนูญและบทบัญญัติของกฎหมาย หรือตราบทที่ไม่กระทำการอันเป็นความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติไว้



๒.๑.๓ บทบาทการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของการตราพระราชกำหนด โดยคณะรัฐมนตรี

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๕ - ๗/๒๕๕๕ ว่าพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อวางระบบบริหารจัดการน้ำและสร้างอนาคตประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๕ และพระราชกำหนดปรับปรุงการบริหารหนี้เงินกู้ที่กระทรวงการคลังกู้เพื่อช่วยเหลือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นไปเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศและเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

โดยศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า การตราพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการวางระบบบริหารจัดการน้ำและสร้างอนาคตประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากปัญหาอุทกภัย รวมทั้งการสร้างเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและประชาชนทั่วไป เป็นกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ และป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง และเป็นการสร้างความเชื่อมั่นในการประกอบอาชีพของประชาชนและผู้ลงทุนที่อยู่ในพื้นที่ และเป็นการป้องกันภัยพิบัติที่จะเกิดขึ้นในเวลาอันใกล้จะถึง เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ ตามมาตรา ๑๘๔ วรรคสอง

สำหรับการตราพระราชกำหนดปรับปรุงการบริหารหนี้เงินกู้ที่กระทรวงการคลังกู้เพื่อช่วยเหลือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๕ มีผลในการแก้ไขปัญหาหนี้เงินกู้ที่รัฐบาลนำมาช่วยเหลือสถาบันการเงินอย่างเป็นระบบ และเป็นผลให้รัฐบาลมีเงินงบประมาณที่ไม่ต้องนำไปชำระดอกเบี้ยเงินกู้ในแต่ละปีเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ เป็นกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง และเห็นว่าปัญหาวิกฤตทางการเงินแม้จะเกิดขึ้นมาเป็นเวลากว่า ๑๕ ปีมาแล้ว แต่การแก้ไขปัญหายังไม่สัมฤทธิ์ผล พระราชกำหนดนี้ได้กำหนดวิธีการบริหารจัดการหนี้เพื่อให้กองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงินเป็นผู้รับผิดชอบชำระคืนต้นเงินกู้และดอกเบี้ยเงินกู้ โดยธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้กำกับดูแล และในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ กระทรวงการคลังได้ตั้งงบประมาณรายจ่ายสำหรับการชำระดอกเบี้ยเงินกู้ดังกล่าวในจำนวนที่ถือว่า เป็นสัดส่วนที่มีนัยสำคัญต่อการลงทุนของประเทศ ซึ่งรัฐบาลสามารถนำเงินที่ต้องชำระดอกเบี้ยเงินกู้ดังกล่าว มาลงทุนในแผนงานและโครงการต่างๆ เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน หรือนำไปลงทุนเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศได้ ประกอบกับรัฐบาลต้องการบังคับใช้พระราชกำหนดนี้ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เพื่อให้มีเวลาเรียกเก็บเงินจากกองทุนคุ้มครองเงินฝากสำหรับรอบหกเดือนแรกของปี พ.ศ. ๒๕๕๕ รัฐบาลจะได้ไม่ต้องตั้งงบประมาณรายจ่ายเพื่อชำระหนี้ดอกเบี้ยเงินกู้ดังกล่าวในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๖ และตามพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการวางระบบบริหารจัดการน้ำและสร้างอนาคตประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๕ ได้กำหนดไว้ว่า รัฐบาลอาจกู้เป็นเงินบาท



หรือเงินตราต่างประเทศก็ได้ แต่ต้องกระทำภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๖ จึงเป็นกรณีที่มีวัตถุประสงค์และความจำเป็นในการใช้บังคับร่วมกันและเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน

ศาลได้พิจารณาข้อเท็จจริงทั้งหมดประกอบกันแล้วเห็นว่า การตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับ ไม่ถึงกับเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญตามที่ผู้เข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานแห่งสภาทั้งสอง แต่มีความจำเป็นเกิดขึ้นอันมีสาเหตุเนื่องมาจากวิกฤตการณ์อุทกภัยจริง และมีความจำเป็นรีบด่วนที่จะต้องใช้มาตรการป้องกันและเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งมาตรการดังกล่าวมีความเกี่ยวเนื่องกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ประกอบกับในชั้นนี้ยังไม่มีมูลกรณีชี้ให้เห็นว่า คณะรัฐมนตรีได้ตราพระราชกำหนดขึ้นมาโดยไม่สุจริตหรือใช้ดุลพินิจบิดเบือนหลักการของรัฐธรรมนูญ จึงเห็นว่า เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคสอง

ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญดังกล่าวเป็นการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้อำนาจบริหารโดยคณะรัฐมนตรีว่าเป็นไปตามเงื่อนไขในการตราพระราชกำหนดตามกรอบที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ หรือไม่ ซึ่งเป็นไปตามหลักการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบอบรัฐสภา โดยรัฐสภาในฐานะตัวแทนประชาชนเป็นผู้ทำหน้าที่นิติบัญญัติในการตรากฎหมายตามหลักการแบ่งแยกการใช้อำนาจอธิปไตย ส่วนการตราพระราชกำหนดโดยฝ่ายบริหารนั้นเป็นข้อยกเว้นของการตรากฎหมาย การตราพระราชกำหนดจึงต้องเป็นไปตามเงื่อนไขของกฎหมายตามความจำเป็นในบางสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดปัญหาวิกฤตการณ์หรือภัยคุกคามอย่างรุนแรงต่อประเทศ และมีความจำเป็นต้องตรากฎหมายขึ้นมาใช้บังคับ เพื่อแก้ไขปัญหาและภัยคุกคามนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงได้มีบทบาทในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐของฝ่ายบริหารในการตราพระราชกำหนดดังกล่าว

๒.๑.๔ บทบาทเกี่ยวกับการตรวจสอบสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓/๒๕๕๕ เรื่อง ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งเรื่องของคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนหนึ่งสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่

โดยศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่า ในวันเลือกตั้งผู้ถูกร้องถูกคุมขังอยู่ที่เรือนจำพิเศษตามหมายของศาลในคดีอาญา จึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) อันเป็นลักษณะต้องห้ามของบุคคลซึ่งจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง มีผลให้สมาชิกภาพของพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๒) และการสิ้นสุดลงของสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องดังกล่าว เป็นกรณีที่ทำให้ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) และเป็นเหตุให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔)



๒.๒ จำนวนคดีของศาลรัฐธรรมนูญ

๒.๒.๑ คดีที่ค้างพิจารณาจากปี ๒๕๕๔

	จำนวน	๓๗	เรื่อง
(๑) คดีที่ค้างพิจารณาจากปี ๒๕๕๓	จำนวน	๑๘	เรื่อง
เรื่องพิจารณาตามรัฐธรรมนูญ มาตราต่างๆ	จำนวน	๑๘	เรื่อง
(๒) คดีที่ค้างพิจารณาจากปี ๒๕๕๔	จำนวน	๑๙	เรื่อง
เรื่องพิจารณาตามรัฐธรรมนูญ มาตราต่าง ๆ	จำนวน	๑๘	เรื่อง
เรื่องที่ประชาชนยื่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒	จำนวน	๑	เรื่อง

๒.๒.๒ คดีที่เข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ระหว่างปี ๒๕๕๕

	จำนวน	๘๖	เรื่อง
(๑) เรื่องพิจารณาตามรัฐธรรมนูญ มาตราต่าง ๆ	จำนวน	๖๖	เรื่อง
(๒) เรื่องที่ประชาชนยื่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒	จำนวน	๒๐	เรื่อง

๒.๒.๓ คดีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเสร็จ ในปี ๒๕๕๕

	จำนวน	๑๐๙	เรื่อง
(๑) คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ	จำนวน	๓๓	เรื่อง
- เป็นคดีที่ค้างพิจารณาจากปี ๒๕๕๓	จำนวน	๙	เรื่อง
- เป็นคดีที่ค้างพิจารณาจากปี ๒๕๕๔	จำนวน	๑๐	เรื่อง
- เป็นคดีที่เข้าสู่การพิจารณาปี ๒๕๕๕	จำนวน	๑๔	เรื่อง
(๒) คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ จำนวน ๗๖ เรื่อง			
- เป็นคดีที่ค้างพิจารณาจากปี ๒๕๕๓	จำนวน	๙	เรื่อง
- เป็นคดีที่ค้างพิจารณาจากปี ๒๕๕๔	จำนวน	๙	เรื่อง
- เป็นคดีที่เข้าสู่การพิจารณาปี ๒๕๕๕	จำนวน	๕๘	เรื่อง
(๓) คดีค้างยกไปปี ๒๕๕๖	จำนวน	๑๔	เรื่อง

๒.๒.๔ เรื่องร้องเรียน ที่ยื่นเข้ามาในปี ๒๕๕๕

จำนวน	๒๘	เรื่อง
-------	----	--------



๒.๒.๕ ตารางจำแนกประเภทเรื่องพิจารณาตามองค์กรหรือบุคคลที่ส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย
ปี ๒๕๕๕

องค์กร / บุคคล	เรื่องเสร็จเป็นคำวินิจฉัย			เรื่องที่ไม่รับคำร้องไว้พิจารณา / จำหน่ายคำร้อง	เรื่องค้างพิจารณา ยกไปปี ๒๕๕๖	รวม	ร้อยละ
	ค้างพิจารณาจากปี ๒๕๕๓	ค้างพิจารณาจากปี ๒๕๕๔	เรื่องเข้ามาปี ๒๕๕๕				
๑. ประธานวุฒิสภา	-	-	๑	๒	๑	๔	๒.๖๕
๒. ประธานสภาผู้แทนราษฎร	-	-	๓	๓	-	๖	๓.๙๗
๓. ศาลยุติธรรม	๑	๖	๔	๑๖	๔	๓๑	๒๐.๕๓
๔. ศาลปกครอง	๑	๔	-	๑๒	-	๑๗	๑๑.๒๖
๕. ประธานคณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานนายทะเบียนพรรคการเมือง	๔	-	-	-	๔	๘	๕.๓๐
๖. ผู้ตรวจการแผ่นดิน	๒	-	๑	-	๑	๔	๒.๖๕
๗. คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ	-	-	-	๒	-	๒	๑.๓๓
๘. หัวหน้าพรรคการเมืองหรือสมาชิกพรรคการเมือง	๑	-	-	๑	๒	๔	๒.๖๕
๙. องค์กรตามรัฐธรรมนูญ	-	-	-	๑	-	๑	๐.๖๖
๑๐. บุคคลทั่วไป ตาม ม.๖๘	-	-	๓	๒๐	-	๒๓	๑๕.๒๓
๑๑. บุคคลทั่วไป ตาม ม.๒๑๒	-	-	๒	๑๙	๒	๒๓	๑๕.๒๓
๑๒. เรื่องร้องเรียน	-	-	-	๒๘	-	๒๘	๑๘.๕๔
รวม	๙	๑๐	๑๔	๑๐๔	๑๔	๑๕๑	๑๐๐

๒.๒.๖ ตารางจำแนกประเภทเรื่องที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยปี ๒๕๕๕

ประเภทเรื่องที่ขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัย	จำนวนเรื่อง ที่ค้าง พิจารณาจาก ปี ๒๕๕๓	จำนวนเรื่อง ที่ค้าง พิจารณาจาก ปี ๒๕๕๔	จำนวนเรื่องที่ ส่งให้ ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณา วินิจฉัย ปี ๒๕๕๕	ร้อยละ
๑. การวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่	๑๓	๑๘	๒๖	๔๖.๓๔
๒. การวินิจฉัยความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ของเงื่อนไขการตราพระราชกำหนด	-	-	๓	๒.๔๓
๓. การวินิจฉัยปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับ อำนาจหน้าที่ระหว่างรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ	-	-	๑	๐.๙๑
๔. การวินิจฉัยสมาชิกภาพหรือคุณสมบัติของสมาชิก รัฐสภา รัฐมนตรี และกรรมการการเลือกตั้ง	๕	-	๔	๗.๓๑
๕. การวินิจฉัยเกี่ยวกับการคุ้มครองหลักประชาธิปไตย ภายในพรรคการเมืองและปกป้องคุ้มครอง การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	-	-	๓๐	๒๔.๓๙
๖. การวินิจฉัยว่าหนังสือสัญญาระหว่างประเทศไทย กับต่างประเทศฉบับใดจะต้องได้รับความเห็นชอบ จากรัฐสภา	-	-	๒	๑.๖๒
๗. การวินิจฉัยคำร้องของบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิและ เสรีภาพเพื่อบูชาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ	-	๑	๒๐	๑๗.๐๗
รวม	๑๘	๑๙	๘๖	๑๐๐


๒.๒.๗ ตารางจำแนกประเภทคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๕ ตามรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญ (ตามมาตรา)	เรื่องค้ำ พิจารณาจาก ปี ๒๕๕๓	เรื่องค้ำ พิจารณาจาก ปี ๒๕๕๔	เรื่องพิจารณา ปี ๒๕๕๕	รวม	ร้อยละ
ม. ๒๑๑	๒	๑๐	๔	๑๖	๔๘.๔๘
ม. ๒๔๕ (๑)	๒	-	๑	๓	๙.๐๙
ม. ๑๘๕	-	-	๓	๓	๙.๐๙
ม. ๖๘	-	-	๕	๕	๑๕.๑๕
ม. ๙๑	๑	-	๑	๒	๖.๐๖
ม. ๙๓	๔	-	-	๔	๑๒.๑๒
รวม	๙	๑๐	๑๔	๓๓	๑๐๐

๒.๒.๘ ตารางจำแนกคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญปี ๒๕๕๕ ตามรัฐธรรมนูญ

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ (ตามมาตรา)	เรื่องค้ำพิจารณา จากปี ๒๕๕๓	เรื่องค้ำพิจารณา จากปี ๒๕๕๔	เรื่องพิจารณา ปี ๒๕๕๕	รวม
ม. ๖๘	-	-	๒๐	๒๐
ม. ๒๑๑	๘	๘	๒๐	๓๖
ม. ๒๑๒	-	๑	๑๘	๑๙
ม. ๒๑๔	-	-	๑	๑
รวม	๘	๙	๕๙	๗๖



๒.๓ สรุปย่อคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ

(๑) ย่อคำวินิจฉัย ที่ ๑/๒๕๕๕

เรื่อง	พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ หรือไม่
ผู้ร้อง	ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีเพื่อขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗/๑ และมาตรา ๒๗/๒

นาย ก ผู้ฟ้องคดีที่ ๑ และนาย ร ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ได้ยื่นฟ้องนายกรัฐมนตรี ผู้ถูกฟ้องคดี ที่ ๑ สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ คณะกรรมการสรรหาสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๓ และ คณะอนุกรรมการสรรหาสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๔ ต่อศาลปกครองกลาง กรณีได้รับความเดือดร้อนเสียหายจากการสรรหาสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ชุดที่ ๓ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทำให้ผู้ฟ้องคดี ทั้งสองไม่ได้รับการคัดเลือกเป็น สมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผู้ฟ้องคดีทั้งสองขอให้ ศาลปกครองกลาง ส่งคำโต้แย้งไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๖ มาตรา ๒๗/๑ และมาตรา ๒๗/๒ ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ มาตรา ๒๕๘ และมาตรา ๒๙๙ วรรคสี่ หรือไม่ ศาลปกครองกลาง จึงส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีทั้งสองมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๗/๑ และมาตรา ๒๗/๒ เป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดตั้ง สำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติให้มีฐานะเป็นกรมอยู่ในบังคับบัญชาของ นายกรัฐมนตรี และให้ประธานสภามีอำนาจกำหนดนโยบาย เป้าหมาย และวางระเบียบการ ปฏิบัติงานของสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ บทบัญญัติดังกล่าวเป็นการ กำหนดสถานะทางกฎหมายของสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และอำนาจ หน้าที่ของประธานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเท่านั้น มิได้เกี่ยวกับการสรรหาสมาชิก สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติอันเป็นมูลเหตุของคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีแต่อย่างใด จึงไม่ จำต้องวินิจฉัยประเด็นดังกล่าว



กรณีโต้แย้งว่าพระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และมาตรา ๒๙๙ วรรคสี่ นั้น พิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ กำหนดสถานะความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ ที่ไม่อาจจะมีบทบัญญัติของกฎหมายใดมาขัดหรือแย้งได้ หากจะมีการโต้แย้งว่าบทบัญญัติของกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ จะต้องโต้แย้งว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราอื่น เพื่อให้มีเหตุอันจะยังให้เกิดผลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖ และนำไปสู่การพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญต่อไป ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๙ วรรคสี่ เป็นบทเฉพาะกาลบัญญัติให้บุคคลตามมาตรา ๖ นี้ปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องที่ใช้บังคับอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญต่อไปจนกว่าจะมีการตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายเพื่อให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญขึ้นใช้บังคับ เว้นแต่บทบัญญัติใดขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญให้ใช้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแทน ซึ่ง “บุคคลตามมาตรา ๖” หมายถึงสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ การบัญญัติบทเฉพาะกาลเช่นนี้เป็นไปตามหลักการทั่วไปของการตรากฎหมายที่มีความจำเป็นต้องใช้บังคับกฎหมายอย่างต่อเนื่องเพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างของการบังคับใช้กฎหมาย จึงไม่ใช่กรณีที่พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๖ จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๙ วรรคสี่ ได้

คงมีประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ หรือไม่ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ เป็นบทบัญญัติที่มีเจตนารมณ์ให้มีสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีในปัญหาเกี่ยวกับเศรษฐกิจและสังคมและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และให้มีสำนักงานสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นหน่วยงานอิสระในการบริหารงานบุคคล การงบประมาณและการดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๖ กำหนดการได้มาซึ่งสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ให้มีคณะกรรมการสรรหาสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ จำนวน ๒๑ คน ขึ้น เพื่อทำหน้าที่พิจารณาสรรหาสมาชิกกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการสรรหา วิธีการตรวจสอบคุณสมบัติผู้ได้รับการเสนอชื่อเป็นสมาชิกองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหาดังกล่าว ได้มีระบบการคัดกรองบุคคลที่เข้ามาเป็นกรรมการสรรหาอย่างเป็นอิสระแก่กัน ทั้งให้มีที่มาจากหลายภาคส่วน และถึงแม้ว่ากรรมการสรรหาจะมีบุคคลซึ่งอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรีรวมอยู่ด้วย แต่กรรมการสรรหาที่เป็นผู้แทนภาคส่วนอื่น ๆ มีสัดส่วนที่มากกว่า ทำให้กรรมการสรรหาซึ่งอยู่ในบังคับบัญชาของนายกรัฐมนตรีไม่อาจลงมติชี้ขาดให้คณะกรรมการสรรหาปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามความประสงค์ได้ คณะกรรมการสรรหาจึงมีความเป็นอิสระจากฝ่ายบริหาร ส่วนสมาชิกสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้รับการสรรหาอันประกอบกันเป็นสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมชาติย่อมมีสถานะเป็นองค์กรอื่นตามรัฐธรรมนูญที่มีความเป็นอิสระ บทบัญญัติมาตรา ๖ ดังกล่าว จึงไม่กระทบต่อความเป็นอิสระของสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๖ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘



(๒) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๒ - ๔/๒๕๕๕

เรื่อง	พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๓ หรือไม่
ผู้ร้อง	ศาลจังหวัดสุโขทัยและศาลจังหวัดปทุมธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลยรวม ๓ คำร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๓ พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๒

พนักงานอัยการจังหวัดสุโขทัย ฟ้องนาย จ และนาง ป เป็นจำเลยในคดีอาญาต่อศาลจังหวัดสุโขทัยเป็นคนละคดีกัน ขอให้ศาลลงโทษตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๓ และพนักงานอัยการจังหวัดปทุมธานี ฟ้องนาย ด เป็นจำเลยในคดีอาญาต่อศาลจังหวัดปทุมธานี ขอให้ศาลลงโทษตามพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๓ และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๓ คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลทั้งสองศาล จำเลยในแต่ละคดียื่นคำร้องต่อศาลโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๓ ศาลจังหวัดสุโขทัยและศาลจังหวัดปทุมธานีส่งคำโต้แย้งของจำเลยในแต่ละคดี เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ รวม ๓ คำร้อง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๒ เป็นมาตรการหนึ่งในการควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ โดยการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ให้กระทำได้ในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด ด้วยเหตุที่อิทธิพลจากการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์มีผลกระทบโดยตรงต่อพฤติกรรมการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของประชาชน แม้ว่าการห้ามโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือการแสดงชื่อหรือเครื่องหมายของเครื่องดื่มแอลกอฮอล์อันเป็นการกีดขวางเสรีภาพหรือชักจูงใจให้ผู้อื่นดื่มไม่ว่าโดยตรงหรือโดยอ้อม จะมีผลกระทบต่อการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ของผู้ประกอบอาชีพดังกล่าว ซึ่งหากฝ่าฝืนมีความผิดและมีโทษทางอาญา อันเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพอยู่บางส่วนก็ตาม แต่ก็เป็นการจำกัดเสรีภาพภายในขอบเขตตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ วรรคสองให้อำนาจกระทำได้เพื่อประโยชน์ในการรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน เป็นการจัดระเบียบการประกอบอาชีพ และเป็นการคุ้มครองผู้บริโภค อีกทั้งเป็นบทบัญญัติที่จำกัดเสรีภาพเพียงเท่าที่จำเป็น เนื่องจากมิได้ห้ามการโฆษณาโดยเด็ดขาด หากการโฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เป็นการให้ข้อมูลข่าวสาร และความรู้ซึ่งสร้างสรรค์ย่อมสามารถกระทำได้ นอกจากนี้บทบัญญัติดังกล่าวมิได้กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพของบุคคลแต่อย่างใด โดยมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปกับบุคคลที่ขายสินค้าประเภทนั้น และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจงอันเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ ส่วนพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑



มาตรา ๓๒ วรรคสาม ที่บัญญัติว่า บทบัญญัติในวรรคหนึ่งและวรรคสอง มิให้ใช้บังคับกับการโฆษณาที่มีต้นกำเนิดนอกราชอาณาจักร นั้น เป็นบทบัญญัติที่มีให้ใช้บังคับกับการโฆษณาที่มีต้นกำเนิดนอกราชอาณาจักรอันเนื่องมาจากการถ่ายทอดสดผ่านดาวเทียมมาจากต่างประเทศ ซึ่งอยู่นอกเหนือการควบคุม และการโฆษณานั้นย่อมสิ้นสุดไปพร้อมกับการถ่ายทอดสดรายการนั้นๆ มิได้ปรากฏให้เห็นอยู่ตลอดไปเหมือนดังเช่นการโฆษณาที่มีต้นกำเนิดภายในราชอาณาจักร ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๓

(๓) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๕ - ๗/๒๕๕๕

เรื่อง	พระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการวางระบบบริหารจัดการน้ำและสร้างอนาคตประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๕ และพระราชกำหนดปรับปรุงการบริหารหนี้เงินกู้ที่กระทรวงการคลังกู้เพื่อช่วยเหลือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่งและวรรคสอง หรือไม่
ผู้ร้องที่ ๑	ประธานสภาผู้แทนราษฎร
ผู้ร้องที่ ๒	ประธานวุฒิสภา
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

คณะรัฐมนตรีโดยนางสาว ย นายกรัฐมนตรี ได้มีมติเห็นชอบในการตราพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการวางระบบบริหารจัดการน้ำและสร้างอนาคตประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๕ และพระราชกำหนดปรับปรุงการบริหารหนี้เงินกู้ที่กระทรวงการคลังกู้เพื่อช่วยเหลือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๕๕ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๕๕ และมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๕๕ เป็นต้นไป คณะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้เข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานสภาผู้แทนราษฎร เห็นว่า การตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับ ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง เนื่องจากมิได้ตราขึ้นเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องปัดภัยพิบัติสาธารณะ และมีได้ตราขึ้นเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ และคณะสมาชิกวุฒิสภาผู้เข้าชื่อเสนอความเห็นต่อประธานวุฒิสภา เห็นว่า การตราพระราชกำหนดปรับปรุงการบริหารหนี้เงินกู้ที่กระทรวงการคลังกู้เพื่อช่วยเหลือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๕ ไม่เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคสอง เนื่องจากมิได้ตราขึ้นเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ ประธานสภาผู้แทนราษฎรและประธานวุฒิสภา ได้ส่งคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง รวม ๓ คำร้อง



ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า การตราพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการวางระบบบริหารจัดการน้ำและสร้างอนาคตประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นไปเพื่อประโยชน์ในการป้องกันและบรรเทาความเสียหายที่เกิดขึ้นจากปัญหาอุทกภัย รวมทั้งการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่นักลงทุนและประชาชนทั่วไป เป็นกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศ และป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง และเป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า การตราพระราชกำหนดให้อำนาจกระทรวงการคลังกู้เงินเพื่อการวางระบบบริหารจัดการน้ำและสร้างอนาคตประเทศ พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่งและวรรคสอง

ส่วนการตราพระราชกำหนดปรับปรุงการบริหารหนี้เงินกู้ที่กระทรวงการคลังกู้เพื่อช่วยเหลือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๕ นั้น เป็นการแก้ไขปัญหาหนี้เงินกู้ที่รัฐบาลนำมาช่วยเหลือสถาบันการเงินอย่างเป็นระบบและเป็นผลให้รัฐบาลมีเงินงบประมาณที่ไม่ต้องจัดสรรไปชำระดอกเบี้ยเงินกู้ในแต่ละปีเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศ การตราพระราชกำหนดฉบับนี้จึงเป็นกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะรักษาความมั่นคงในทางเศรษฐกิจของประเทศตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง นอกจากนี้การตราพระราชกำหนดทั้งสองฉบับดังกล่าว มีความจำเป็นเกิดขึ้นเนื่องมาจากวิกฤตการณ์อุทกภัยจริง และมีความจำเป็นรีบด่วนที่จะต้องใช้มาตรการป้องกันและเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้น ซึ่งมาตรการดังกล่าวมีความเกี่ยวเนื่องกันในการป้องกันและแก้ไขปัญหาดังกล่าว ประกอบกับในชั้นนี้ยังไม่มีมูลกรณีชี้ให้เห็นว่า คณะรัฐมนตรีได้ตราพระราชกำหนดขึ้นมาโดยไม่สุจริตหรือใช้ดุลพินิจบิดเบือนหลักการของรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงเห็นว่า เป็นกรณีฉุกเฉินที่มีความจำเป็นรีบด่วนอันมิอาจจะหลีกเลี่ยงได้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า การตราพระราชกำหนดปรับปรุงการบริหารหนี้เงินกู้ที่กระทรวงการคลังกู้เพื่อช่วยเหลือกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบันการเงิน พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๔ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง

(๔) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๘ - ๙/๒๕๕๕

เรื่อง	นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสยาม
ผู้ร้อง	นายทะเบียนพรรคการเมือง
ผู้ถูกร้อง	พรรคเพื่อนเกษตรกรไทย
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ (๕) มาตรา ๔๒ มาตรา ๙๓ และมาตรา ๙๗

ผู้ร้องยื่นคำร้องรวมสองคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากไม่จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาแจ้งให้ผู้ร้องทราบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐



มาตรา ๔๒ และมีคำสั่งให้ ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องจะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดเวลาห้าปี นับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามมาตรา ๙๗ โดยมีข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องจัดทำรายงานการดำเนินการกิจการของพรรคในรอบปีปฏิทิน พ.ศ. ๒๕๕๑ และ พ.ศ. ๒๕๕๒ เสนอต่อผู้ร้อง ซึ่งไม่ได้จัดทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรค จึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) และประกาศนายทะเบียนพรรคการเมืองเรื่อง วิธีการรายงานการดำเนินการกิจการของพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ ที่บัญญัติให้ ต้องจัดทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรค ซึ่งผู้ร้องได้แจ้งให้หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องจัดทำรายงานให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและต้องจัดทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคและให้แจ้งผู้ร้องทราบ เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าว หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการแต่อย่างใดผู้ร้องจึงมีหนังสือให้ชี้แจงเหตุผลภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องยังมิได้จัดทำรายงานดังกล่าวใหม่ และไม่ได้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่ส่งรายงานนั้นให้ผู้ร้องทราบ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วให้ยกคำร้องที่หนึ่ง เนื่องจากผู้ร้องยื่นคำร้องเมื่อพ้นระยะเวลาตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ มาตรา ๙๓ วรรคสอง บัญญัติให้ต้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏต่อผู้ร้อง กระบวนการยื่นคำร้องของผู้ร้องจึงไม่ชอบ และพิจารณาวินิจฉัยตามคำร้องที่สองว่า เมื่อผู้ถูกร้องไม่ได้จัดทำรายงานการดำเนินการกิจการของพรรคในรอบปีปฏิทิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่ผู้ร้องกำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ มาตรา ๔๒ และต้องจัดทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๓ เมื่อพรรคผู้ถูกร้องถูกยุบไปด้วยเหตุที่ฝ่าฝืน มาตรา ๔๒ แล้ว มาตรา ๙๗ ไม่ได้ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งเป็นอย่างอื่น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งให้ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบ

(๕) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๑๐ - ๑๑/๒๕๕๕

เรื่อง	นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคสยาม
ผู้ร้อง	นายทะเบียนพรรคการเมือง
ผู้ถูกร้อง	พรรคสยาม
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๘ (๕) มาตรา ๔๒ มาตรา ๙๓ และมาตรา ๙๗

ผู้ร้องยื่นคำร้องรวมสองคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากไม่จัดทำรายงานการดำเนินการกิจการของพรรคการเมืองในรอบปีปฏิทินที่ผ่านมาแจ้งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๔๒ และมีคำสั่งให้ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องจะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดเวลาห้าปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามมาตรา ๙๗ โดยมีข้อเท็จจริงสรุปได้ว่า



หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องจัดทำรายงานดำเนินกิจการของพรรคในรอบปีปฏิทิน พ.ศ. ๒๕๕๑ และ พ.ศ. ๒๕๕๒ เสนอต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งไม่ได้จัดทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรค จึงไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ มาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) และประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง วิธีการรายงานการดำเนินกิจการของพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ ลงวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๕๐ ที่บัญญัติให้ต้องจัดทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคซึ่งผู้ร้องได้แจ้งให้หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องจัดทำรายงานให้ถูกต้องตามความเป็นจริงและต้องจัดทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคและให้แจ้งผู้ร้องทราบ เมื่อพ้นระยะเวลาดังกล่าว หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องไม่ได้ดำเนินการแต่อย่างใด ผู้ร้องจึงมีหนังสือให้ชี้แจงเหตุผลภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องยังมิได้จัดทำรายงานดังกล่าวใหม่ และไม่ได้ชี้แจงเหตุผลที่ไม่ส่งรายงานนั้นให้ผู้ร้องทราบ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วให้ยกคำร้องที่หนึ่ง เนื่องจากผู้ร้องยื่นคำร้องเมื่อพ้นระยะเวลาตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ มาตรา ๙๓ วรรคสอง บัญญัติให้ต้องยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ปรากฏต่อผู้ร้อง กระบวนการยื่นคำร้องของผู้ร้องจึงไม่ชอบและพิจารณาวินิจฉัยตามคำร้องที่สองว่า เมื่อผู้ถูกร้องไม่ได้จัดทำรายงานการดำเนินกิจการของพรรคในรอบปีปฏิทิน พ.ศ. ๒๕๕๒ ให้ถูกต้องตามความเป็นจริงตามวิธีการที่ผู้ร้องกำหนดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองฯ มาตรา ๔๒ และต้องจัดทำโดยที่ประชุมใหญ่ของพรรคตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง (๕) ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามมาตรา ๙๓ เมื่อพรรคผู้ถูกร้องถูกยุบไปด้วยเหตุที่ฝ่าฝืน มาตรา ๔๒ แล้ว มาตรา ๙๗ ไม่ได้ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งเป็นอย่างอื่น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งให้ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ยุบไป จะจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือมีส่วนร่วมในการจัดแจ้งการจัดตั้งขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดเวลาห้าปี นับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบ

(๖) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๑๒/๒๕๕๕

เรื่อง	พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๕๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง มาตรา ๔๐ (๕) ประกอบมาตรา ๓๐ หรือไม่
ผู้ร้อง	ศาลฎีกาส่งคำโต้แย้งของจำเลยเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๙ และมาตรา ๔๐ (๕) พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๕๔

พนักงานอัยการยื่นฟ้องบริษัท อ เป็นจำเลยที่ ๑ และนาย พ ซึ่งเป็นกรรมการผู้จัดการของจำเลยที่ ๑ เป็นจำเลยที่ ๒ ต่อศาลจังหวัดบุรีรัมย์ ขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองตามพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรง พ.ศ. ๒๕๕๕ มาตรา ๓ มาตรา ๑๙ มาตรา ๔๖ และมาตรา ๕๔ ต่อมาศาลจังหวัดบุรีรัมย์พิพากษาลงโทษปรับจำเลยที่ ๑ และจำคุกจำเลยที่ ๒



จำเลยทั้งสองอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนจำเลยทั้งสองฎีกา คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของ ศาลฎีกา จำเลยที่ ๒ ยื่นคำร้องต่อศาลฎีกาโดยแย้งว่าพระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรงฯ มาตรา ๕๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง มาตรา ๔๐ (๕) ประกอบมาตรา ๓๐ ศาลฎีกามีคำสั่งให้ส่งความเห็นและข้อโต้แย้งของจำเลยที่ ๒ ตามทางการเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญ พิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรงฯ มาตรา ๕๔ เป็นข้อสันนิษฐานตามกฎหมายที่มีผลเป็นการสันนิษฐานความผิดของจำเลย เป็นการ นำการกระทำความผิดของบุคคลอื่นมาเป็นเงื่อนไขของการสันนิษฐานให้จำเลยมีความผิดและต้องรับ โทษทางอาญา โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องพิสูจน์ให้เห็นถึงการกระทำหรือเจตนาของกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลซึ่งต้องรับผิดชอบในการดำเนินการของนิติบุคคลก่อนแต่อย่างใด เป็นการ สันนิษฐานความผิดของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาโดยอาศัยสถานะของบุคคลเป็นเงื่อนไข มิใช่ การสันนิษฐานข้อเท็จจริงที่เป็นองค์ประกอบความผิดเพียงบางข้อหลังจากที่โจทก์ได้พิสูจน์ให้เห็นถึง การกระทำความผิดอย่างหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความผิดที่จำเลยถูกกล่าวหาและยังขัดกับหลักนิติธรรม ข้อที่ว่าโจทก์ในคดีอาญาต้องมีการพิสูจน์ถึงการกระทำความผิดของจำเลยให้ครบองค์ประกอบ ของความผิด ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติขายตรงและตลาดแบบตรงฯ มาตรา ๕๔ เฉพาะในส่วนที่สันนิษฐานให้กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือบุคคลใดซึ่งรับผิดชอบ ในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษทางอาญาร่วมกับนิติบุคคลโดยไม่ปรากฏว่ามีการ กระทำหรือเจตนาประการใดอันเกี่ยวกับการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น ขัดหรือแย้ง ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๙ วรรคสอง

(๓) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๑๓/๒๕๕๕

เรื่อง	ประธานสภาผู้แทนราษฎรส่งเรื่องของคณะกรรมการการเลือกตั้ง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัยว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ของนายจตุพร พรหมพันธุ์ สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) หรือไม่
ผู้ร้อง	ประธานสภาผู้แทนราษฎร
ผู้ถูกร้อง	นายจตุพร พรหมพันธุ์
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) และมาตรา ๑๐๖ (๔) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๘ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๐

คณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีมติให้ส่งเรื่องไปยังประธานสภาผู้แทนราษฎร ผู้ร้อง เพื่อให้ผู้ร้องส่งเรื่องมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญว่า นายจตุพร พรหมพันธุ์ ผู้ถูกร้อง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ เนื่องจาก



ในวันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นวันเลือกตั้ง ผู้ถูกร้องยังคงถูกคุมขังอยู่ที่เรือนจำตามหมายของศาลในคดีอาญาดังกล่าว ผู้ถูกร้องจึงเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง เนื่องจากเป็นบุคคลที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) และการเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๐ (๓) เป็นลักษณะต้องห้ามของบุคคลซึ่งจะเป็นสมาชิกพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคหนึ่ง ประกอบมาตรา ๘ วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นผลให้สมาชิกภาพการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓)

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า การสิ้นสุดสมาชิกภาพสมาชิกพรรคการเมืองเป็นกรณีที่ทำให้ขาดคุณสมบัติของการเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) ซึ่งการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองจะต้องคงมีอยู่ตลอดเวลาของการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หากขาดคุณสมบัตินี้เมื่อใดก็นำไปสู่การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ซึ่งกรณีเกี่ยวกับความเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น รัฐธรรมนูญได้มีบทบัญญัติให้กำหนดรายละเอียดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ การพิจารณาเกี่ยวเนื่องกับความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองโดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวกับคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม และการสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิกพรรคการเมือง จึงต้องนำบทบัญญัติ มาตรา ๘ มาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาใช้บังคับ เมื่อข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่าสมาชิกภาพการเป็นสมาชิกพรรคเพื่อไทยของผู้ถูกร้องสิ้นสุดลงตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) แล้วจึงเป็นกรณีที่ทำให้ขาดคุณสมบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๑ (๓) และทำให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ (๔) ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า สมาชิกภาพสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ถูกร้อง สิ้นสุดลงตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๖ (๔) ประกอบมาตรา ๑๐๑ (๓) นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

(๘) คำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๕๕

เรื่อง	หัวหน้าพรรคเทียนแห่งธรรมขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งเลิกการประกาศของนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง พรรคเทียนแห่งธรรมสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ วรรคสาม
ผู้ร้อง	หัวหน้าพรรคเทียนแห่งธรรม
ผู้ถูกร้อง	นายทะเบียนพรรคการเมือง
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๙๑



ผู้ร้อง ยื่นคำร้องเนื่องจากเห็นว่าประกาศของผู้ถูกร้อง ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ว่าพรรคการเมืองของผู้ร้องสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ ไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ เพราะผู้ร้องสามารถพิสูจน์ได้ว่าการรับสมัครบุคคลเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองของผู้ร้องเป็นไปอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๙ วรรคเจ็ด บัญญัติว่า “ให้สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งให้มีทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองของทุกพรรคการเมืองในระบบอิเล็กทรอนิกส์ และให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าทะเบียนดังกล่าวเป็นทะเบียนที่ถูกต้องและแท้จริงตามกฎหมาย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าเป็นอย่างอื่น” ดังนั้น เมื่อทะเบียนสมาชิกพรรคการเมืองของผู้ร้องจากระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งปรากฏในระบบฐานข้อมูลพรรคการเมืองของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ณ วันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นวันที่พรรคการเมืองของผู้ร้องได้รับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองครบหนึ่งปี มีข้อมูลว่าพรรคการเมืองของผู้ร้องมีสมาชิกพรรคที่มีคุณสมบัติเพียง ๓,๔๒๐ คน จึงเป็นกรณีที่ผู้ร้องไม่สามารถดำเนินการรับสมัครสมาชิกพรรคให้มีจำนวนไม่น้อยกว่าห้าพันคน ภายในหนึ่งปีได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖ ซึ่งเป็นเหตุให้พรรคการเมืองของผู้ร้องสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ วรรคหนึ่ง (๑) การที่ผู้ถูกร้องโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มีประกาศของนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง พรรคเทียนแห่งธรรมสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง ลงวันที่ ๖ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาให้พรรคการเมืองของผู้ร้องสิ้นสภาพความเป็นพรรคการเมือง จึงชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๙๑ วรรคสอง แล้ว ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

(๙) คำวินิจฉัยที่ ๑๕/๒๕๕๕

เรื่อง	ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) ว่าพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๑๐) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ หรือไม่
ผู้ร้อง	ผู้ตรวจการแผ่นดิน
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๖



ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) กรณีได้รับหนังสือร้องเรียนจากนายศิริมิตร บุญมูล ว่า ผู้ร้องเรียนได้ไปสมัครทดสอบความรู้เพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการ แต่สำนักงานศาลยุติธรรมแจ้งว่า ก.ต. มีมติไม่รับสมัครโดยให้เหตุผลว่าสภาพร่างกายและจิตใจไม่เหมาะสมต่อการปฏิบัติหน้าที่ข้าราชการตุลาการตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๑๐) ซึ่งผู้ร้องเรียนและผู้ร้องเห็นว่า การตัดสินทดสอบด้วยเหตุผลดังกล่าว ถือเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสภาพทางกายหรือความพิการ บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวจึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๑๐) ให้ผู้สมัครสอบคัดเลือก ผู้สมัครทดสอบความรู้ หรือผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกพิเศษเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยผู้พิพากษาต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามว่า “...มีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ...” นั้นคำว่า “กายหรือจิตใจไม่เหมาะสม” อยู่ในกรอบความหมายของคำว่า “คนพิการ” ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งสอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการของสหประชาชาติ ประกอบกับพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๑๐) เป็นบทบัญญัติที่เปิดโอกาสให้มีการใช้ดุลพินิจกว้างขวางเกินความจำเป็นอันอาจจะส่งผลให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการได้ การให้เป็นดุลพินิจของ ก.ต. ในการพิจารณาความเหมาะสมของบุคคลที่จะให้มีสิทธิสมัครสอบหรือไม่นั้น เป็นการตัดสินสิทธิคนพิการตั้งแต่นั้น โดยไม่เปิดโอกาสให้คนพิการได้สอบคัดเลือกเท่าเทียมกับบุคคลทั่วไป ทั้งความพิการก็มีได้เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่ของผู้จะเป็นข้าราชการตุลาการ ที่จะมีผลต่อการให้ความเป็นธรรมแก่คู่ความหรือผู้เกี่ยวข้อง ดังนั้น การที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๑๐) ในส่วนที่บัญญัติให้ผู้สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามว่า “มีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ” จึงขัดต่อสิทธิของคนพิการในการเข้าทำงานบนพื้นฐานที่เท่าเทียมกับบุคคลทั่วไปตามอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการของสหประชาชาติ และเป็นการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องความพิการ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๑๐) เฉพาะในส่วนที่บัญญัติว่า “...มีกายหรือจิตใจไม่เหมาะสมที่จะเป็นข้าราชการตุลาการ...” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสาม

หมายเหตุ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๕ บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า เรื่องใดหรือประเด็นใดที่ได้มีการเสนอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาเป็นเรื่องหรือประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญได้เคยพิจารณาวินิจฉัยแล้ว ศาลรัฐธรรมนูญ จะไม่รับเรื่องหรือประเด็นดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้เคยมีคำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๔๕ วันที่ ๓๐ เมษายน พ.ศ. ๒๕๔๕ ว่า พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง (๑๐)



ไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ มาตรา ๓๐ โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ยังคงหลักการความเสมอภาคและหลักการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมไว้เช่นเดิม เพียงแต่ มาตรา ๓๐ วรรคสาม ได้บัญญัติข้อความว่า “ความพิการ” เพิ่มเติม อันเป็นหลักการสำคัญที่มุ่งหมายมิให้มีการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องความพิการ เมื่อผู้ร้องเสนอเรื่องเฉพาะหลักการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลในเรื่องความพิการตามมาตรา ๓๐ วรรคสาม จึงเป็นเรื่องหรือประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญไม่เคยพิจารณาวินิจฉัยมาก่อนศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัย

(๑๐) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๑๖/๒๕๕๕

เรื่อง	ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) ว่า พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๑) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๐๗ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่
ผู้ร้อง	ผู้ตรวจการแผ่นดิน
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๐๗ วรรคหนึ่ง (๒) พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๑)

ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) กรณีได้รับหนังสือร้องเรียนจากเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า กรณีสำนักงานสภาพัฒนาการเมืองได้ประสานไปยังคณะกรรมการการเลือกตั้งเพื่อให้มอบหมายกรรมการการเลือกตั้งคนหนึ่งมาทำหน้าที่เป็นกรรมการสรรหาสมาชิกสภาพัฒนาการเมือง ตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๑) คณะกรรมการการเลือกตั้งแจ้งว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๐๗ วรรคหนึ่ง (๒) กำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของกรรมการการเลือกตั้ง ความตอนหนึ่งระบุว่า กรรมการการเลือกตั้งต้องไม่เป็นกรรมการหรือที่ปรึกษาของรัฐวิสาหกิจหรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๓ บัญญัติให้สภาพัฒนาการเมืองเป็นหน่วยงานอิสระในสถาบันพระปกเกล้า จึงเป็นหน่วยงานที่จัดตั้งโดยกฎหมายซึ่งมีลักษณะเป็นหน่วยงานของรัฐ ผู้ร้องเห็นว่า การกำหนดให้กรรมการการเลือกตั้งเป็นกรรมการสรรหาสมาชิกสภาพัฒนาการเมือง ตามบทบัญญัติดังกล่าวอาจขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๐๗ วรรคหนึ่ง (๒)



ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า การที่พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๑) บัญญัติให้ผู้แทนจากหลายองค์กรเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสรรหาสมาชิกสภาพัฒนาการเมือง ด้วยมีเจตนารมณ์เพื่อให้ได้บุคคลที่มีความเป็นอิสระและเป็นกลางทางการเมืองเข้ามาทำหน้าที่สรรหาสมาชิกสภาพัฒนาการเมืองเพื่อกำหนดกรอบให้ได้บุคคลมาปฏิบัติหน้าที่สมาชิกสภาพัฒนาการเมืองตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว คณะกรรมการสรรหาตามมาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๑) มีหน้าที่เพียงการสรรหาเพื่อให้ได้สมาชิกสภาพัฒนาการเมืองตามมาตรา ๗ (๒) และ (๓) โดยมีกระบวนการสรรหากำหนดไว้อย่างชัดเจนเป็นลำดับขั้นตอน และเมื่อพิจารณารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๕ วรรคหนึ่ง ที่บัญญัติภารกิจหลักของคณะกรรมการการเลือกตั้งบางส่วนไว้ในมาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๘) ว่า ให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมหรือสนับสนุนหรือประสานงานกับหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่น หรือสนับสนุนองค์การเอกชน ในการให้การศึกษาแก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการการเลือกตั้งในการสรรหาสมาชิกสภาพัฒนาการเมืองจึงสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๖ วรรคหนึ่ง (๘) และแม้พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๓ บัญญัติให้สำนักงานสภาพัฒนาการเมืองเป็นหน่วยงานอิสระในสถาบันพระปกเกล้า แต่คณะกรรมการสรรหาฯ มิใช่คณะกรรมการที่สำนักงานสภาพัฒนาการเมืองหรือสถาบันพระปกเกล้าใช้อำนาจหน้าที่แต่งตั้งขึ้นเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับภารกิจของสำนักงานสภาพัฒนาการเมืองหรือสถาบันพระปกเกล้า คณะกรรมการสรรหาฯ นี้จึงมิใช่คณะกรรมการของหน่วยงานของรัฐ และมาตรา ๒๒ ได้บัญญัติให้กรรมการสรรหาฯ ได้รับเบี้ยประชุม ค่าใช้จ่าย และประโยชน์ตอบแทนอื่นในการดำเนินงานที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา แต่มิได้ได้รับเงินเดือน หรือเงินประจำตำแหน่ง อีกทั้งยังไม่ปรากฏว่าพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมืองฯ มีบทบัญญัติอันใดที่กำหนดให้กรรมการสรรหาฯ มีหน้าที่ในทางบริหารงานใดๆ หรือเข้าไปก้าวก่ายแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของสภาพัฒนาการเมืองและของสำนักงานสภาพัฒนาการเมือง สถาบันพระปกเกล้า การเป็นกรรมการสรรหาฯ ของกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งคณะกรรมการการเลือกตั้งมอบหมายตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๑) จึงไม่เข้าลักษณะการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์และไม่อยู่ในความหมายคำว่า “กรรมการของหน่วยงานของรัฐ” อันจะเป็นลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๐ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๒๐๗ วรรคหนึ่ง (๒) ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๑ วรรคหนึ่ง (๑) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ประกอบมาตรา ๒๐๗ วรรคหนึ่ง (๒) และไม่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ



(๑๑) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๑๗/๒๕๕๕

เรื่อง	ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) ว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘) ประกอบมาตรา ๕๗ ตีและมาตรา ๕๗ เบญจ มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ ประกอบมาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ หรือไม่
ผู้ร้อง	ผู้ตรวจการแผ่นดิน
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ ประกอบมาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ ประมวลรัษฎากร มาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘) ประกอบมาตรา ๕๗ ตี และมาตรา ๕๗ เบญจ

ผู้ร้อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) กรณีได้รับหนังสือร้องเรียนจากสมาคมบัณฑิตสตรีทางกฎหมายแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์ ที่มีข้อสรุปจากการเสวนาเรื่อง “การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในกรณีหญิงมีสามี” ว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตี และมาตรา ๕๗ เบญจ ซึ่งบัญญัติให้การเก็บภาษีเงินได้จากสามีและภริยาที่อยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว ให้ถือเอาเป็นเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามีและให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการยื่นรายการและเสียภาษี และบัญญัติให้เฉพาะภริยาที่มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) ไม่ว่าจะจะมีเงินได้พึงประเมินประเภทอื่นด้วยหรือไม่สามารถแยกยื่นรายการและเสียภาษีต่างหากจากสามีเฉพาะส่วนที่เป็นเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) โดยมีให้ถือว่าเป็นเงินได้ของสามีตามมาตรา ๕๗ ตี นั้น เป็นบทบัญญัติที่ทำให้สามีภริยาในกรณีที่ภริยามีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘) ต้องเสียภาษีสูงกว่ากรณีของสามีภริยาที่ภริยามีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) และยังทำให้หญิงมีสามีซึ่งมีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘) ต้องเสียภาษีสูงกว่าหญิงโสดที่มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘) เช่นเดียวกัน เนื่องจากอัตราการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในปัจจุบันเป็นอัตราก้าวหน้า บทบัญญัติทั้งสองมาตราจึงมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ และเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลภายหลังการสมรสตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และไม่มีเหตุจำเป็นที่จะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ ผู้ร้องเรียนจึงส่งเรื่องให้ผู้ร้องเสนอเรื่องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑)

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา ๔๐ (๒) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘) เป็นบทบัญญัติที่จำแนกเงินได้พึงประเมินออกเป็นประเภทต่างๆ ไว้



เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลธรรมดา ไม่มีข้อความใดๆ อันมีลักษณะเป็นการกระทบกระเทือนหรือจำกัดเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพของบุคคล และมีได้กระทบต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ อีกทั้งมิได้เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ ประกอบมาตรา ๒๙ และมาตรา ๓๐ ส่วนกรณีประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจ นั้น พิจารณาวินิจฉัยแล้วเห็นว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี ที่บัญญัติให้สามีและภริยาที่ได้อยู่ร่วมกันตลอดปีภาษีที่ล่วงมาแล้ว ต้องถือเอาเงินได้พึงประเมินของภริยาเป็นเงินได้ของสามี และให้สามีมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการยื่นรายการและเสียภาษีนั้น ทำให้สามีภริยาต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้นจากกรณีที่ต่างฝ่ายต่างแยกยื่นเมื่อยังไม่มีกรมสมรส ประกอบกับมาตรา ๕๗ เบญจ บัญญัติให้เฉพาะแต่ภริยาที่มีเงินได้พึงประเมินตามมาตรา ๔๐ (๑) สามารถแยกยื่นรายการและเสียภาษีต่างหากจากสามี โดยมีให้ถือว่าเป็นเงินได้ของสามีตามมาตรา ๕๗ ตรี จึงถือว่าเป็นการไม่ส่งเสริมความเสมอภาคของชายและหญิง และยังเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลภายหลังจากการสมรสตามที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ และไม่จำต้องวินิจฉัยว่า ประมวลรัษฎากร มาตรา ๕๗ ตรี และมาตรา ๕๗ เบญจขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราอื่นอีก เพราะไม่ทำให้ผลแห่งคดีเปลี่ยนแปลง

(๑๒) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๑๘ - ๒๒/๒๕๕๕

เรื่อง	คำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘
ผู้ร้อง	พลเอก สมเจตน์ บุญถนอม กับคณะ ที่ ๑ นายวันธงชัย ชำนาญกิจ ที่ ๒ นายวิรัตน์ กัลยาศิริ ที่ ๓ นายวรินทร์ เทียมจรัส ที่ ๔ และนายบวร ยสินธร กับคณะ ที่ ๕
ผู้ถูกร้อง	ประธานรัฐสภา ในฐานะรัฐสภา ที่ ๑ คณะรัฐมนตรี ที่ ๒ พรรคเพื่อไทย ที่ ๓ พรรคชาติไทยพัฒนา ที่ ๔ นายสุนัย จุลพงศธร กับคณะ ที่ ๕ และนายภราดร ปริศนานันทกุล กับคณะ ที่ ๖
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘



ฝ่ายผู้ร้องทั้งห้าเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเท่านั้น การที่ฝ่ายผู้ถูกร้องเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ จึงมีผลให้เป็นการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ถือเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง โดยผู้ร้องได้ใช้สิทธิเสนอความเห็นดังกล่าวต่ออัยการสูงสุด ตั้งแต่วันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ แต่ยังไม่ทราบผลการดำเนินการแต่อย่างใด เมื่ออัยการสูงสุดไม่ดำเนินการตามที่ยุกร้อง ที่ ๒ เสนอเรื่อง ผู้ร้องที่ ๒ จึงมีความจำเป็นต้องอาศัยสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญตามมาตรา ๖๘ ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาให้พิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ เนื่องจาก มาตรา ๖๘ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่ผู้ทราบการกระทำของบุคคลหรือพรรคการเมืองผู้กระทำการตามมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง ยื่นคำร้องขอให้มีการตรวจสอบการกระทำดังกล่าวได้สองช่องทาง คือ หนึ่ง เสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริง และสอง ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำดังกล่าวโดยอำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบและวินิจฉัยสั่งการในกรณีที่ผู้ร้องใช้สิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญตามมาตรา ๖๘ วรรคสองนี้ เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ อัยการสูงสุดเพียงแต่มีหน้าที่ตรวจสอบข้อเท็จจริงเบื้องต้นและยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้เท่านั้น หาได้ตัดสิทธิของผู้ร้องที่จะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยตรงไม่ ประเด็นที่ฝ่ายผู้ร้องกล่าวอ้างว่า การที่ฝ่ายผู้ถูกร้องเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเพื่อจัดทำร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ จึงมีผลให้เป็นการยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ทั้งฉบับ ถือเป็นการล้มล้างการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง นั้น กระบวนการดังกล่าวยังไม่มีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะถือเป็นการล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญ ดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง อีกทั้งขั้นตอนการจัดตั้งสภาร่างรัฐธรรมนูญยังมิได้เป็นรูปธรรม การกล่าวอ้างของผู้ร้องจึงเป็นการคาดการณ์ล่วงหน้าซึ่งยังไม่ปรากฏผลประการใด ส่วนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ เมื่อการตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เป็นกระบวนการที่ได้ผ่านการลงประชามติโดยตรงของประชาชน ผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ประชาชนจึงเป็นผู้สถาปนารัฐธรรมนูญฉบับนี้ ดังนั้น การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑



แม้จะเป็นอำนาจของรัฐสภาก็ตาม แต่การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญโดยการยกร่างใหม่ทั้งฉบับยังไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙๑ ควรจะได้ให้ประชาชนผู้มีอำนาจสถาปนารัฐธรรมนูญได้ลงประชามติเสียก่อนว่าสมควรจะมีรัฐธรรมนูญฉบับใหม่หรือไม่ หรือรัฐสภาจะใช้อำนาจในการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นรายมาตราก็เป็นความเหมาะสมและเป็นอำนาจของรัฐสภาที่จะดำเนินการดังกล่าวนี้ได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

(๑๓) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๒๓/๒๕๕๕

เรื่อง	ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๑๔ มาตรา ๑๒๘ มาตรา ๑๔๘ และมาตรา ๑๕๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๐ หรือไม่
ผู้ร้อง	ศาลจังหวัดลำพูนส่งคำโต้แย้งของจำเลยเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๐ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๑๔ มาตรา ๑๒๘ มาตรา ๑๔๘ และมาตรา ๑๕๒

พนักงานอัยการยื่นฟ้องนาย ป เป็นจำเลยที่ ๑ และนาย น เป็นจำเลยที่ ๒ ต่อศาลจังหวัดลำพูน ขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสองตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ และมาตรา ๒๑๕ และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๑๔ มาตรา ๑๒๘ มาตรา ๑๔๘ และมาตรา ๑๕๒ ในระหว่างพิจารณา จำเลยที่ ๒ ยื่นคำร้องต่อศาลจังหวัดลำพูนโดยโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๑๔ มาตรา ๑๒๘ มาตรา ๑๔๘ และมาตรา ๑๕๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๐ ศาลจังหวัดลำพูนจึงมีคำสั่งให้ส่งความเห็นและข้อโต้แย้งของจำเลยที่ ๒ ตามทางการเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๔๔ - ๔๕/๒๕๕๔ แล้วว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๖๓ สำหรับในส่วนที่ว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๐ หรือไม่นั้น เห็นว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ เป็นบทบัญญัติ ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อควบคุมการกระทำของบุคคลที่ อาจจะก่อให้เกิดความไม่สงบสุขขึ้นในบ้านเมือง จึงเป็นบทบัญญัติที่มีได้มุ่งหมายหรือมีลักษณะเป็น การขัดขวางการใช้สิทธิและหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๐ แต่อย่างไรก็ตาม สำหรับพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๑๔ และมาตรา ๑๒๘ ซึ่งกำหนดฐานความผิดที่จะต้องรับโทษทางอาญา กรณีที่กระทำการอันกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน โดยการกีดขวางการจราจรหรืออาจทำให้เกิดอันตรายและเสียหายนั้นเป็นการสอดคล้องกับการคุ้มครองความสะดวกของประชาชนที่จะใช้ที่สาธารณะ การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของผู้ชุมนุม และเสรีภาพ



ในการชุมนุมโดยปราศจากอาวุธที่จะต้องตกอยู่ภายใต้การถูกจำกัดเสรีภาพได้ โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ และกรอบของกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงเป็นบทบัญญัติที่เป็นไปตามเจตนารมณ์ที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ บัญญัติไว้ทุกประการ อีกทั้งบทบัญญัติดังกล่าวยังไม่กระทบกระเทือนต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิของบุคคลในการต่อต้าน โดยสันติวิธี ซึ่งการกระทำใดๆ ที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และมีได้เป็นการขัดแย้งต่อหน้าที่ของบุคคลในการพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๐ อีกด้วย ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๑๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๙ และมาตรา ๗๐ และพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๑๔ มาตรา ๑๒๘ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๙ มาตรา ๗๐ ในส่วนพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๑๔๘ และมาตรา ๑๕๒ นั้นเป็นบทบัญญัติว่าด้วยบทกำหนดโทษกรณีจึงไม่มีเนื้อหาที่จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้

(๑๔) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๒๔/๒๕๕๕

เรื่อง	พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ หรือไม่ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) และ (๕) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ หรือไม่ และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๒ หรือไม่
ผู้ร้อง	ศาลแพ่งสงฆ์คำโต้แย้งของโจทก์เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๒ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) และ (๕) และมาตรา ๒๓

นาย ช พลเรือเอก บ และนาย ท เป็นโจทก์ยื่นฟ้องนาย อ และพลตำรวจเอก ว เป็นจำเลย ต่อศาลแพ่ง ในข้อหาละเมิดทำให้โจทก์ทั้งสามได้รับความเสียหายถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพในการเดินทาง การเข้าร่วมชุมนุมโดยสงบปราศจากอาวุธ และร้องขอให้มีการตรวจสอบการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐในระหว่างพิจารณาโจทก์ทั้งสามยื่นคำร้องต่อศาลแพ่งโดยโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) และ (๕) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๒ ศาลแพ่งจึงมีคำสั่งให้ส่งความเห็นและข้อโต้แย้งของโจทก์ทั้งสามตามทางการเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญไม่รับไว้พิจารณาวินิจฉัยกรณีที่ได้แย้งว่า พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคหนึ่ง



เนื่องด้วยบทบัญญัติดังกล่าวมิได้กระทบต่อบทบัญญัติที่ว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคหนึ่ง อีกทั้งกรณีที่ได้แย้งว่าพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๘ มาตรา ๕๙ และมาตรา ๖๒ นั้น ประชาชนที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว สามารถใช้สิทธินำคดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาของศาลยุติธรรมเพื่อบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตาม บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญได้ แม้ว่าบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจะกำหนดให้บรรดา ข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำตามหมวดนี้ไม่อยู่ในบังคับของกฎหมายว่าด้วยวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง และการดำเนินคดีใดๆ อันเนื่องมาจากข้อกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือการกระทำ ให้อยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรมก็ตาม คำโต้แย้งของโจทก์ทั้งสามในประเด็นดังกล่าวนี้ จึงไม่เป็นสาระ อันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาประเด็นโต้แย้งที่คงเหลือ ดังนี้ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ มิได้ขัดต่อหลักความเป็นธรรมตามกฎหมายหรือหลักนิติธรรม จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง ส่วนพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) และ (๕) นั้น แม้ว่าจะเป็นบทบัญญัติที่จำกัดเสรีภาพในการเดินทางและเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร แต่ก็เป็นไปตามเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔ ประกอบมาตรา ๒๙ เพราะเป็นไปเพื่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือสวัสดิภาพของประชาชน และเพื่อให้สามารถป้องกันและระงับภัยที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่ โดยมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ประกอบกับเป็นการจำกัดเสรีภาพเท่าที่จำเป็น และไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งเสรีภาพดังกล่าวแต่อย่างใด ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง และพระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๘ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) และ (๕) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๔

(๑๕) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๒๕ - ๒๗/๒๕๕๕

เรื่อง	พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๖ วรรคห้า ประกอบมาตรา ๒๐๗ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่
ผู้ร้อง	ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีรวม ๒ คำร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ และผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องพร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑)
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๗ วรรคหนึ่ง (๒) และมาตรา ๒๕๖ วรรคห้า พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๑)



คำร้องที่หนึ่ง นาย ร ยื่นฟ้องสำนักงาน ล เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และคณะกรรมการ ส เป็นผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ต่อศาลปกครองกลาง คำร้องที่สอง นาย ณ ยื่นฟ้องผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ และที่ ๒ ต่อศาลปกครองกลาง เพื่อขอให้ศาลปกครองกลางมีคำสั่งเพิกถอนมติของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ และระเบียบสำนักงาน ล ต่อมาผู้ฟ้องคดีทั้งสองคำร้องโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๑) ซึ่งบัญญัติให้ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการสรรหากรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๖ วรรคห้า ประกอบมาตรา ๒๐๗ วรรคหนึ่ง (๒) ศาลปกครองกลางจึงส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีทั้งสองคำร้อง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ และคำร้องที่สาม ผู้ตรวจการแผ่นดินเสนอเรื่องให้ศาสตราจารย์ อ ได้ร้องเรียนในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ พร้อมความเห็นให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๕ (๑) ซึ่งประเด็นตามคำร้องมีลักษณะเช่นเดียวกันกับคำร้องทั้งสองข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งให้รวมคำร้องทั้งสามพิจารณาและวินิจฉัยไปในคราวเดียวกัน โดยกำหนดประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๖ วรรคห้า ประกอบมาตรา ๒๐๗ วรรคหนึ่ง (๒) หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๖ วรรคห้า ซึ่งบัญญัติให้นำลักษณะต้องห้ามของประธานศาลรัฐธรรมนูญและตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๗ มาใช้บังคับกับกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติด้วยโดยอนุโลม มีเจตนารมณ์ที่จะป้องกันมิให้ผู้ดำรงตำแหน่งกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติกระทำการอันเป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ หรือขัดแย้งกับอำนาจหน้าที่ ของกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ รวมถึงเพื่อป้องกันมิให้เกิดความระแวงสงสัยในความเป็นอิสระและความเป็นกลาง การที่พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง กำหนดให้มีคณะกรรมการสรรหาเฉพาะเมื่อมีเหตุที่ต้องมีการเลือกและแต่งตั้งโดยวิธีการสรรหา เพื่อเสนอต่อวุฒิสภาพิจารณาลงมติคัดเลือกพร้อมกับรายชื่อผู้สมควรได้รับเลือกโดยวิธีการคัดเลือกกันเองของสมาคม สถาบัน หรือองค์กรต่างๆ ที่ขึ้นทะเบียนไว้อีกส่วนหนึ่งเท่านั้น โดยคณะกรรมการสรรหาสามารถใช้อำนาจหน้าที่ในการสรรหาเพื่อคัดเลือกกรรมการโดยตรงแต่อย่างใด เมื่อการดำเนินการสรรหาเสร็จสิ้นแล้ว ภารกิจของคณะกรรมการสรรหาในครั้งนั้น ก็สิ้นสุดลง และไม่ปรากฏว่ามีบทบัญญัติอื่นใดกำหนดให้กรรมการสรรหาทำหน้าที่ในทางบริหาร หรือเป็นที่ปรึกษาหรือเข้าไปก้าวก่ายแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ของของ กสทช. หรือสำนักงาน กสทช. ได้ การเป็นกรรมการสรรหาฯ ของประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตามพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๑) จึงไม่เข้าลักษณะเป็นการกระทำที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ และไม่อยู่ในความหมายของคำว่า กรรมการของหน่วยงานของรัฐอันจะเป็นลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๖ วรรคห้า ประกอบมาตรา ๒๐๗ วรรคหนึ่ง (๒) แต่อย่างไรก็ดี ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. ๒๕๕๓ มาตรา ๑๔ วรรคหนึ่ง (๑) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๖ วรรคห้า ประกอบมาตรา ๒๐๗ วรรคหนึ่ง (๒)



(๑๖) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๒๘ - ๒๙/๒๕๕๕

เรื่อง	ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง หรือไม่
ผู้ร้อง	ศาลอาญาส่งคำโต้แย้งของจำเลยรวม ๒ คำร้อง เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒

พนักงานอัยการยื่นฟ้องนาย ส เป็นจำเลยต่อศาลอาญา ในฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๘ มาตรา ๙๑ และมาตรา ๑๑๒ และพนักงานอัยการยื่นฟ้องนาย อ เป็นจำเลยต่อศาลอาญา ในฐานความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ มาตรา ๙๑ และมาตรา ๓๓ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รวม ๒ คดี ในระหว่างการพิจารณาคดี จำเลยในคดีแรกโต้แย้งว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง และมาตรา ๒๙ และจำเลยในคดีที่สองโต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕ ศาลอาญาจึงส่งคำโต้แย้งของจำเลยในคดีทั้งสองเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งให้รวมคำร้องทั้งสองพิจารณาและวินิจฉัยไปในคราวเดียวกัน โดยกำหนดประเด็นที่ต้องวินิจฉัยรวมกันว่าประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองให้ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และรับรองคุ้มครองสถานะของพระมหากษัตริย์ในฐานะที่ทรงเป็นประมุขของรัฐและเป็นสถาบันหลักของประเทศ การกำหนดบทลงโทษแก่ผู้กระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ จึงเป็นไปเพื่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชนตามหลักนิติธรรม จึงไม่ได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง รวมถึงบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวยังตรขึ้นโดยมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่ได้มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และไม่ได้กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของบุคคลตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง เพราะบุคคลทุกคนยังมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นได้ภายในขอบเขตของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย นอกจากนี้ การกำหนดอัตราโทษก็เป็นการกำหนดเท่าที่จำเป็นและเหมาะสมกับลักษณะของการกระทำความผิด เพราะความผิดฐานหมิ่นประมาท ดูหมิ่นหรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาทหรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ เป็นความผิดที่มีลักษณะของการกระทำร้ายแรงมากกว่าการดูหมิ่นหรือหมิ่นประมาทต่อบุคคลธรรมดาตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๖ ประกอบกับเพื่อพิทักษ์ปกป้องพระมหากษัตริย์ พระราชินี รัชทายาท หรือผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ มิให้ถูกล่วงละเมิดโดยการหมิ่นประมาท ดูหมิ่น หรือแสดงความอาฆาตมาดร้ายได้โดยง่าย จึงไม่มีการบัญญัติเหตุยกเว้นความผิดหรือยกเว้นโทษไว้ในทำนองเดียวกันกับประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๒๙ และมาตรา ๓๓๐ ซึ่งเป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งการจำกัดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕ วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๑๒ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง



(๑๗) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๓๐/๒๕๕๕ วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง	พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ (๗) และมาตรา ๒๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕ หรือไม่
ผู้ร้อง	ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของคู่ความเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕ พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ (๗)

นาย ธ ที่ ๑ และนาย ช ที่ ๒ ยื่นฟ้องคณะกรรมการภาพยนตร์และวีดิทัศน์แห่งชาติ ที่ ๑ และคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ที่ ๒ ต่อศาลปกครองกลาง โดยผู้ฟ้องคดีทั้งสอง ยื่นคำขออนุญาตนำภาพยนตร์เรื่อง “อินเซ็ค อิน เดอะ แบ็คยาร์ด” (Insects in the Backyard) ออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายในราชอาณาจักร ตามพระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ แต่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ มีคำสั่งไม่อนุญาต ผู้ฟ้องคดีทั้งสองขอให้ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณา วินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ (๗) และมาตรา ๒๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕ หรือไม่ ศาลปกครองกลางจึงส่ง คำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีทั้งสองมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติ ว่าด้วยอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทาง รัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล โดยมีได้รับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดโดยเฉพาะ จึงไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งได้ คงมีประเด็นต้องวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติ ภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ (๗) และมาตรา ๒๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง มาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติให้ภาพยนตร์ที่จะนำออกฉาย ให้เช่า แลกเปลี่ยน หรือจำหน่ายใน ราชอาณาจักรต้องผ่านการตรวจพิจารณาและได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์ และวีดิทัศน์ โดยมาตรา ๒๖ บัญญัติให้คณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์กำหนดว่า ภาพยนตร์ดังกล่าวจัดอยู่ในประเภทใดตามอนุมาตรา (๑) ถึง (๗) ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดใน กฎกระทรวง และมาตรา ๒๙ บัญญัติให้การพิจารณาอนุญาตภาพยนตร์ตามมาตรา ๒๕



ถ้าคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์เห็นว่าภาพยนตร์เรื่องใดมีเนื้อหาที่เป็นการบ่อนทำลาย ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรืออาจกระทบกระเทือนต่อความมั่นคงของรัฐและเกียรติภูมิของประเทศไทย ให้มีอำนาจสั่งให้ผู้ขออนุญาตแก้ไขหรือตัดทอนก่อนอนุญาต หรือไม่อนุญาตก็ได้ มาตรา ๒๖ (๗) และมาตรา ๒๙ ดังกล่าว เป็นบทบัญญัติที่กำหนดอำนาจและขอบเขตการใช้อำนาจของคณะกรรมการพิจารณาภาพยนตร์และวีดิทัศน์ ซึ่งมีผลให้คณะกรรมการฯ ต้องใช้อำนาจภายในขอบเขตที่กฎหมายบัญญัติอันเป็นการสอดคล้องกับหลักนิติธรรมแล้ว จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสอง และพระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา ๒๖ (๗) และมาตรา ๒๙ เป็นมาตรการทางกฎหมายที่ให้อำนาจหน่วยงานของรัฐในการพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาภาพยนตร์ก่อนที่จะนำออกสู่สาธารณะ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้สร้างภาพยนตร์ใช้เสรีภาพในการแสดงความเห็นตามอำเภอใจโดยไม่มีขอบเขตซึ่งอาจทำให้ส่งผลกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น หรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของรัฐ หรือมาตรฐานทางศีลธรรมอันดีของสังคมโดยรวมได้ พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ (๗) และมาตรา ๒๙ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง และมีได้จำกัดเสรีภาพเกินกว่ากรณีแห่งความจำเป็นแต่อย่างใด ทั้งนี้ได้กระทบกระเทือนสาระสำคัญของสิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕ ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติภาพยนตร์และวีดิทัศน์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ (๗) และมาตรา ๒๙ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ วรรคสองมาตรา ๒๙ และมาตรา ๔๕

(๑๘) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๓๑/๒๕๕๕ วันที่ ๒๔ ตุลาคม ๒๕๕๕

เรื่อง	พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ (๑) (๒) และ (๗) มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๘๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และมาตรา ๓๐ หรือไม่ และพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง หรือไม่
ผู้ร้อง	ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของคู่ความเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๔๓ พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ (๑) (๒) และ (๗) มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๗ มาตรา ๘๕ และมาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง



นาย พ ที่ ๑ กับพวกรวม ๖ คน ได้ยื่นฟ้องสภาคณาจารย์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ ๑ อธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ ๒ และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ ๓ ต่อศาลปกครองกลาง เกี่ยวกับการเลือกตั้งประธานสภาคณาจารย์ รองประธานสภาคณาจารย์ และเลขาธิการสภาคณาจารย์ ผู้ฟ้องคดีที่ ๒ ถึงที่ ๖ ขอให้ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ (๑) (๒) และ (๗) มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๘๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และมาตรา ๓๐ หรือไม่ พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๘ (๒) หรือไม่ พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๙ และมาตรา ๗๘ (๑) หรือไม่ พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง หรือไม่ พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๗ วรรคสาม ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๒ ถึงมาตรา ๑๕๑ หรือไม่ และพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘๖ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๗ หรือไม่ ศาลปกครองกลางจึงส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีมายังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วคงมีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยเพียง ๒ ประเด็น คือ ประเด็นที่ ๑ พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ (๑) (๒) และ (๗) มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๘๕ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และมาตรา ๓๐ หรือไม่ และประเด็นที่ ๒ พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๔ วรรคหนึ่งและวรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ประเด็นที่ ๑ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ ไม่ได้มีข้อความรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ จึงไม่ใช่บทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่บุคคลที่จะโต้แย้งหรือกล่าวอ้างว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรานี้ได้ ส่วนพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ (๑) (๒) และ (๗) มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๘๕ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยสถานภาพของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หลักประกันในการทำงานของพนักงานมหาวิทยาลัย อำนาจหน้าที่ของมหาวิทยาลัย รายได้ของมหาวิทยาลัย หลักประกันในทรัพย์สินที่ใช้ประโยชน์เกี่ยวกับการศึกษาของมหาวิทยาลัย และบทเฉพาะกาลรองรับการดำเนินการกรณีที่ตำแหน่งข้าราชการและลูกจ้างของส่วนราชการในมหาวิทยาลัยว่างลง จึงเป็นบทบัญญัติที่กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ทรัพย์สิน และรายได้ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อให้การบริหารจัดการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความเป็นอิสระ คล่องตัว สอดคล้องกับหลักการบริหารจัดการของหน่วยงานในกำกับของรัฐซึ่งไม่



เป็นส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ ตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติดังกล่าว โดยบทบัญญัติดังกล่าวใช้บังคับแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องตามที่กฎหมายกำหนดโดยเสมอกันและไม่มีลักษณะเป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๕ มาตรา ๑๒ มาตรา ๑๓ (๑) (๒) และ (๗) มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๗ มาตรา ๔๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และมาตรา ๓๐

ประเด็นที่ ๒ พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๔ ซึ่งเป็นบทเฉพาะกาล โดยวรรคหนึ่ง และวรรคสอง ได้บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีตามพระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๒ อยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ คงดำรงตำแหน่งต่อไปจนกว่าจะครบวาระ โดยกำหนดเงื่อนไขให้ผู้ดำรงตำแหน่งอธิการบดีต้องแสดงเจตนาเปลี่ยนสถานภาพจากข้าราชการเป็นพนักงานมหาวิทยาลัยภายในระยะเวลาที่กำหนด เป็นมาตรการที่มีความจำเป็นเพื่อให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีผู้บริหารสูงสุดเพื่อสามารถจัดการศึกษาอันเป็นการให้บริการสาธารณะต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง และมีความสอดคล้องกับแนวทางการบริหารจัดการมหาวิทยาลัยในฐานะที่เป็นหน่วยงานในกำกับของรัฐซึ่งไม่เป็นส่วนราชการและรัฐวิสาหกิจ และหากบุคคลดังกล่าวต้องพ้นจากตำแหน่งอธิการบดีเพราะไม่แสดงเจตนาเปลี่ยนสถานภาพเป็นพนักงานมหาวิทยาลัย ก็เป็นเพียงการพ้นจากตำแหน่งทางบริหารเท่านั้น มิได้กระทบต่อสถานภาพความเป็นข้าราชการของบุคคลดังกล่าว และมีได้ทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวไม่ได้รับความเสมอภาคในสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑ และมีได้เป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบอาชีพตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง แต่อย่างไรก็ตาม ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๔ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑ และมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง

(๑๙) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๓๒/๒๕๕๕ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง	พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๕๐ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๖๔ หรือไม่
ผู้ร้อง	ศาลจังหวัดพัทลุงคำโต้แย้งของจำเลยเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ มาตรา ๔๑ มาตรา ๖๔ และมาตรา ๒๑๑ พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๕๐ วรรคสอง



นิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรร ท โจทก์ ยื่นฟ้อง ว จำเลย ต่อศาลจังหวัดพญา ให้ชำระ
เงินค่าใช้จ่ายในการบำรุงรักษาและการจัดการสาธารณูปโภคและบริการสาธารณะตามระเบียบ
ข้อบังคับของโจทก์ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ จำเลย
โต้แย้งว่า พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๕๐
วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๖๔ ศาลจังหวัดพญา
ส่งคำโต้แย้งของจำเลยเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓
มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติที่บังคับให้ผู้ซื้อที่ดินจัดสรรทุกรายต้องเป็นสมาชิกนิติบุคคล
หมู่บ้านจัดสรรเมื่อจัดตั้งนิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรรตามมาตรา ๔๕ แล้ว แม้บทบัญญัตินี้ดังกล่าวจะเป็นการ
จำกัดเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน
องค์การพัฒนาเอกชน หรือหมู่คณะอื่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๔ วรรคหนึ่ง ก็ตาม
แต่เป็นการจำกัดเสรีภาพเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๔ วรรคสาม
บัญญัติให้กระทำได้ และเป็นการจำกัดเสรีภาพเท่าที่จำเป็น ไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญ
แห่งเสรีภาพในการรวมกันของบุคคล มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณี
หนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ส่วนการที่พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวไม่มีบทบัญญัติ
เกี่ยวกับการลาออกจากสมาชิก ก็เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของสมาชิกในการใช้สาธารณูปโภคร่วมกัน
และการที่จะพ้นจากความรับผิดชอบได้ก็ต่อเมื่อผู้ซื้อที่ดินจัดสรรได้โอนกรรมสิทธิ์ในที่ดินจัดสรร
ให้แก่บุคคลอื่นแล้ว อีกทั้งบทบัญญัตินี้ดังกล่าวมิใช่บทบัญญัติที่จำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน
ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการจัดสรร
ที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๔๗ วรรคหนึ่ง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ มาตรา ๔๑
และมาตรา ๖๔

ส่วนประเด็นที่ว่า พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐ วรรคสอง
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๖๔ หรือไม่ เห็นว่า พระราชบัญญัติ
การจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐ วรรคสอง เป็นการจำกัดสิทธิในทรัพย์สินเป็นการชั่วคราว
เพื่อให้ผู้ที่ค้างชำระเงินค่าบำรุงรักษาและการจัดการสาธารณูปโภคดำเนินการให้ถูกต้องและไม่เป็นการ
เอาเปรียบสมาชิกคนอื่นๆ จึงเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคลในทรัพย์สินตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๑
วรรคหนึ่ง บัญญัติให้กระทำได้ และเป็นการจำกัดสิทธิเท่าที่จำเป็นไม่กระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่ง
สิทธิของบุคคลในทรัพย์สิน มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่
บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง เมื่อจำเลยชำระเงินค่าบำรุงรักษาและการจัดการสาธารณูปโภคให้แก่
นิติบุคคลหมู่บ้านจัดสรรครบถ้วนแล้วก็สามารถดำเนินการจดทะเบียนสิทธิและนิติกรรมในที่ดินจัดสรร



ดังกล่าวได้ อีกทั้ง บทบัญญัติดังกล่าวมิใช่บทบัญญัติที่จำกัดเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน องค์การพัฒนาเอกชนหรือหมู่คณะอื่น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๔ ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติการจัดสรรที่ดิน พ.ศ. ๒๕๔๓ มาตรา ๕๐ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๙ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๖๔

(๒๐) ย่อคำวินิจฉัยที่ ๓๓/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๕

เรื่อง พระราชบัญญัติปฎิ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ขัดหรือแย้ง
ต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๘๔ (๑) หรือไม่
ผู้ร้อง ศาลจังหวัดชุมพรส่งคำโต้แย้งของจำเลยเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณา
วินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๘๔ (๑)
พระราชบัญญัติปฎิ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๖๗ วรรคสอง

พนักงานอัยการจังหวัดชุมพร ยื่นฟ้องนาย ศ จำเลย ความผิดฐานขายปฎิเคมีซึ่งเป็น
ปฎิเคมีผิดมาตรฐาน อันเป็นความผิดตามพระราชบัญญัติปฎิ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๓ มาตรา ๓๐ (๒)
มาตรา ๓๓ มาตรา ๖๗ และมาตรา ๗๒/๖ จำเลยให้การปฏิเสธและโต้แย้งว่า พระราชบัญญัติปฎิ
พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า ถ้าผู้กระทำการตามวรรคหนึ่งกระทำให้โดยไม่รู้ว่าเป็น
ปฎิเคมีผิดมาตรฐาน ปฎิที่รัฐมนตรีสั่งเพิกถอนทะเบียนหรือปฎิเคมีที่มีสารเป็นพิษเกินกว่าที่รัฐมนตรี
ประกาศกำหนดต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สี่พันบาทถึงสี่หมื่นบาทขัดต่อหลักที่ให้บุคคลจะต้องรับผิดชอบ
ในทางอาญาก็ต่อเมื่อได้กระทำให้โดยเจตนา และเป็นบทบัญญัติที่จำกัดเสรีภาพของบุคคลในการ
ประกอบอาชีพ ไม่เป็นไปตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญกำหนด อันเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓
 อีกทั้งเป็นบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจและในขณะที่ยกกฎหมายก็ไม่มี
ความจำเป็นเพื่อประโยชน์ในการรักษาความมั่นคงของรัฐรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม หรือการจัดให้มี
สาธารณูปโภค ซึ่งขัดต่อแนวนโยบายด้านเศรษฐกิจของรัฐ ตามรัฐธรรมนูญมาตรา ๘๔ (๑) ศาลจังหวัด
ชุมพรจึงส่งคำโต้แย้งของจำเลยเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๑

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติปฎิ พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๖๗
วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยโทษของการฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมาย ซึ่งเป็นมาตรการที่
กำหนดขึ้นเพื่อให้ผู้ประกอบการอาชีพค้าขายปฎิต้องใช้ความระมัดระวังตามมาตรฐานที่ผู้ประกอบการอาชีพ
ดังกล่าวจะพึงมีด้วยการตรวจสอบปฎิเสียก่อนที่จะขายให้กับเกษตรกร เพื่อให้การควบคุมการขาย
หรือนำเข้าปฎิเคมีบรรลุผลตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แม้จะเป็นการจำกัดเสรีภาพในการประกอบ
กิจการหรือประกอบอาชีพของบุคคลตามที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง อยู่บ้างก็ตาม
แต่เป็นการจำกัดเสรีภาพโดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๓
วรรคสอง บัญญัติให้กระทำได้ กล่าวคือ เป็นการจำกัดเสรีภาพเพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองผู้บริโภค



ซึ่งเป็นเกษตรกร เพื่อจัดระเบียบการประกอบอาชีพของผู้ประกอบอาชีพค้าขายปุ๋ยและเพื่อรักษาไว้ซึ่งความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ รวมทั้งเป็นบทบัญญัติที่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐธรรมนูญมาตรา ๒๙ บัญญัติไว้ โดยเป็นการจำกัดเสรีภาพเพียงเท่าที่จำเป็น และมีได้มีเนื้อหากระทบกระเทือนสาระสำคัญแห่งเสรีภาพในการประกอบกิจการหรือประกอบอาชีพของบุคคล เนื่องจากมิได้ห้ามผู้ประกอบอาชีพค้าขายปุ๋ยมิให้ประกอบอาชีพโดยเด็ดขาด แต่ให้ประกอบอาชีพด้วยความระมัดระวังไม่นำปุ๋ยที่ไม่ได้มาตรฐานมาจำหน่ายให้แก่เกษตรกร ทั้งเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไปไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๔ (๑)

ส่วนประเด็นที่ว่า พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๔ (๑) หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๔ (๑) เป็นบทบัญญัติว่าด้วยแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐด้านเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นเจตจำนงให้รัฐบาลดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินให้สอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานดังกล่าวภายใต้การควบคุมตรวจสอบของรัฐสภา และเป็นแนวทางดำเนินการเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยให้รัฐยกเลิกหรือละเว้นการตรากฎหมายและกฎเกณฑ์ที่ควบคุมธุรกิจซึ่งมีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจ และสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรม มิใช่เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชนโดยตรง ส่วนพระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๖๗ วรรคสอง เป็นบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองผู้บริโภคซึ่งประกอบอาชีพเกษตรกรรมมิให้ถูกเอาเปรียบโดยไม่เป็นธรรม อันเป็นความจำเป็นที่รัฐต้องควบคุมธุรกิจการค้าปุ๋ยที่สอดคล้องกับความจำเป็นทางเศรษฐกิจอย่างยิ่ง อีกทั้งบทบัญญัติดังกล่าวมิได้เป็นอุปสรรคหรือขัดขวางต่อการดำเนินการตามนโยบายด้านเศรษฐกิจของรัฐที่มุ่งสนับสนุนระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและเป็นธรรมโดยอาศัยกลไกตลาด และสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจอย่างยั่งยืน ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติปุ๋ย พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๖๗ วรรคสอง ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๘๔ (๑)



ส่วนที่ ๓

การมีส่วนร่วมในพระราชพิธี รัฐพิธี
และกิจกรรมสำคัญของประเทศ







๑. การมีส่วนร่วมในพระราชพิธี รัฐพิธีและกิจกรรมสำคัญของประเทศ

งานพระราชพิธีและงานพิธีต่างๆ ถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญอย่างยิ่งที่แสดงถึงความเป็นราชอาณาจักรไทยอันสืบเนื่องยาวนานมากกว่าเจ็ดร้อยปี หลักฐานสำคัญปรากฏมาแต่สมัยเมื่อสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๑ (พระเจ้าอู่ทอง) ทรงสถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานี ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้กำหนดไว้ในกฎหมายตราว่าเดือนใดมีพระราชพิธีใด เพื่อเป็นแบบแผนให้สืบทอดปฏิบัติมาจวบจนปัจจุบัน

พระราชพิธีในรัชกาลปัจจุบันซึ่งเป็นพระราชพิธีประจำ เฉพาะที่เป็นหมายกำหนดการของสำนักพระราชวังเปิดโอกาสให้ข้าราชการทุกฝ่ายได้เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญล้วนสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและได้แสดงกตเวทิตาธรรมโดยการเข้าร่วมงานพระราชพิธี รัฐพิธีต่างๆ ตลอดปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๕ สามารถจำแนกออกเป็น ๔ ประเภท ดังนี้

๑.๑ พระราชพิธีเกี่ยวกับพระบรมพุทธศาสนา

(๑) พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน

- วันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๔ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ในงานพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดบวรนิเวศวิหาร

- วันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในงานพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม

- วันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในงานพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายผ้าพระกฐิน ณ วัดเทพศิรินทราวาสราชวรวิหาร

(๒) พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลมาฆบูชา

- วันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๕๕ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ ในพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวันมาฆบูชา ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม

(๓) พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวิสาขบูชา

- วันที่ ๔ มิถุนายน ๒๕๕๕ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ ในพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวันวิสาขบูชา ณ วัดพระศรีรัตนศาสดาราม



(๔) พระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศล เนื่องในวันอาสาฬหบูชาและเทศกาลเข้าพรรษา

- วันที่ ๒ - ๓ สิงหาคม ๒๕๕๕ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมในงานพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลเนื่องในวันอาสาฬหบูชาและเทศกาลเข้าพรรษา

๑.๒ พระราชพิธีและรัฐพิธีที่ทรงบำเพ็ญเพื่อเป็นการเทิดทูนพระเกียรติสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้าที่ทรงมีพระคุณแก่บ้านเมืองในกาลก่อน

(๑) พระราชพิธีและรัฐพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลอภิเษกสมรสคล้ายวันสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

- วันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมวางพวงมาลาพิธีถวายราชสักการะ ณ พระบรมราชานุสาวรีย์พระบรมรูปทรงม้า ณ ลานพระราชวังดุสิต

- วันที่ ๒๓ ตุลาคม ๒๕๕๔ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ พระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ในพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลทักษิณานุปทานถวายพระบรมอัฐิพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง

(๒) รัฐพิธีถวายบังคมพระบรมราชานุสรณ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในอภิเษกสมรสคล้ายวันสวรรคต

- วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๔ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมวางพวงมาลาพิธีถวายบังคมพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระบรมราชานุสรณ์ สวนลุมพินี

(๓) รัฐพิธีถวายบังคมพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเนื่องในวันคล้ายวันพระราชทานรัฐธรรมนูญ

- วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๔ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมวางพานประดับพุ่มดอกไม้ถวายราชสักการะพระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว หน้าอาคารรัฐสภา เนื่องในวันคล้ายวันพระราชทานรัฐธรรมนูญ

- วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๕๕๔ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ในพระราชพิธีฉลองวันพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

(๔) รัฐพิธีถวายราชสักการะสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

- วันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๕๔ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมวางพานพุ่มดอกไม้ถวายราชสักการะ วันสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ วังเวียนใหญ่



(๕) รัฐพิธีวันที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า

- วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๕ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ วางพานพุ่มดอกไม้ เนื่องในวัน
วันที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ ลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์

(๖) พระราชพิธีและรัฐพิธีวันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
และวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์

- วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๕๕ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ วางพานพุ่มดอกไม้
เนื่องในวันพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชและวันที่ระลึกมหาจักรีบรมราชวงศ์
ณ ปฐมบรมราชานุสรณ์ สะพานพระพุทธยอดฟ้า

(๗) รัฐพิธีวันที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

- วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๕ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมวางพวงมาลา
เนื่องในวันระลึกพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ หน้าอาคารรัฐสภา

(๘) รัฐพิธีวันที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร

- วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๕ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมวางพวงมาลา เนื่องใน
วันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล ณ วัดสุทัศน์เทพวราราม

(๙) รัฐพิธีวันรพี

- วันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๕ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมวางพวงมาลา
ในงานวันรพี ซึ่งเป็นวันคล้ายวันสิ้นพระชนม์ของพระบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวง
ราชบุรีดิเรกฤทธิ์ องค์บิดาแห่งกฎหมายไทย ณ พระบรมนุสาวรีย์ หน้าอาคารศาลยุติธรรม

๑.๓ พระราชพิธีที่ทรงบำเพ็ญเพื่อความไพบูลย์ และความเป็นสิริมงคลแก่บ้านเมือง

(๑) การร่วมเฉลิมพระเกียรติในโอกาสงานพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา

- วันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ
และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ในพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
ในพระบรมมหาราชวัง

- วันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๕๔ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และ
ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร
ในพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ณ พระที่นั่งอมรินทรวินิจฉัย
พระบรมมหาราชวัง ในการพระราชทานภัตตาหารพระภิกษุ มีการถวายพระธรรมเทศนามงคลวิเศษกถา

(๒) พระราชพิธีฉัตรมงคล

- วันที่ ๔ - ๕ พฤษภาคม ๒๕๕๕ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมพระราชกุศลทักษิณานุปทานและพระราชพิธีฉัตรมงคล ณ พระที่นั่ง
อมรินทรวินิจฉัย ในพระบรมมหาราชวัง



๑.๔ การถวายพระพรชัยมงคลในโอกาสต่างๆ

(๑) การลงนามถวายพระพรเนื่องในวันขึ้นปีใหม่

- วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๕ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ลงนามถวายพระพร ณ พระบรมมหาราชวัง

(๒) ถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

- วันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๕๕ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมเข้าเฝ้า ฯ ถวายพระพรชัยมงคล และทูลเกล้าฯ ถวายพานดอกไม้มัสต เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ อาคารชัยพัฒนา สวนจิตรลดา

(๓) ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร

- วันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพานพุ่ม ถวายราชสักการะ พระบรมฉายาลักษณ์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ สยามมกุฎราชกุมาร เนื่องในโอกาสสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ณ ลานอเนกประสงค์ ชั้น ๒ อาคารรัฐประศาสนภักดี ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ฯ

- วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมลงนามถวายพระพร สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช ฯ ณ พระบรมมหาราชวัง

- วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมในพิธีถวายเครื่องราชสักการะ จุดเทียนชัยถวายพระพร ณ มณฑลพิธีท้องสนามหลวง

(๔) วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ

- วันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๕๕ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมการบันทึกเทปโทรทัศน์ถวายพระพรชัยมงคล วันเฉลิมพระชนมพรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ ณ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง ๕

- วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพานพุ่ม ถวายราชสักการะพระบรมฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ ณ ลานอเนกประสงค์ ชั้น ๒ อาคารรัฐประศาสนภักดี ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ฯ

- วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมลงนามถวายพระพรชัยมงคล วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ณ พระบรมมหาราชวัง

- วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมวางพานพุ่มถวายพระพรชัยมงคล วันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ณ บริเวณมณฑลพิธีท้องสนามหลวง



๒. โครงการและกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ

๒.๑ โครงการและกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ (โครงการต่อเนื่อง)

ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ด้วยความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ และเพื่อเป็นการแสดงความจงรักภักดีและกตเวทิตาธรรม ได้พร้อมใจกันจัดโครงการและกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ จำนวน ๕ โครงการ และดำเนินการแล้วเสร็จจำนวน ๓ โครงการ และเป็นโครงการที่อยู่ในระหว่างดำเนินการ จำนวน ๒ โครงการ คือ

(๑) โครงการสร้างพระพุทธรูปเมตตาประชาไทยไตรโลกนาถคันธารราฐอนุสรณ์ ณ วัดทิพย์สุคนธาราม ตำบลดอนแสลบ อำเภอยะหา จังหวัดกาญจนบุรี ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่เดือน กรกฎาคม ๒๕๕๔ เป็นต้นไป จนกว่าโครงการจะแล้วเสร็จในเดือน ธันวาคม ๒๕๕๗

(๒) โครงการปรับปรุงและสร้างห้องสมุดสำหรับการศึกษาของนักเรียนและชุมชน และห้องเรียนคอมพิวเตอร์ ให้กับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเรดาร์ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี และโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสหราชอาณาจักรกรุงเทพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ระยะเวลาดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ ถึงวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๕

๒.๒ โครงการและกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕

เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ ๘๐ พรรษา ในวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ นับเป็นโอกาสที่ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญจะได้น้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณและแสดงความจงรักภักดีแด่พระองค์ ที่ทรงมีพระราชจริยวัตรอันเปี่ยมล้นด้วยพระเมตตาอาทรแก่ทวยราษฎร์เป็นอเนกอนันต์ คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญพร้อมข้าราชการและลูกจ้างของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ตลอดจนผู้ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนงานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้พร้อมใจกันจัดให้มีโครงการและกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ เพื่อถวายเป็นความจงรักภักดีและน้อมเกล้าน้อมกระหม่อมถวายเป็นพระราชกุศลเนื่องในวโรกาสดังกล่าว จำนวน ๓ โครงการดังนี้

(๑) โครงการเลี้ยงอาหารผู้ป่วยทหารผ่านศึก โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๕

(๒) โครงการเลี้ยงอาหารเด็กพิการและทุพพลภาพ สถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด (บ้านนนทภูมิ) เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๕

(๓) โครงการเลี้ยงอาหารเด็กตาบอดผู้พิการซ้ำซ้อน โรงเรียนบ้านเด็กกรามอินทรา เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕



๒.๓ โครงการและกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เนื่องในวโรกาสที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงเจริญพระชนมพรรษา ๕ รอบ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ศาลรัฐธรรมนูญ ได้มุ่งมั่นที่จะสนองพระราชปณิธานของพระองค์ในการดำเนินงานเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อมหาชน ศาลรัฐธรรมนูญ โดยคณะกรรมการดำเนินการโครงการและกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติ จึงมีมติให้จัดโครงการปาฐกถาพิเศษ เรื่อง “ทศพิธราชธรรม : ธรรมะสำหรับผู้นำองค์กร” ในวันที่ ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ณ โรงแรมเซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์ แจ้งวัฒนะ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ มีจิตสำนึกในการปฏิบัติราชการ เป็นแนวทางในการครองตน ครองคน ครองงาน โดยได้รับเกียรติจาก ฯพณฯ นายอรรถนิติ ดิษฐอำนาจ องคมนตรี เป็นผู้กล่าวปาฐกถาพิเศษ ในหัวข้อ “ทศพิธราชธรรม : ธรรมะสำหรับผู้นำองค์กร” พร้อมทั้งบรรยายถึงพระราชกรณียกิจที่สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้ทรงบำเพ็ญเป็นอเนกประการเพื่อประโยชน์สุขของมหาชนชาวไทย อันเป็นการน้อมรำลึกในพระมหากรุณาธิคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส (นิธิบุญยากร) ผู้ช่วยอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย บรรยายธรรม เรื่อง “ธรรมะสำหรับผู้นำองค์กร” และ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา บรรยายพิเศษ เรื่อง “ทศพิธราชธรรม : ตามรอยเบื้องพระยุคลบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” โดยมีผู้เข้าร่วมฟังการปาฐกถาพิเศษจากองค์กรต่างๆ ทั้งฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายตุลาการ องค์กรตามรัฐธรรมนูญ นักวิชาการ ข้าราชการ สื่อมวลชน ประมาณ ๕๐๐ คน

พระราชพิธี รัฐพิธี และกิจกรรมสำคัญของประเทศ



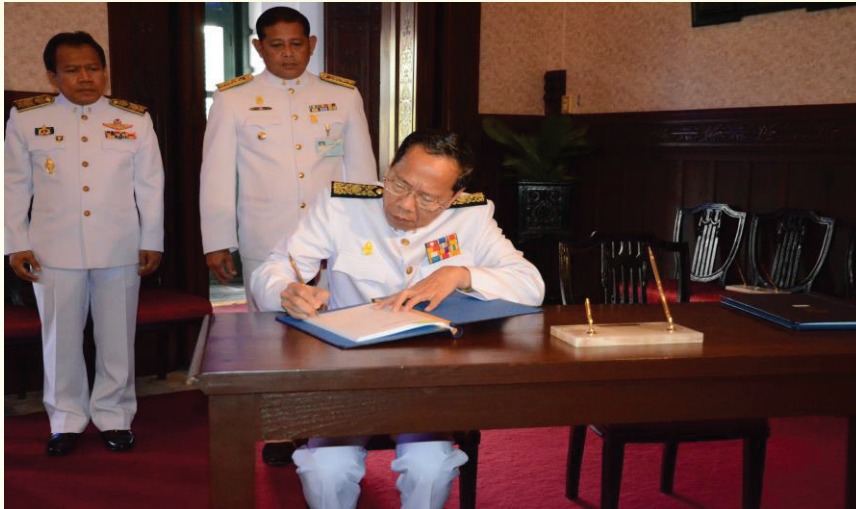
วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๕ ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมรัฐพิธีวางพุ่มดอกไม้ เนื่องในวันที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหาเจษฎาราชเจ้า ณ ลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์



วันที่ ๓๐ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมรัฐพิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะ เนื่องในวันคล้ายวันสวรรคตพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ อาคารรัฐสภา



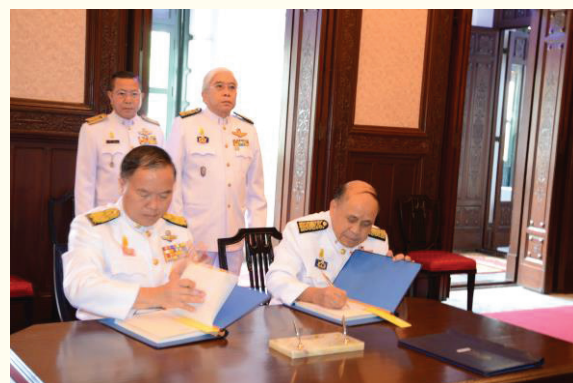
วันที่ ๙ มิถุนายน ๒๕๕๕ ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมรัฐพิธีวางพวงมาลาถวายราชสักการะเนื่องในวันที่ระลึกพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร ณ พระบรมราชานุสาวรีย์ ลานพระวิหารหลวง วัดสุทัศน์เทพวราราม



วันที่ ๒๘ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ข้าราชการ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ร่วมลงนามถวายพระพรชัยมงคลสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ
สยามมกุฎราชกุมาร เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพ ณ พระบรมมหาราชวัง



วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๕ ข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมพิธีวางพานพุ่มถวายสักการะพระบรมฉายาลักษณ์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ ณ ลานอนกประสงค์ ชั้น ๒ อาคารรัฐประศาสนภักดี ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ฯ



วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และข้าราชการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมลงนามถวายพระพรชัยมงคลวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ณ พระบรมมหาราชวัง



วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๕๕ นายสนธิ จรอนันต์ ที่ปรึกษาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ เข้าร่วมรัฐพิธีวางพานพุ่มถวายพระพรชัยมงคลวันเฉลิมพระชนมพรรษา สมเด็จพระนางเจ้า ฯ พระบรมราชินีนาถ ณ บริเวณมณฑลพิธีท้องสนามหลวง



โครงการและกิจกรรมเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๗ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๔ (โครงการต่อเนื่อง)

(๑) โครงการปรับปรุงห้องสมุดสำหรับการศึกษานักเรียนและชุมชน และห้องเรียนคอมพิวเตอร์ให้กับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนบ้านเรตาร์ อำเภอดงพิกุล จังหวัดกาญจนบุรี





(๒) โครงการสร้างห้องสมุดสำหรับการศึกษาของนักเรียนและชุมชน และห้องเรียนคอมพิวเตอร์ให้กับโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสหธนาคารกรุงเทพ อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี





โครงการเลี้ยงอาหารผู้ป่วยทหารผ่านศึก โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า เมื่อวันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๕



โครงการเลี้ยงอาหารเด็กพิการและทุพพลภาพ สถานสงเคราะห์เด็กพิการและทุพพลภาพปากเกร็ด (บ้านนนทภูมิ)
เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๕





โครงการเลี้ยงอาหารเด็กตามอดผู้พิการเข้าชั้น โรงเรียนบ้านเด็กกรมอินทรา เมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๕



การเสริมสร้างการเรียนรู้และประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญ



การจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดิน ในงาน “ผู้ตรวจการแผ่นดินสัญจรพบประชาชนในส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น” ณ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๕



การจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับศาลรัฐธรรมนูญร่วมกับผู้ตรวจการแผ่นดิน ในงาน “ผู้ตรวจการแผ่นดินร่วมกับจังหวัดเคลื่อนที่และสถานีประชาชนสัญจรจังหวัดกาญจนบุรี” ณ โรงเรียนห้วยกระเจาพิทยาคม จังหวัดกาญจนบุรี เมื่อวันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๕



การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ศาลรัฐธรรมนูญ



วันที่ ๑๖ มกราคม ๒๕๕๕ คณะอาจารย์ และนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ



วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๕๕ บัณฑิตศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ



วันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ คณะอาจารย์และนักศึกษา วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยนเรศวร เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ



วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ สำนักงานศาลยุติธรรม นำคณะผู้เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตร “การพัฒนานิติกระบวนวิธี” (พ.ต.ก.) รุ่นที่ ๑ และเจ้าหน้าที่ เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ



วันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๕ คณะอาจารย์และนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ



วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๕ ชมรมเสรีชนคนประชาธิปไตย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ



วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๕ คณะผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ศาลราชอาณาจักรภูฏาน
เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ



วันที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๕ คณะ
ผู้เข้าอบรมหลักสูตรการพัฒนาการเมือง
และการเลือกตั้งระดับสูง รุ่นที่ ๓ ศึกษาดูงาน
ศาลรัฐธรรมนูญ



วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๕ คณะอาจารย์
และนักศึกษา คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม
เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ

วันที่ ๒๘ สิงหาคม ๒๕๕๕
สำนักวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
เข้าศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ





การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับองค์กรต่างประเทศ



วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๕ H.E. Mr. Lim Jae-hong เอกอัครราชทูตวิสามัญผู้มิอำนาจเต็ม
แห่งสาธารณรัฐเกาหลีประจำประเทศไทย เข้าเยี่ยมคารวะประธานศาลรัฐธรรมนูญ



วันที่ ๑๕ - ๑๘ กันยายน ๒๕๕๕ การรับรองการเยือนของ H.E. Mr. Evgeni Tanchev
ประธานศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐบัลแกเรียและคณะ



วันที่ ๒๐ มกราคม ๒๕๕๕ การบรรยาย เรื่อง การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในงานด้านการต่างประเทศแก่บุคลากรของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดย นายบวรसान บุนนาค อธิบดีกรมพิธีการทูต



วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๕ การบรรยาย เรื่อง เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น โดย Mr. Jay D. Wesler ศาสตราจารย์ทางด้านกฎหมายจากมหาวิทยาลัยบอสตัน สหรัฐอเมริกา



วันที่ ๑๙ เมษายน ๒๕๕๕ การบรรยายพิเศษ เรื่อง ศาลยุติธรรมสหรัฐอเมริกากับการแก้ไข
ปัญหาทางการเมือง โดย Judge Frank Montalvo ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำเขตตะวันตก
ของมลรัฐเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกา



วันที่ ๒๔-๒๗ มิถุนายน ๒๕๕๕ นายเฉลิมพล เอกอุรุ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ และคณะ
เข้าเยี่ยมคารวะประธานศาลรัฐธรรมนูญ สาธารณรัฐบัลแกเรียและศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญ
สาธารณรัฐบัลแกเรีย ณ กรุงโซเฟีย สาธารณรัฐบัลแกเรีย



การเสริมสร้างความร่วมมือกับองค์กรต่างประเทศ



การเข้าร่วมประชุมนานาชาติ เรื่อง “ความเคลื่อนไหวของสิทธิและเสรีภาพในศตวรรษที่ ๒๑ และบทบาทของศาลรัฐธรรมนูญ” ในโอกาสครบรอบ ๕๐ ปี ของการก่อตั้งศาลรัฐธรรมนูญตุรกี ณ กรุงอังการา สาธารณรัฐตุรกี เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๕ – ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๕



การเข้าเยี่ยมคารวะและการศึกษาดูงานศาลสูงสุดพิเศษแห่งสาธารณรัฐเฮลเลนิก ณ กรุงเอเธนส์ สาธารณรัฐเฮลเลนิก (กรีซ) เมื่อวันที่ ๒๑ เมษายน ๒๕๕๕ – ๔ พฤษภาคม ๒๕๕๕



ประธานศาลรัฐธรรมนูญเข้าร่วมประชุมใหญ่สมัชชาศาลรัฐธรรมนูญและสถาบันเทียบเท่าแห่งเอเชีย (AACC) ครั้งที่ ๑ ระหว่างวันที่ ๒๐ - ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๕ ณ สาธารณรัฐเกาหลี



การเข้าร่วมประชุมนานาชาติ ในหัวข้อ “ธรรมเนียมปฏิบัติและมุมมองในการควบคุมความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย” เนื่องในโอกาสครบรอบ ๒๐ ปี ของการก่อตั้งศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐโรมาเนีย และการศึกษาดูงานศาลรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐบัลแกเรีย ระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๘ มิถุนายน ๒๕๕๕





ส่วนที่ ๔

รายงานของผู้สอบบัญชี
และงบการเงิน







**รายงานของผู้สอบบัญชีและรายงานการเงิน
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ ๓๐ กันยายน ๒๕๕๕ และ ๒๕๕๔**



รายงานของผู้สอบบัญชี

เสนอ ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ตรวจสอบงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2555 และ 2554 งบรายได้และค่าใช้จ่าย และงบกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของแต่ละปีของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งผู้บริหารของสำนักงานฯ เป็นผู้รับผิดชอบต่อความถูกต้องและครบถ้วนของข้อมูลในรายงานการเงินเหล่านี้ ส่วนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่อรายงานการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินได้ปฏิบัติงานตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป ซึ่งกำหนดให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินต้องวางแผนและปฏิบัติงานเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลว่ารายงานการเงินแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่ การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการทดสอบหลักฐานประกอบรายการทั้งที่เป็นจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในรายงานการเงิน การประเมินความเหมาะสมของหลักการบัญชีที่สำนักงานฯ ใช้ และประมาณการเกี่ยวกับรายการทางการเงินที่เป็นสาระสำคัญ ซึ่งผู้บริหารของสำนักงานฯ เป็นผู้จัดทำขึ้น ตลอดจนการประเมินถึงความเหมาะสมของการแสดงรายการที่นำเสนอในรายงานการเงินโดยรวม สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเชื่อว่าการตรวจสอบดังกล่าวให้ข้อสรุปที่เป็นเกณฑ์อย่างเหมาะสมในการแสดงความเห็นของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเห็นว่า รายงานการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 30 กันยายน 2555 และ 2554 ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของแต่ละปีของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามหลักการบัญชีที่กระทรวงการคลังกำหนด

2๑. ๓๖

(นางนันทกา ดันสกุล)

ผู้อำนวยการสำนักตรวจสอบการเงินที่ 19

๓๖ ๓๖

(นางศรีสมร ทองดี)

ผู้อำนวยการกลุ่ม

สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน
Office of the Auditor General
วันที่ 9 ตุลาคม 2556



สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
 งบแสดงฐานะการเงิน
 ณ วันที่ 30 กันยายน 2555 และ 2554

หน่วย : บาท

	หมายเหตุ	2555	2554
สินทรัพย์			
สินทรัพย์หมุนเวียน			
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	3	237,828,541.02	286,556,240.32
ลูกหนี้ระยะสั้น		4,179,258.39	1,770,865.00
วัสดุคงเหลือ		600,493.68	408,727.41
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	4	1,118,180.19	1,784,070.88
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน		<u>243,726,473.28</u>	<u>290,519,903.61</u>
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน			
ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ (สุทธิ)	5	98,473,349.49	84,422,567.25
สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (สุทธิ)	6	890,102.89	1,566,667.89
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		<u>99,363,452.38</u>	<u>85,989,235.14</u>
รวมสินทรัพย์		<u><u>343,089,925.66</u></u>	<u><u>376,509,138.75</u></u>
หนี้สิน			
หนี้สินหมุนเวียน			
เจ้าหนี้	7	10,952,098.46	5,102,780.53
ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	8	2,545,682.76	23,860,695.63
รายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง	18	5,650.00	22,488.00
หนี้สินหมุนเวียนอื่น	9	67,346.58	582,401.25
รวมหนี้สินหมุนเวียน		<u>13,570,777.80</u>	<u>29,568,365.41</u>
รวมหนี้สิน		<u>13,570,777.80</u>	<u>29,568,365.41</u>
สินทรัพย์สุทธิ		<u><u>329,519,147.86</u></u>	<u><u>346,940,773.34</u></u>
สินทรัพย์สุทธิ			
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม	10	329,519,147.86	346,940,773.34
รวมสินทรัพย์สุทธิ		<u><u>329,519,147.86</u></u>	<u><u>346,940,773.34</u></u>

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้

(นายมนต์นิพัทธ์ โพธิ์เดชธำรง)

ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

(นายเชาวนະ ไตรมาศ)

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ



สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบรายได้และค่าใช้จ่าย
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2555 และ 2554

หน่วย : บาท

	หมายเหตุ	2555	2554
รายได้จากการดำเนินงาน			
รายได้จากรัฐบาล			
รายได้จากงบประมาณ	11	175,272,232.52	215,546,433.41
รวมรายได้จากการดำเนินงาน		175,272,232.52	215,546,433.41
ค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน			
ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	12	107,338,770.23	89,241,707.68
ค่าบำเหน็จบำนาญ		1,389,712.08	1,177,796.28
ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ	13	34,469,369.68	33,746,742.45
ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม		12,417,875.60	15,298,906.43
ค่าใช้จ่ายในการเดินทาง		2,084,509.24	4,764,925.58
ค่าสาธารณูปโภค	14	13,734,267.70	12,431,373.27
ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	15	18,935,074.50	15,166,626.45
รวมค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน		190,369,579.03	171,828,078.14
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายจากการดำเนินงาน		(15,097,346.51)	43,718,355.27
ค่าใช้จ่ายที่ไม่เกิดจากการดำเนินงาน			
ขาดทุนสุทธิจากการจำหน่ายสินทรัพย์		(98.00)	(4.00)
บริจาคสินทรัพย์ให้หน่วยงานภายนอก	16	(1,426,523.40)	-
รวมค่าใช้จ่ายที่ไม่เกิดจากการดำเนินงาน		(1,426,621.40)	(4.00)
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ		(16,523,967.91)	43,718,351.27

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้



สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
งบกระแสเงินสด
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2555 และ 2554

	2555	หน่วย : บาท 2554
กระแสเงินสดจากกิจกรรมดำเนินงาน		
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	(16,523,967.91)	43,718,351.27
ปรับ กระทบยอดเป็นกระแสเงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน		
ค่าเสื่อมราคาครุภัณฑ์	18,180,399.50	14,456,603.45
ค่าตัดจำหน่าย	754,675.00	710,023.00
ขาดทุนจากการจำหน่ายสินทรัพย์	98.00	4.00
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในลูกหนี้เงินยืมโดยตรงราชการ	(2,408,393.39)	(28,255.60)
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในวัสดุสำนักงานคงเหลือ	(191,766.27)	81,172.60
ลดลง (เพิ่มขึ้น) ในสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	665,890.69	(225,051.45)
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในเจ้าหนี้	5,849,317.93	(5,590,140.97)
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	(21,315,012.87)	9,283,694.61
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในหนี้สินหมุนเวียนอื่น	(515,054.67)	38,438.39
เพิ่มขึ้น (ลดลง) ในการปรับปรุงรายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายสะสม	(897,657.57)	(10,130.00)
เงินสดสุทธิจากกิจกรรมดำเนินงาน	(16,418,309.56)	62,457,197.30
กระแสเงินสดจากกิจกรรมลงทุน		
เงินสดจ่ายเพื่อจัดซื้อที่ดิน อาคารและอุปกรณ์	(32,309,389.74)	(35,249,958.31)
เงินสดสุทธิจากกิจกรรมลงทุน	(32,309,389.74)	(35,249,958.31)
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดเพิ่มขึ้นสุทธิ	(48,727,699.30)	27,207,238.99
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันต้นงวด	286,556,240.32	259,349,001.33
เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสดคงเหลือ ณ วันปลายงวด	237,828,541.02	286,556,240.32

หมายเหตุประกอบงบการเงินเป็นส่วนหนึ่งของงบการเงินนี้



สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ
หมายเหตุประกอบงบการเงิน
สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน 2555 และ 2554

หมายเหตุที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2542 เป็นส่วนราชการที่เป็นหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ มีฐานะเป็นกรมตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน ได้รับความจัดสรรเงินงบประมาณแผ่นดินเป็นเงินอุดหนุนจากรัฐบาล มีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. รับผิดชอบงานธุรการของศาลรัฐธรรมนูญ
2. ศึกษาและรวบรวมข้อมูล คำสั่งและคำวินิจฉัยต่างๆ เกี่ยวกับงานของคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

และตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

3. สนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยและเผยแพร่กิจการของศาลรัฐธรรมนูญ
4. ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมอบหมาย

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญตั้งอยู่ที่ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ชั้น 1-9 เลขที่ 120 หมู่ที่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร 10210

หมายเหตุที่ 2 สรุปนโยบายทางการเงินที่สำคัญ

2.1 หลักเกณฑ์ในการจัดทำงบการเงิน

- งบการเงินนี้จัดทำขึ้นตามเกณฑ์คงค้าง โดยเป็นไปตามข้อกำหนดในหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ฉบับที่ 2 ตามประกาศกระทรวงการคลัง เมื่อวันที่ 6 มกราคม 2546
- การจัดประเภทและการแสดงรายการในงบการเงิน ถือปฏิบัติตามหนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค 0423.2/ว 410 ลงวันที่ 21 พฤศจิกายน 2551 เรื่อง รูปแบบรายงานการเงินของหน่วยงานภาครัฐ
- รอบระยะเวลาบัญชี เริ่มตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม สิ้นสุดวันที่ 30 กันยายน ของปีถัดไป

2.2 หน่วยงานที่เสนอรายงาน คือ สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

2.3 การรับรู้รายได้และค่าใช้จ่าย

- รายได้เงินอุดหนุนรับจากรัฐบาล รับรู้เมื่อได้รับโอนเงินงบประมาณตามที่ขอเบิก
- รายได้เงินงบประมาณรายจ่ายงบกลาง รับรู้เป็นรายได้เงินงบประมาณงบกลางเมื่อได้รับโอนเงินตามที่ขอเบิก และคำรักษาพยาบาลตามจำนวนเงินที่มีการเบิกจ่ายตรง
- รายได้แผ่นดิน รับรู้เมื่อเกิดรายได้ ณ วันที่จัดทำรายงานจะปิดบัญชีรายได้แผ่นดินและบัญชีรายได้แผ่นดินนำส่งคลังไปเข้าบัญชีรายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง เพื่อแสดงภาระผูกพันที่สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ จะต้องนำส่งคลัง

- ค่าใช้จ่าย รับรู้และบันทึกบัญชีตามเกณฑ์คงค้าง คือ บันทึกรายการค่าใช้จ่ายเมื่อมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น

2.4 วัสดุคงเหลือ รับรู้ตามราคาทุน และตีราคาวัสดุคงเหลือโดยวิธีเข้าก่อน-ออกก่อน (FIFO) ๖๕



2.5 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์

- ส่วนปรับปรุงอาคาร แสดงในราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม

- อุปกรณ์ แสดงในราคาทุนหักค่าเสื่อมราคาสะสม ดังนี้

อุปกรณ์ที่ได้มาก่อนปีงบประมาณ 2546 บันทึกเฉพาะที่มีมูลค่าตั้งแต่ 30,000 บาท ขึ้นไป

อุปกรณ์ที่ได้มาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2546 เป็นต้นไป บันทึกเฉพาะที่มีมูลค่าตั้งแต่ 5,000 บาท ขึ้นไป ตามหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐที่กระทรวงการคลังกำหนด

ค่าเสื่อมราคาคำนวณจากราคาทุนของสินทรัพย์โดยวิธีเส้นตรง ตามอายุการใช้งานโดยประมาณของสินทรัพย์ ตามหลักการและนโยบายบัญชีสำหรับหน่วยงานภาครัฐ ดังนี้

ประเภทสินทรัพย์	อายุการใช้งาน (ปี)	อัตราร้อยละ
ส่วนปรับปรุงอาคาร	20	5
ครุภัณฑ์สำนักงาน	8	12.50
ครุภัณฑ์ยานพาหนะประจำตำแหน่ง	6	16.67
ครุภัณฑ์ยานพาหนะสำนักงาน	5	20
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	5	20
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	5	20
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	5	20
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	5	20
โทรศัพท์เคลื่อนที่	3	33.33

2.6 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน

สินทรัพย์ไม่มีตัวตน ได้แก่ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ จะรับรู้ตามราคาทุนและบันทึกค่าตัดจำหน่ายสะสมเพื่อนำไปหักออกจากราคาทุนสินทรัพย์เพื่อให้ได้มูลค่าสุทธิตามบัญชี การคำนวณค่าตัดจำหน่ายโดยวิธีเส้นตรงในอัตราร้อยละ 20

หมายเหตุที่ 3 เงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด

	หน่วย : บาท	
	2555	2554
เงินสด	25,796.00	567.00
เงินฝากสถาบันการเงิน	237,802,745.02	286,555,673.32
รวมเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด	<u>237,828,541.02</u>	<u>286,556,240.32</u>

หมายเหตุที่ 4 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น

	หน่วย : บาท	
	2555	2554
ค่าประกันภัยจ่ายล่วงหน้า	734,884.45	836,361.23
ค้างงานวิจัยจ่ายล่วงหน้า	-	700,000.00
ค่าบริการจ่ายล่วงหน้า	383,295.74	247,709.65
รวมสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น	<u>1,118,180.19</u>	<u>1,784,070.88</u>


หมายเหตุที่ 5 ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ (สุทธิ)

	หน่วย : บาท	
	2555	2554
ส่วนปรับปรุงอาคาร	1,481,568.00	1,481,568.00
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	(855,004.00)	(776,683.00)
ส่วนปรับปรุงอาคาร (สุทธิ)	626,564.00	704,885.00
อุปกรณ์	199,324,253.17	167,331,018.71
หัก ค่าเสื่อมราคาสะสม	(101,477,467.68)	(83,613,336.46)
อุปกรณ์ (สุทธิ)	97,846,785.49	83,717,682.25
รวมที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ (สุทธิ)	98,473,349.49	84,422,567.25

หมายเหตุที่ 6 สินทรัพย์ไม่มีตัวตน (สุทธิ)

	หน่วย : บาท	
	2555	2554
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	3,979,473.97	3,901,363.97
หัก ค่าตัดจำหน่ายสะสม	(3,089,371.08)	(2,334,696.08)
โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (สุทธิ)	890,102.89	1,566,667.89

หมายเหตุที่ 7 เจ้าหนี้

	หน่วย : บาท	
	2555	2554
เจ้าหนี้ค่าซื้อสินค้าและบริการ	2,038,738.46	3,237,241.78
เจ้าหนี้ค่าซื้อสินค้าและบริการหน่วยงานราชการ	8,913,360.00	1,865,538.75
รวมเจ้าหนี้	10,952,098.46	5,102,780.53

หมายเหตุที่ 8 ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย

	หน่วย : บาท	
	2555	2554
ค่าสาธารณูปโภค	1,248,667.39	23,339,564.34
ค่าใช้จ่ายอื่น	1,297,015.37	521,131.29
รวมค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	2,545,682.76	23,860,695.63

หมายเหตุที่ 9 หนี้สินหมุนเวียนอื่น

	หน่วย : บาท	
	2555	2554
เงินประกันของและเงินประกันสัญญา	28,167.00	147,689.00
เงินประกันผลงาน	-	35,000.00
เงินประกันสังคมส่วนของลูกจ้าง	793.45	1,093.45
ภาษีหัก ณ ที่จ่าย	38,386.13	398,618.80
รวมหนี้สินหมุนเวียนอื่น	67,346.58	582,401.25


หมายเหตุที่ 10 รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสม

	หน่วย : บาท	
	2555	2554
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสมต้นงวด	346,940,773.34	302,145,757.62
บวก (หัก) รายการปรับปรุงปีก่อน	(897,657.57)	1,076,664.45
	346,043,115.77	303,222,422.07
บวก (หัก) รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสุทธิ	(16,523,967.91)	43,718,351.27
รายได้สูง (ต่ำ) กว่าค่าใช้จ่ายสะสมปลายงวด	329,519,147.86	346,940,773.34

หมายเหตุที่ 11 รายได้จากงบประมาณ

	หน่วย : บาท	
	2555	2554
งบรายจ่ายอื่น		
ค่าใช้จ่ายบุคลากร	106,344,200.00	98,196,800.00
ค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	61,669,800.00	101,756,800.00
ค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	360,000.00	8,997,200.00
งบกลาง	6,898,232.52	6,595,633.41
รวมรายได้จากงบประมาณ	175,272,232.52	215,546,433.41

หมายเหตุที่ 12 ค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร

	หน่วย : บาท	
	2555	2554
เงินเดือน	65,918,900.78	58,692,857.20
เงินประจำตำแหน่ง	9,032,629.27	9,025,514.94
ค่าจ้าง	2,976,193.33	2,882,382.67
เงินตอบแทนพิเศษ ฯ กรณีเพิ่มขึ้น	83,699.00	22,316.26
ค่าตอบแทนนอกเหนือจากเงินเดือน	3,671,664.32	-
เงินค่าครองชีพ	2,020,062.77	252,432.48
เงินเพิ่มพิเศษ	16,183,747.34	11,855,831.12
ค่าใช้จ่ายสวัสดิการ	7,451,873.42	6,510,373.01
รวมค่าใช้จ่ายด้านบุคลากร	107,338,770.23	89,241,707.68


หมายเหตุที่ 13 ค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ

	หน่วย : บาท	
	2555	2554
ค่าตอบแทน	6,501,023.04	6,165,092.76
ค่าใช้สอย	4,958,827.24	5,562,428.80
วัสดุทั่วไป	3,670,710.97	4,156,449.40
ค่าจ้างเหมาบริการ	17,749,827.25	15,089,524.66
ค่าใช้จ่ายงานวิจัย	700,000.00	1,200,000.00
ค่าครุภัณฑ์มูลค่าต่ำกว่าเกณฑ์	168,444.68	245,376.83
ค่าโฆษณาและประชาสัมพันธ์	720,536.50	1,327,870.00
รวมค่าตอบแทน ค่าใช้สอยและค่าวัสดุ	34,469,369.68	33,746,742.45

หมายเหตุที่ 14 ค่าสาธารณูปโภค

	หน่วย : บาท	
	2555	2554
ค่าไฟฟ้า	10,911,705.46	10,416,998.71
ค่าน้ำประปา	89,120.01	154,600.79
ค่าโทรศัพท์	1,437,042.92	1,115,331.06
ค่าสื่อสาร (Internet)	1,140,182.31	607,533.71
ค่าไปรษณีย์ และอื่น ๆ	156,217.00	136,909.00
รวมค่าสาธารณูปโภค	13,734,267.70	12,431,373.27

หมายเหตุที่ 15 ค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย

	หน่วย : บาท	
	2555	2554
ค่าเสื่อมราคา		
ส่วนปรับปรุงอาคาร	78,321.00	78,321.00
ครุภัณฑ์สำนักงาน	648,566.20	577,779.00
ครุภัณฑ์ยานพาหนะ	5,014,618.95	5,338,156.00
ครุภัณฑ์ไฟฟ้าและวิทยุ	2,153,717.80	2,212,744.00
ครุภัณฑ์โฆษณาและเผยแพร่	2,725,186.05	1,713,774.25
ครุภัณฑ์คอมพิวเตอร์	7,376,650.50	4,143,722.20
ครุภัณฑ์งานบ้านงานครัว	52,388.00	45,977.00
โทรศัพท์เคลื่อนที่	130,951.00	346,130.00
รวมค่าเสื่อมราคา	18,180,399.50	14,456,603.45
ค่าตัดจำหน่าย		
โปรแกรมคอมพิวเตอร์	754,675.00	710,023.00
รวมค่าตัดจำหน่าย	754,675.00	710,023.00
รวมค่าเสื่อมราคาและค่าตัดจำหน่าย	18,935,074.50	15,166,626.45



หมายเหตุที่ 16 บริจาคสินทรัพย์ให้หน่วยงานภายนอก

ในงวดปี 2555 สำนักงานโอนเงินงบประมาณ วัสดุและครุภัณฑ์รวมทั้งสิ้น 1,426,523.40 บาท ให้โรงเรียนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อปรับปรุงห้องสมุดตามโครงการเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554

หมายเหตุที่ 17 รายงานฐานะเงินงบประมาณรายจ่ายปีปัจจุบัน

หน่วย : บาท

รายการ	งบสุทธิ	การ สำรอง เงิน	ใบสั่งซื้อ/ สัญญา	เบิกจ่าย	คงเหลือ
แผนงบประมาณ					
สนับสนุนการดำเนินงานของรัฐสภา					
ศาล และองค์กรตามรัฐธรรมนูญ					
งบรายจ่ายอื่น					
เป็นค่าใช้จ่ายบุคลากร	106,344,200.00	-	-	106,344,200.00	-
เป็นค่าใช้จ่ายดำเนินงาน	61,669,800.00	-	-	61,669,800.00	-
เป็นค่าครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง	360,000.00	-	-	360,000.00	-
รวม	168,374,000.00	-	-	168,374,000.00	-

หมายเหตุที่ 18 รายงานรายได้แผ่นดิน

หน่วย : บาท

	2555	2554
รายได้แผ่นดิน		
ค่าขายครุภัณฑ์	-	1,906,066.00
ค่าธรรมเนียม	29,890.00	36,543.00
ค่าปรับ	68,191.00	255,295.18
ดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร	1,696,673.70	1,008,569.80
เงินเหลือจ่ายปีเก่าส่งคืน	11,441.00	40,562.00
เบิกเกินส่งคืน	781.60	-
รายได้เบ็ดเตล็ด	1,111,117.00	4,416.00
รวมรายได้แผ่นดิน	2,918,094.30	3,251,451.98
รายได้แผ่นดินนำส่งคลัง	(2,912,444.30)	(3,228,963.98)
รายได้แผ่นดินรอนำส่งคลัง	5,650.00	22,488.00

หมายเหตุที่ 19 ภาระผูกพัน

สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ มีภาระผูกพันที่ต้องชำระเงินให้เจ้าหนี้หรือผู้รับจ้างตามสัญญาจ้างเพื่อดำเนินงานต่าง ๆ ของสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ที่ยังไม่ถึงกำหนดชำระเงิน รวม 25 สัญญา จำนวนเงิน 5,032,484.73 บาท



หมายเหตุที่ 20 อื่น ๆ

ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2547 ให้กระทรวงการคลังจัดตั้งบริษัท ธนารักษ์พัฒนาสินทรัพย์ จำกัด (ธพส.) มีฐานะเป็นรัฐวิสาหกิจ ทำหน้าที่ก่อสร้างและบริหารโครงการศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ถนนแจ้งวัฒนะ และบริการจัดการทรัพย์สินอื่นของรัฐ ตามนโยบายรัฐบาล และให้กรมธนารักษ์ตั้งงบประมาณเพื่อชำระค่าเช่าพื้นที่สำนักงาน ค่าจัดหาเฟอร์นิเจอร์แทนทุกหน่วยงานในศูนย์ราชการฯ โดยรัฐสนับสนุนงบประมาณค่าเช่าพื้นที่สำนักงานตลอดอายุสัญญาเช่า 30 ปี และค่าจัดหาเฟอร์นิเจอร์ โดยทยอยจ่ายเป็นเวลา 5 ปี และเป็นผู้ทำนิติกรรมใด ๆ เกี่ยวกับการเช่าพื้นที่ในโครงการศูนย์ราชการฯ แทนทุกหน่วยงาน

ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ ได้ย้ายที่ทำการจากเดิม (เลขที่ 326 ถนนจักรเพชร แขวงวังบูรพาภิรมย์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร) มาปฏิบัติงานที่ศูนย์ราชการฯ ตั้งแต่วันที่ 13 กรกฎาคม 2552 โดยกรมธนารักษ์ได้จัดให้ศาลรัฐธรรมนูญและสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญเช่าใช้ประโยชน์ในพื้นที่อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์ (อาคาร A) ชั้น 1-9 จำนวนเนื้อที่ 17,150 ตารางเมตร ปัจจุบันสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญยังมีได้ลงนามในบันทึกข้อตกลงระหว่างกันกับกรมธนารักษ์





รายงานการศึกษาวิจัย
เรื่อง
“บทบาทและอำนาจหน้าที่ของสมาชิกวุฒิสภา
ในการรักษาวินัยพรรคการเมือง
และการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้แทนปวงชน”

โดย
รองศาสตราจารย์ ดร. วรเจตน์ ภาคีรัตน์



บทคัดย่อ

ในรัฐที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยซึ่งมีสมาชิกรัฐสภาที่มาจากการเลือกตั้งโดยประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชน รัฐธรรมนูญของรัฐจะมีการรับรองความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาไว้ในรัฐธรรมนูญ ซึ่งมีผลทำให้สมาชิกรัฐสภาสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างอิสระ โดยไม่ต้องตกอยู่ภายใต้ความผูกมัดแห่งอาณัติ มอบหมาย หรือความครอบงำใดๆ ทั้งสิ้น อย่างไรก็ตาม จากข้อเท็จจริงที่ว่า รัฐที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยจำเป็นต้องมีพรรคการเมืองคอยทำหน้าที่สนับสนุนผลักดันให้เกิดการก่อตั้งเจตจำนงทางการเมืองของประชาชน และดำเนินการให้เป็นไปตามเจตจำนงทางการเมืองดังกล่าวโดยอาศัยกลไกการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาในสังกัดของพรรค ทำให้รัฐธรรมนูญจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองสามารถเข้ามามีบทบาทในการควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาที่สังกัดพรรคการเมืองนั้นๆ ได้ トラบเท่าที่ไม่ขัดกับหลักความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ที่รัฐธรรมนูญให้การรับรอง

ในระบบกฎหมายเยอรมันนั้น สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสถานะเป็นผู้แทนของชาวเยอรมันทั้งมวลและกฎหมายพื้นฐานก็ได้กำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ และไม่ต้องผูกพันกับการสั่งการหรือการมอบหมายใดๆ ทั้งสิ้น นอกจากนี้ในระบบกฎหมายเยอรมันยังได้แบ่งแยกการควบคุมวินัยของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นภารกิจของกลุ่มการเมืองในสภาผู้แทนราษฎร (Fraktion) ที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสังกัด ออกจากการควบคุมวินัยพรรคการเมืองซึ่งเป็นภารกิจของพรรคการเมืองอย่างชัดเจน โดยในการปฏิบัติหน้าที่ในทางรัฐสภาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรนั้น ระบบกฎหมายเยอรมันเปิดโอกาสให้กลุ่มการเมืองในสภา (ซึ่งโดยทั่วไปแล้วมักจะจัดตั้งขึ้นโดยพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นสมาชิก) สามารถวางกฎเกณฑ์ต่างๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในสังกัดปฏิบัติตามรวมถึงกำหนดมาตรการในการลงโทษสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ดังกล่าวได้ トラบเท่าที่ไม่ขัดกับหลักความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายพื้นฐานให้การรับรอง เช่น การมีมติโดยเสียงข้างมากดำเนินการกระทำ การขับออกจากกลุ่มการเมืองในสภา รวมถึงการเสนอให้พรรคไม่ส่งบุคคลดังกล่าวลงสมัครรับเลือกตั้งในครั้งต่อไป เป็นต้น สำหรับการถูกขับออกจากกลุ่มการเมืองในสภานั้น จะทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ถูกขับมีสถานะเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอิสระ โดยไม่สูญเสียสถานะสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรด้วยแต่อย่างใด ซึ่งหมายความว่า สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสามารถปฏิบัติหน้าที่อย่างอิสระ ไม่ตกอยู่ภายใต้อาณัติใดๆ ตามที่กฎหมายพื้นฐานรับรองให้ได้อย่างเต็มที่ และแม้การปฏิบัติหน้าที่อย่างอิสระและไม่ตกอยู่ภายใต้อาณัติใดๆ ดังกล่าวจะเป็นไปในทางที่ขัดต่อวินัยของกลุ่มการเมืองในสภา จนเป็นเหตุให้ถูกขับออกจากกลุ่มการเมืองในสภา ก็ไม่มีผลกระทบต่อสถานะความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่อย่างใด



ในระบบกฎหมายอังกฤษนั้น สมาชิกสภาสามัญซึ่งมีสถานะเทียบได้กับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบกฎหมายไทย จะมีสถานะทางกฎหมายเป็นผู้แทนของประชาชนในเขตเลือกตั้ง และการปฏิบัติหน้าที่ในสภาสามัญของสมาชิกสภาสามัญนั้นจะถูกควบคุมโดยองค์การในรัฐสภาของพรรคการเมือง (Parliamentary party) ที่สมาชิกสภาสามัญแต่ละคนสังกัด โดยองค์การในรัฐสภาของแต่ละพรรคการเมืองจะแต่งตั้งสมาชิกสภาสามัญในสังกัดจำนวนหนึ่งให้เป็น “วิป (Whip)” ซึ่งทำหน้าที่สั่งการให้สมาชิกสภาสามัญลงมติต่างๆ ไปในทิศทางที่องค์การในรัฐสภาของพรรคกำหนด และคอยควบคุมวินัยพรรคการเมืองของสมาชิกสภาสามัญด้วยถึงแม้ว่าระบบกฎหมายอังกฤษจะไม่มี การรับรองความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ให้กับสมาชิกรัฐสภา และเปิดโอกาสให้องค์การในรัฐสภาของพรรคการเมืองสามารถออกคำสั่งให้สมาชิกสภาสามัญที่เป็นสมาชิกพรรคลงมติในสภาสามัญไปตามที่พรรคต้องการได้ แต่อย่างไรก็ตาม การที่ระบบกฎหมายอังกฤษไม่มีการบังคับให้สมาชิกสภาสามัญต้องสังกัดพรรคการเมือง และการถูกขับออกจากองค์การในรัฐสภาของพรรคของสมาชิกสภาสามัญไม่มีผลทำให้สมาชิกสภาสามัญต้องพ้นจากตำแหน่ง ส่งผลให้สมาชิกสภาสามัญในระบบกฎหมายอังกฤษสามารถเลือกที่จะปฏิบัติหน้าที่โดยอิสระได้โดยไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อสถานะความเป็นสมาชิกสภาสามัญเช่นเดียวกันกับกรณีของระบบกฎหมายเยอรมัน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้สมาชิกรัฐสภามีสถานะเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทย รวมทั้งรับรองหลักความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ของสมาชิกรัฐสภาไว้ในมาตรา ๑๒๒ ซึ่งภายใต้หลักการนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อมสามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยดุลพินิจของตนเองโดยอิสระ และไม่ต้องถูกผูกมัดด้วยอาณัติ มอบหมาย หรือความครอบงำใดๆ ทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามการที่บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฯ มาตรา ๑๐๑ (๓) บังคับให้ผู้ที่จะสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และวางหลักเกณฑ์ให้การสูญเสียสมาชิกภาพความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเป็นเหตุให้ต้องพ้นจากความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไว้ในมาตรา ๑๐๖ ย่อมส่งผลให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่อาจปฏิบัติหน้าที่อย่างอิสระตามที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้ได้อย่างเต็มที่ เนื่องจากหากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปฏิบัติหน้าที่เป็นอิสระไปในทางที่ขัดหรือแย้งกับแนวทางที่พรรคการเมืองซึ่งตนสังกัดต้องการแล้ว พรรคการเมืองอาจอาศัยเหตุดังกล่าวขับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพ้นจากความเป็นสมาชิกพรรคซึ่งจะมีผลทำให้สถานะความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของบุคคลนั้นต้องสูญสิ้นไปด้วย ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้ความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องผูกอยู่กับความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองและกำหนดให้การสูญเสียสมาชิกภาพความเป็นสมาชิกพรรคการเมืองเป็นเหตุแห่งการสูญเสียสถานะความเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีผลทำให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบกฎหมายไทยไม่อาจมีความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างแท้จริง



รายงานการศึกษาวิจัย
เรื่อง
การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
ของบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
ที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชน

โดย
รศ.ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ และคณะ



บทคัดย่อ

มาตรา ๒๕๗ (๒) ของรัฐธรรมนูญซึ่งบัญญัติว่า คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้... “(๒) เสนอเรื่องพร้อมความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่เห็นชอบตามที่ผู้ร้องเรียนว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ” ประกอบกับมาตรา ๒๑๒ ของรัฐธรรมนูญบัญญัติให้บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญได้ หากไม่อาจใช้สิทธิโดยวิธีการอื่นได้แล้ว การบัญญัติดังกล่าวเท่ากับเป็นการให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญเข้ามาตรวจสอบว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญด้วยเหตุนี้เองการที่ศาลรัฐธรรมนูญจะเข้าไปวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและมีปัญหาเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญหรือไม่ จึงเป็นเรื่องที่ไปเกี่ยวกับสนธิสัญญาหรือกฎหมายระหว่างประเทศ ในกรณีนี้เองศาลรัฐธรรมนูญจะอาศัยสนธิสัญญาหรือกฎหมายระหว่างประเทศเข้ามาพิจารณาเกี่ยวกับการกระทบต่อสิทธิมนุษยชนได้เพียงใดและประเด็นสำคัญจะอาศัยสนธิสัญญาหรือกฎหมายระหว่างประเทศพิจารณาเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายภายในได้หรือไม่เพียงใด จากการศึกษาอาจสรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

๑. บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นกระทบต่อสิทธิมนุษยชนหรือไม่

การจะพิจารณาว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งกระทบต่อสิทธิมนุษยชนหรือไม่อาศัยเกณฑ์ตามที่ศึกษาไว้แล้วข้างต้นเป็นเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

๑.๑ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคที่ได้รับการรับรองหรือคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือตามกฎหมายไทย

๑.๒ ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลที่ได้รับการรับรอง หรือคุ้มครองตามสนธิสัญญาระหว่างประเทศไทยมีพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตาม

๑.๓ จารีตประเพณีระหว่างประเทศ หลักเกณฑ์ทั่วไป (General Principle Of Law)

๒. บทบัญญัติแห่งกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งจะไม่มีผลใช้บังคับนั้น จะต้องเป็นกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ อาศัยหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

๒.๑ หลักเกณฑ์ทั่วไปในการตรากฎหมายจำกัดสิทธิ

๒.๒ หลักเกณฑ์ตามมาตรา ๒๙ ของรัฐธรรมนูญ

๒.๔ หลักกฎหมายทั่วไปและหลักพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ



๓. อำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญในการพิจารณาวินิจฉัยเกี่ยวกับบทบัญญัติแห่งกฎหมายกระทบกับสิทธิมนุษยชน ตามมาตรา ๒๕๗ (๒) ของรัฐธรรมนูญ

ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดกระทบต่อสิทธิมนุษยชนและบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นมีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ หากการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญปรากฏว่ากฎหมายฉบับนั้น กระบอบต่อสิทธิมนุษยชนแต่มีปัญหาวouldจะขัดต่อรัฐธรรมนูญของไทยหรือไม่ หากศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัยว่าบทบัญญัติดังกล่าวไม่อาจใช้บังคับได้ ศาลรัฐธรรมนูญมีแนวทางในการวินิจฉัย ๓ แนวทาง ดังนี้

แนวทางที่หนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญอาจวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชน แต่ไม่ขัดกับรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวยังคงมีผลบังคับต่อไป ซึ่งหากเป็นการขัดกับสนธิสัญญาที่ประเทศไทยเป็นภาคีเป็นกรณีที่ประเทศไทยควรจะต้องปรับปรุงกฎหมายให้สอดคล้องกับสนธิสัญญาดังกล่าวต่อไป

แนวทางที่สอง ศาลรัฐธรรมนูญอาจวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวกระทบต่อสิทธิมนุษยชน หากไม่เข้าหลักเกณฑ์ทางรัฐธรรมนูญอื่นๆ ที่จะนำไปสู่การวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดกับรัฐธรรมนูญ ให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่า หลักเกณฑ์เกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนในเรื่องดังกล่าวเป็นหลักกฎหมายทั่วไปหรือหลักพื้นฐานของรัฐธรรมนูญหรือไม่ หากเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับหลักกฎหมายทั่วไปหรือหลักพื้นฐานของรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญอาจวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กระทบต่อสิทธิมนุษยชนและขัดกับรัฐธรรมนูญ ไม่อาจใช้บังคับได้อีกต่อไป ทั้งนี้โดยอาศัยมาตรา ๓ วรรคสองของรัฐธรรมนูญ ซึ่งบัญญัติว่า “การปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาล คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐ ต้องเป็นไปตามหลักนิติธรรม”

แนวทางที่สาม ศาลรัฐธรรมนูญอาจวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวกระทบต่อสิทธิมนุษยชน หากไม่เข้าหลักเกณฑ์ทางรัฐธรรมนูญอื่นๆ ที่อาจนำไปสู่การวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นขัดกับรัฐธรรมนูญ หากศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่าพันธกรณีในสนธิสัญญาด้านสิทธิมนุษยชนซึ่งยังไม่มีกรออกกฎหมายรองรับ ในกรณีนี้แม้ว่ารัฐธรรมนูญไทยจะมีได้มีบทบัญญัติเป็นการเปิดช่องทางให้กฎหมายระหว่างประเทศเข้ามาเป็นกฎหมายในรัฐตามประเภทของบ่อเกิดของกฎหมายระหว่างประเทศดังเช่นประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันก็ตาม แต่ในกรณีนี้ศาลไทยอาจนำพันธกรณีในเรื่องดังกล่าวมาบังคับใช้ได้โดยอาศัยมาตรา ๗ ของรัฐธรรมนูญซึ่งบัญญัติว่า “ในเมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใดให้วินิจฉัยกรณีนั้นไปตามประเพณีการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” หากหลักการดังกล่าวสามารถอาศัยมาตรา ๗ เป็นฐานในการตีความนำมาใช้ได้



ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี
พ.ศ. ๒๕๕๕



ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี

พ.ศ. ๒๕๕๕

อาศัยอำนาจตามความในข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ ข้อ ๕ ประธานศาลรัฐธรรมนูญโดยความเห็นชอบของศาล จึงออกระเบียบไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการบริหารจัดการงานคดี พ.ศ. ๒๕๕๕”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้

“ศาล” หมายความว่า ศาลรัฐธรรมนูญ หรือคณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ แล้วแต่กรณี

“ตุลาการประจำคดี” หมายความว่า ตุลาการซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเจ้าของสำนวนเป็นรายคดี

“ข้อกำหนด” หมายความว่า ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาและการทำคำวินิจฉัย

พ.ศ. ๒๕๕๐

“สำนักงาน” หมายความว่า สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

“เลขานุการ” หมายความว่า เลขานุการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

“รองเลขานุการ” หมายความว่า รองเลขานุการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

“ผู้เชี่ยวชาญ” หมายความว่า ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบสำนวนคดี

“สำนักคดีที่ได้รับมอบหมาย” หมายความว่า สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายให้รับคำร้องและการจ่ายสำนวนคดี

“หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวน” หมายความว่า สำนักคดี หรือกลุ่มงานคดี ที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบสำนวนคดี

“เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน” หมายความว่า เจ้าหน้าที่ศาลรัฐธรรมนูญที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบสำนวนคดี

ข้อ ๔ ให้ประธานศาลรัฐธรรมนูญรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจออกประกาศโดยความเห็นชอบของศาลเพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามระเบียบนี้

หมวด ๑

บททั่วไป

ข้อ ๕ ศาลเปิดทำการตั้งแต่วันที่ ๐๘.๓๐ นาฬิกา ถึง ๑๖.๓๐ นาฬิกา ยกเว้นวันหยุดราชการ การเปิดทำการนอกเวลาราชการหรือในวันหยุดราชการของศาลหรือสำนักงาน ให้เป็นไปตามประกาศของศาลหรือเลขานุการ แล้วแต่กรณี

ข้อ ๖ การนับระยะเวลาที่มีวันเริ่มต้นและวันสิ้นสุด ให้นับวันถัดไปเป็นวันเริ่มต้น และถ้าวันสิ้นสุดตรงกับวันหยุดราชการหรือวันหยุดทำการของศาล ให้นับวันทำการถัดไปเป็นวันสิ้นสุดของระยะเวลา

การยื่นคำร้องหรือเอกสารอื่นใดต่อศาลให้ยื่นภายในกำหนดเวลาทำการตามข้อ ๕ การยื่นภายหลังกำหนดเวลาดังกล่าว ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายลงรับในวันทำการถัดไป

ข้อ ๗ ให้ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน ร่วมกันทำหน้าที่สนับสนุนและช่วยเหลือศาลในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี หรือตามที่ศาลมอบหมาย

กรณีผู้เชี่ยวชาญไม่เห็นพ้องด้วยกับความเห็นของหน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน ให้เสนอความเห็นต่อศาลเพื่อพิจารณาอีกทางหนึ่ง

หมวด ๒

การยื่นและการตรวจรับคำร้อง

ข้อ ๘ การยื่นคำร้องหรือเอกสารอื่นใดต่อศาลต้องมายื่นด้วยตนเอง หรือมอบฉันทะให้บุคคลอื่นมายื่นแทนก็ได้ พร้อมสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนหรือบัตรอื่นที่ทางราชการออกให้ของผู้มอบและผู้รับมอบฉันทะ เว้นแต่การยื่นคำร้องตามข้อกำหนด ข้อ ๑๗ (๑๓) และ (๑๔) อาจยื่นคำร้องโดยส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ ทั้งนี้ ให้ถือว่าวันที่ไปรษณีย์ลงทะเบียนรับเป็นวันที่ยื่นคำร้องต่อศาล

ข้อ ๙ เอกสารหรือพยานหลักฐานยื่นต่อศาลเป็นภาษาต่างประเทศ ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนเสนอตุลาการประจำคดีเพื่อส่งคู่มือหรือบุคคลที่ยื่น จัดทำคำแปลทั้งฉบับหรือเฉพาะแต่ส่วนที่สำคัญ พร้อมทั้งคำรับรองคำแปลว่าถูกต้องยื่นต่อศาลเพื่อแนบไว้กับเอกสารหรือพยานหลักฐานนั้น

ในกรณีที่คู่มือหรือบุคคลที่มาศาลไม่เข้าใจภาษาไทย หรือเป็นใบหรือหูหนวกและอ่านหนังสือไม่ได้ ให้คู่มือฝ่ายที่เกี่ยวข้องจัดหาล่าม

ข้อ ๑๐ ภายใต้บังคับข้อกำหนด ข้อ ๓๑ การส่งคำร้อง ประกาศ หรือเอกสารอื่นใด ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนดำเนินการส่งหรือส่งโดยทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ

ในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและเพื่อความเหมาะสมตามสภาพแห่งเนื้อหาของเรื่องที่ต้องการติดต่อศาลอาจสั่งให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่งโดยทางโทรสาร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศอื่นใดก็ได้

ในการส่งเอกสารตามวรรคหนึ่งและวรรคสองต้องมีหลักฐานการส่งจากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนหรือหน่วยงานผู้จัดให้บริการไปรษณีย์หรือโทรคมนาคมที่เป็นสื่อในการส่งเอกสารนั้น ในกรณีนี้ให้ถือว่าผู้รับได้รับเอกสารตามวันเวลาที่ปรากฏในหลักฐานดังกล่าว เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าไม่ได้รับหรือได้รับหลังจากนั้น

หลักเกณฑ์และวิธีการดำเนินการตามข้อนี้ ให้เป็นไปตามประกาศของศาล





ข้อ ๑๑ ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายจัดให้มีระบบควบคุมทะเบียนงานคดี

หลักเกณฑ์และวิธีการ ระบบควบคุมทะเบียนงานคดี ให้เป็นไปตามที่สำนักงานกำหนด

ข้อ ๑๒ ภายใต้บังคับข้อกำหนด ข้อ ๑๘ การรับคำร้องหรือเอกสารอื่นใด ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้รับคำร้องและตรวจสอบความถูกต้องของคำร้องหรือเอกสารอื่นใดและออกใบรับไว้เป็นหลักฐาน

หากตรวจสอบแล้วเห็นว่าคำร้องหรือเอกสารอื่นใดไม่ถูกต้องให้บันทึกความเห็นไว้ และส่งความเห็นดังกล่าวให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนดำเนินการต่อไป

ในกรณีคำร้องที่ขอให้ศาลวินิจฉัยแยกเป็นเรื่องพิจารณาได้หลายเรื่อง ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายแยกเป็นรายเรื่อง และลงทะเบียนในสารบบคดีตามจำนวนเรื่องที่แยกไว้

ข้อ ๑๓ ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายแยกคำร้องตามความเร่งด่วนออกเป็น ๓ ประเภท ดังนี้

(๑) ด่วนที่สุด เป็นกรณีที่รัฐธรรมนูญกำหนดให้ศาลต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาที่กำหนด ได้แก่ คดีที่อยู่ในอำนาจศาลรัฐธรรมนูญตามข้อกำหนด ข้อ ๑๗ (๕) และ (๙)

(๒) ด่วน เป็นกรณีที่ความเร่งด่วนต้องพิจารณาก่อนเรื่องปกติ ได้แก่ คดีที่อยู่ในอำนาจศาลรัฐธรรมนูญตามข้อกำหนด ข้อ ๑๗ (๑) (๒) (๓) (๔) (๖) (๗) (๘) (๑๐) (๑๑) (๑๒) และ (๑๖)

(๓) ปกติ เป็นคำร้องที่มีใช้กรณีตาม (๑) และ (๒)

เมื่อแยกประเภทคำร้องแล้ว ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายประทับตราประเภทคดีดังกล่าวไว้ที่ปกหน้าสำนวน

ข้อ ๑๔ ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายเสนอคำร้องต่อศาลภายในเจ็ดวัน นับแต่วันที่รับคำร้อง เว้นแต่กรณีตามข้อกำหนด ข้อ ๑๗ (๕) และ (๙) ให้ดำเนินการเสนอคำร้องให้ศาลโดยพลัน

การเสนอคำร้องตามวรรคหนึ่ง ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายเสนอคำร้องให้เลขาธิการหรือรองเลขาธิการที่ได้รับมอบหมายด้วย

หมวด ๓

การจัดทำและการจ่ายสำนวนคดี

ข้อ ๑๕ ให้เลขาธิการหรือรองเลขาธิการที่ได้รับมอบหมาย ทำหน้าที่จ่ายสำนวนคดีให้ผู้เชี่ยวชาญและหน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวน

ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนจ่ายสำนวนคดีให้แก่เจ้าหน้าที่คนใดคนหนึ่งในกลุ่มงานคดีเป็นเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน

ข้อ ๑๖ เมื่อได้รับสำนวนคดี ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารในสำนวนคดี พร้อมทั้งประทับตราคำว่า “สำนวนคดีหลัก” ไว้มุมขวาบนของต้นฉบับคำร้อง และจัดทำสารบัญเอกสารสำนวนคดี จัดเก็บพยานหลักฐาน ตลอดจนสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการพิจารณาคดีรวมไว้ในสำนวนคดีหลัก



ในระหว่างการพิจารณาคดี หากศาลมีคำสั่งให้รับเอกสารใดรวมไว้ในสำนวนคดีหลัก ให้ดำเนินการตามวรรคหนึ่ง

ข้อ ๑๗ ในการจัดทำความเห็น บันทึกสรุปสำนวน และการดำเนินกระบวนการพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวข้อง ให้ปฏิบัติงานในลักษณะเป็นกลุ่มโดยเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนต้องพิจารณาสำนวนคดีนั้น ร่วมกับผู้อำนวยการสำนักคดี ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดี และเจ้าหน้าที่อื่นภายในกลุ่มงานคดี

คำร้องตามข้อ ๑๓ (๓) กรณีมีเหตุอันควรเพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน หรือมีเหตุจำเป็นอย่างอื่น ให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนเสนอความเห็นต่อตุลาการประจำคดีหรือศาลเพื่อพิจารณาเป็นเรื่องด่วนหรือด่วนที่สุดก็ได้

ข้อ ๑๘ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้รวมพิจารณาคดีหรือคดีที่มีความยุ่งยากสลับซับซ้อน เลขานุการหรือรองเลขานุการที่ได้รับมอบหมาย อาจมอบหมายให้ผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน ร่วมกันพิจารณาเสนอความเห็นต่อศาล

หมวด ๔

การสนับสนุนกระบวนการพิจารณาในศาล

ข้อ ๑๙ ภายใต้บังคับข้อ ๑๗ ก่อนจัดให้มีการประชุมตุลาการประจำคดีหรือศาล ให้จัดทำบันทึกสรุปสำนวนพร้อมความเห็นเกี่ยวกับอำนาจศาลในการรับคำร้องหรือความเห็นที่เกี่ยวกับประเด็นแห่งคดีเสนอต่อตุลาการประจำคดีหรือศาลเพื่อประกอบการพิจารณา

ข้อ ๒๐ การจัดทำบันทึกความเห็นและรายงานการพิจารณาคดีของตุลาการประจำคดีหรือศาลแล้วแต่กรณี ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนเป็นผู้ร่างนำเสนอต่อตุลาการประจำคดีหรือศาล

ข้อ ๒๑ ในการจัดทำวาระการประชุมของศาล ให้เลขานุการหรือรองเลขานุการที่ได้รับมอบหมายจัดทำร่างระเบียบวาระเสนอต่อที่ประชุมศาลก่อนการประชุมในครั้งถัดไป เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น

เรื่องที่อยู่ในระเบียบวาระการประชุมแต่ละครั้ง ให้เลขานุการหรือรองเลขานุการที่ได้รับมอบหมายพิจารณาตามความเร่งด่วนของคำร้องตามข้อ ๑๓ เป็นหลัก หรือกรณีสำนวนคดีใดที่มีข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายเพียงพอที่ศาลจะวินิจฉัยได้แล้ว หรือในกรณีที่ต้องขอให้ศาลมีคำสั่งในระหว่างการพิจารณาคดี หรือมีเหตุที่ศาลอาจพิจารณาสั่งจำหน่ายคำร้อง

ข้อ ๒๒ ในระหว่างการพิจารณาของตุลาการประจำคดีหรือศาล หากมีคำสั่งใด ๆ ให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งนั้น ๆ แล้วรายงานความคืบหน้าการดำเนินงานต่อตุลาการประจำคดีหรือศาลเพื่อทราบ

ข้อ ๒๓ ในวันที่มีการไต่สวนหรือการออกนั่งพิจารณาคดีของศาล ให้สำนักงานมอบหมายผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวน เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน ดำเนินการตามข้อกำหนดและคู่มือการปฏิบัติงานคดีของสำนักงาน



ข้อ ๒๔ ในการไต่สวนให้ประทับตราหมายพยานหลักฐานของศาล ผู้ร้อง และผู้ถูกร้อง ดังนี้
 (๑) พยานเอกสารที่ศาลเรียก คือ “หมาย ศ” และวัตถุพยานที่ศาลเรียก คือ “หมาย วศ”
 (๒) พยานเอกสารของผู้ร้อง คือ “หมาย ร” และวัตถุพยานของผู้ร้อง คือ “หมาย วร”
 (๓) พยานเอกสารของผู้ถูกร้อง คือ “หมาย ถ” และวัตถุพยานของผู้ถูกร้อง คือ “หมาย วถ”
 ส่วนพยานหลักฐานประเภทอื่นให้เป็นไปตามที่ศาลกำหนด

ข้อ ๒๕ ในกระบวนการพิจารณาที่ศาลดำเนินการบันทึกคำให้การของคู่กรณีหรือคำเบิกความของพยานบุคคลด้วยเครื่องบันทึกเสียง ให้สำนักคดีที่ได้รับมอบหมายถอดคำให้การหรือคำเบิกความโดยให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวน เป็นผู้รับรองความถูกต้องแห่งเอกสารนั้น
 การจัดเก็บคำให้การหรือคำเบิกความตามวรรคหนึ่งให้รวมไว้ในสำนวนคดีหลัก

ข้อ ๒๖ เมื่อศาลมีมติในคำสั่งหรือคำวินิจฉัยแล้วให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนและเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนช่วยยกร่างคำสั่งหรือคำวินิจฉัยเสนอศาลเพื่อพิจารณา

ก่อนส่งคำวินิจฉัยศาลและความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตนไปประกาศราชกิจจานุเบกษาให้หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวนตรวจสอบความถูกต้อง ทั้งนี้ เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานกำหนด

ข้อ ๒๗ การส่งคำวินิจฉัยศาลและความเห็นในการวินิจฉัยคดีส่วนตนไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาต้องดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลลงมติ เว้นแต่มีเหตุจำเป็นอย่างอื่นให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนบันทึกเหตุและแจ้งผู้บังคับบัญชาทราบ

หมวด ๕

การตรวจและการขอสำเนาในสำนวนคดี

ข้อ ๒๘ ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้คู่กรณีหรือผู้เกี่ยวข้องตรวจเอกสารหรือพยานหลักฐานในสำนวนคดีหลัก ให้ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดีหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนเป็นผู้ควบคุมดูแลและดำเนินการให้เป็นไปตามคำสั่งศาล ทั้งนี้ เพื่อความปลอดภัยของเอกสารและพยานหลักฐานนั้น

ข้อ ๒๙ การขอสำเนาหรือขอสำเนาที่มีคำรับรองความถูกต้องของเอกสารในสำนวนคดีหลักที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาล เมื่อศาลอนุญาต ให้ผู้อำนวยการกลุ่มงานคดีหรือเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนเป็นผู้รับรอง

ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้เป็นไปตามระเบียบศาลว่าด้วยข้อมูลข่าวสารของราชการ

หมวด ๖

การจัดเก็บและการทำลายสำนวนคดี

ข้อ ๓๐ ในการจัดเก็บสำนวนคดีหลักให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนดำเนินการจัดเก็บสำนวนคดีหลักและทำสำเนาอีกสองชุด



เมื่อคำวินิจฉัยประกาศราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้สำนักงานจัดส่งสำนวนหลักไปยังหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ส่วนสำเนาให้จัดเก็บไว้ในห้องสำนวนคดีและหอสมุดของศาลแห่งละหนึ่งชุด

กรณีการจัดเก็บสำนวนคดีหลักที่ศาลมีคำสั่ง ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนจัดเก็บไว้ในห้องสำนวนคดี และทำสำเนาอีกหนึ่งชุดเก็บไว้ที่หอสมุดของศาล

บันทึกสรุปสำนวนและความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ หน่วยงานผู้รับผิดชอบสำนวน และเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนทั้งหมด ให้แยกเก็บไว้ท้ายสำเนาสำนวนคดีหลัก

ข้อ ๓๑ เมื่อดำเนินการตามข้อ ๒๗ แล้ว ให้เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบสำนวนประสานตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อทำลายสำนวนคดีและเอกสารอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับสำนวนคดีดังกล่าว

หลักเกณฑ์และวิธีการ การทำลายสำนวนคดี ให้เป็นไปตามที่สำนักงานกำหนด

บทเฉพาะกาล

ข้อ ๓๒ บรรดาคดีซึ่งค้างพิจารณาอยู่ในศาลก่อนวันที่ระเบียบศาลรัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ ให้ใช้ความในระเบียบศาลรัฐธรรมนูญฉบับนี้บังคับ เว้นแต่ศาลจะเห็นสมควรกำหนดเป็นอย่างอื่น

ประกาศ ณ วันที่ ๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๕

วสันต์ สร้อยพิสุทธิ์

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ



คณะกรรมการจัดทำ

“รายงานประจำปีศาลรัฐธรรมนูญ ประจำปี ๒๕๕๕”

ประธาน

๑. นายชวนะ ไตรมาศ

เลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

คณะกรรมการ

๑. นายปัญญา อุดชาชน

ที่ปรึกษาสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๒. นายสมฤทธิ์ ไชยวงศ์

รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๓. นายพิมล ธรรมพิทักษ์พงษ์

รองเลขาธิการสำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

๔. นางชนิษฐา โตโพธิ์ไทย

ผู้เชี่ยวชาญด้านคดีและวิชาการ

๕. นางวิภาวรรณ หะวานนท์

ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหาร

๖. นางฉัตรแก้ว เลิศไพฑูรย์

ผู้อำนวยการสำนักประธานศาลรัฐธรรมนูญ

๗. นายนนท์นิพัทธ์ โพธิ์เดชธำรง

ผู้อำนวยการสำนักบริหารกลาง

๘. นายชลิต ศรีโถมงาม

ผู้อำนวยการสำนักคดี ๕

๙. นายบุญเสริม นาคสาร

ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาระบบบริหาร

๑๐. นางอัจฉริยา อนันตพงศ์

ผู้อำนวยการสถาบันรัฐธรรมนูญศึกษา

๑๑. นางสาวสาวิตรี อมรตานนท์

ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ

และประชาสัมพันธ์

๑๒. นายเฉลิมวุฒิ รัตนารังสรรค์

ผู้อำนวยการกลุ่มงานนโยบายและยุทธศาสตร์

๑๓. นางพรพิมล นิลทจันทร์

ผู้อำนวยการกลุ่มงานคลังและพัสดุ

๑๔. นางสาวกนกวรรณ ชมะโชติ

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗ รักษาการในตำแหน่ง

ผู้อำนวยการกลุ่มงานประชาสัมพันธ์

๑๕. นางขมาภรณ์ บุญคุ้มฉิม

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๗

๑๖. นายปวิศร จันท์แท่น

เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ๓

๑๗. นางสาวอาริตา เจริญสุข

พนักงานธุรการ ๓



ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๐ (อาคาร A)
เลขที่ ๑๒๐ หมู่ ๓ ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพมหานคร ๑๐๒๑๐
โทรศัพท์ ๐-๒๑๔๑-๗๗๗๗ โทรสาร ๐-๒๑๔๓-๕๕๒๒